

A fordítást Tuza Csilla (Magyar Nemzeti Levéltár) készítette 2015-ben, az OTKA K 105 886 projekt (vezető kutató: Reisz T. Csaba, szenior kutató: Török Enikő, fiatal kutatók: Avar Anton, Pályi Zsófia, Schmidt Anikó, Závoczki Adrienn) keretében.

Kérjük, hogy a szöveggel kapcsolatos észrevételeket a catastrum@mnl.gov.hu címre juttassák el.

A felmérési utasítások (1856, 1865, 1869) német és magyar nyelvű összehasonlítható kiadásán jelenleg dolgozunk.

Utasítás az 1817. december 23-án és 1849. október 20-án kiadott uralkodói pátensekben elrendelt országos felmérés alapján kidolgozott általános kataszteri felmérés végrehajtására, Bécs, 1856.

Az Országos Pénzügyigazgatóság, a körzeti hatóság és kerületi hivatal elnevezések azokban a tartományokban és közigazgatási kerületekben, ahol ezeket másképpen hívják, az ugyanolyan hatáskörrel bíró hatóságokra alkalmazandó, így Magyarországon a Pénzügyigazgatósági Osztály, a megyei hatóság és a szolgabírói hivatal értendő alatta.

Tartalomjegyzék

Első rész

A kataszteri felmérés végrehajtásával megbízott hatóságok felállítása, a megbízott személyek, ezek hatásköre és kapcsolata

1. fejezet A Kataszteri Főigazgatóságról
2. fejezet Az Országos Pénzügyigazgatóságról
3. fejezet A Háromszögelési Igazgatóságról
4. fejezet A grafikus háromszögeléshez, a határleíráshoz és a részletes felméréshez szükséges személyzetről:
  - A. A kataszteri felmérési igazgató
  - B. A kataszteri felmérési aligazgató
  - C. A kataszteri felmérési felügyelő
  - D. A grafikus háromszögelő
  - E. A község határait leíró földmérő
  - F. A részletes felmérést végző földmérő
  - G. Az ügyvivő asszisztens
  - H. A földmérő asszisztens
  - I. A földmérő segéd
  - K. A földmérő gyakornok
  - L. A segédmunkás

Második rész

Az előmunkálatoktól a részletes felmérésig

- I. fejezet A trigonometrikus háromszögelésről
- II. fejezet A grafikus háromszögelésről
  - A. A grafikus háromszögelésről általában
  - B. A grafikus hálózat kijelöléséről
  - C. A grafikus hálózat meghatározásáról
  - D. A grafikus pontok levételéről
  - E. A háromszögelési lapok megrajzolása
- III. fejezet A község határainak meghatározásáról és leírásáról
  - A. A községekről
  - B. Az enklávéközségekről és a bekebelezett községekről
  - C. A határok leírásáról és a jelölések használatáról
  - D. A vitatott községhatárok esetén alkalmazandó eljárásról
- IV. fejezet A birtokhatárok jelöléséről és pontos megállapításáról
- V. fejezet Az adóhivatali névjegyzékről

Harmadik rész

A részletes felmérésről

- I. fejezet A részletes felmérésről általában
- II. fejezet A részletes felméréshez használt eszközökről
- III. fejezet A háromszögelési hálóról
- IV. fejezet A parcellákról
- V. fejezet A parcellák kijelöléséről

- VI. fejezet A felvételi előrajzról
- VII. fejezet A parcellák felméréséről
- VIII. fejezet A szelvények és községhatárok találkozásáról
- IX. fejezet A birtokvázlatról
- X. fejezet A határbejárásról
- XI. fejezet A felvételi lapok és parcellák számozásáról

Negyedik rész

A téli munkálatokról

- I. fejezet A parcellák kiszámításának előkészületeiről
- II. fejezet A parcellák kiszámításáról
- III. fejezet A parcella jegyzőkönyvről
- IV. fejezet A lakóházakról készült kivonat a parcella jegyzőkönyv alapján
- V. fejezet A földhasználatról készült igazolásról
- VI. fejezet A telektulajdonosok alfabetikus névjegyzékéről
- VII. fejezet Az általános kataszter számára a felmérési összesítésből készítendő kivonatokról

Ötödik rész

A kataszteri térképek megrajzolásáról és leírásáról, a térképcímerek, térképborítékok és emlékévek elkészítéséről, a felmérési munkálatok összehasonlításáról és átadásáról

- I. fejezet A kataszteri térképek megrajzolásáról
- II. fejezet A kataszteri térképek leírásáról
- III. fejezet A térképcímerek, térképborítékok és emlékévek elkészítéséről
- IV. fejezet A felmérési munkálatok összehasonlításáról
- V. fejezet A felmérési munkálatok átadásáról

Hatodik rész

A felülvizsgálatokról

- I. fejezet A trigonometrikus háromszögelés felülvizsgálatáról
- II. fejezet A grafikus háromszögelés felülvizsgálatáról
- III. fejezet A határleírások felülvizsgálatáról
- IV. fejezet A részletes felmérés felülvizsgálatáról
- V. fejezet A terület kiszámításának felülvizsgálatáról
- VI. fejezet Egyéb felülvizsgálatok

Kataszteri felmérési utasítás

Első rész

A kataszteri felmérés végrehajtásával megbízott hatóságok felállítása, a megbízott személyek, ezek hatásköre és kapcsolata

I. fejezet A Kataszteri Főigazgatóságról

1. §

A Kataszteri Főigazgatóság a kataszteri felmérések legfelsőbb szintű irányítója

A Kataszteri Főigazgatóság legfelsőbb szinten irányítja az állandó kataszter céljából szükséges felméréseket.

2. §

Jelentéseket kap az Országos Pénzügyigazgatóságtól,

Az Országos Pénzügyigazgatóság minden vonatkozó kérdésről és eseményről köteles jelentést tenni a Kataszteri Főigazgatóságnak.

3. §

és utasításokat ad.

A Kataszteri Főigazgatóság rendelkezéseit és intézkedéseit utasítások formájában közli az Országos Pénzügyigazgatósággal.

II. fejezet Az Országos Pénzügyigazgatóságról

4. §

Az Országos Pénzügyigazgatóság vezeti az adott tartományban a kataszteri felméréseket

A kataszteri felmérések kivitelezését minden tartományban az Országos Pénzügyigazgatóság irányítja.

5. §

Az Országos Pénzügyigazgatóság a Kataszteri Főigazgatóság alárendeltségében működik

Az Országos Pénzügyigazgatóság minden vonatkozó ügy tekintetében a Kataszteri Főigazgatóság alárendeltségében működik.

6. §

Általános hatásköre

Az Országos Pénzügyigazgatósághoz rendelt, a kataszteri felmérést vezető hivatal hatásköre általában véve kiterjed mind a technikai ügyintézésre, mind a kataszteri hivatalnokok személyi és fegyelmezési ügyeire, valamint az ezekkel kapcsolatos adminisztratív ügyekre.

Köteles az ügyintézés előmozdítása érdekében tevékenykedni, és a felmérési személyzet tagjainak a követelményeknek megfelelő információkat és utasításokat megadni.

7. §

Az Országos Pénzügyigazgatóság intézkedési jogosultsága

Az Országos Pénzügyigazgatóság valamennyi intézkedési jogköre a mindenkori elnököt vagy igazgatót, vagy ennek helyettesét illeti.

A felmérés eredményeire vonatkozó jelentéseket a felmérésért felelős igazgató terjeszti be.

8. §

Az ügyek szétosztása a felmérési és technikai referensek között

Az előforduló ügyeket két ügyosztály és két referens intézi, mégpedig a felmérési referens és a technikai referens (felmérésért felelős igazgató).

9. §

A felmérési referens alá tartozó ügyek

Az Országos Pénzügyigazgatóság vezetőjének a felmérési munkálatokból eredő hivatalos teendői a következő ügyeket érintik:

A felmérési referens ügyosztályán:

1. Minden, a felmérést illető ügy.
2. Minden elszállásolási és bérlemény ügyet, beleértve a felmérést végző személyzet nyári és téli szállásait.
3. Minden olyan tárgyalás a közigazgatási hatóságokkal, mely az említett hatóságoknak a felmérési munkálatokban nyújtott segítségét illeti.
4. Minden, a kataszteri alapot érintő ügyek, úgymint: támogatások, előlegek, foglalók, útiköltségek, eszközvásárlások, dologi kiadások, mindenféle illetékek, elszámolások, támogatások, kegydíjak, előzetes költségvetések, térképmásolatok készítése, minden vonatkozó pénzügy.
5. Minden, készpénzben letétendő kaució, kötelezvény, átutalások, részvények adás-vételét érintő ügyek.

10. §

A technikai referens alá tartozó ügyek:

1. A rendszeres időközönként a Kataszteri Főigazgatóságnak benyújtandó beadványok:

A. A részletes felmérési munkálatok tervei és a következő év további előmunkálatainak a terve, a munkák végrehajtásának módja, a szükséges előmunkások és katonai kisegítők létszáma a földadó-kataszteri igazgatóság előírásai szerint.

Ez a terv minden év december végéig a következő mellékletekkel együtt beterjesztendő:

a/ Az A űrlap szerint készült kataszteri térképvázlatot, melyen 1 hüvelyk 4000 holdnak felel meg, a háromszögelők munkaterület beosztásával.

b/ Egy kataszteri térképvázlatot, melyen 1 hüvelyk 2000 holdnak felel meg, a határleíró földmérők munkaterületének beosztásával.

A térképvázlaton feltüntetendők a körzetek vagy a megyék, az adóhivatali körzetek, a községek, a helységek fekvése, a nagyobb vizek, az országutak, az enklávé községek.

c/ Egy térképvázlatot a részletes felmérésre kijelölt területről, melyen 1 hüvelyk 2000 holdnak felel meg, és amelyen feltüntetendő az egyes felügyelőségek munkaterületének beosztása. Egyebekben az előbbiekhöz hasonlóan rajzolandó meg.

d/ A B nyomtatvány szerint készült jegyzék a felmérésre kijelölt községek felügyelőségeiről, a körzet vagy a megye és az adókerületek megnevezésével, minden egyes község területének hozzávetőleges megadásával, minden egyes munkacsoport területének összegzésével és azoknak a községeknek a megadásával, melyek csak félig alkalmasak a felmérésre.

e/ A C formanyomtatvány szerint a kijelölt munkacsoportok beosztása a felügyelőség székhelyének megnevezésével, a felügyelőségekhez beosztott községek számának megadásával, a községek összterületének megadásával, az egyes felügyelőségekhez tartozó területek felszínleírásával, és annak megjelölésével, vajon alkalmas-e, és hány hold alkalmas csak félléptékű felmérésre.

B. A terepmunkák végeztével, azaz legkésőbb december 15-ig kataszteri térképvázlat készítendő a nyáron elvégzett grafikus háromszögelésről, hasonlóan az A formanyomtatványhoz; az aligazgató (59. § No. 1.) által beküldött rajzok és jegyzékek alapján egy második térképvázlat is készítendő a végrehajtott határleírási munkálatokról, és egy harmadik az elvégzett részletes felmérésről. Utóbbi két térképvázlathoz a határkörzetek és a részletesen felmért községek jegyzéke is csatolandó.

C. Az aligazgatók havi munkajelentéseit a grafikus háromszögelésről, a határleírásokról és a részletes felmérésről, valamint a felügyelők (59. § No. 2.) munkajelentéseit a nyári felülvizsgálati jelentés kivételével, a végrehajtott téli felülvizsgálati jelentéseket és a felügyelők munkavázlatait legkésőbb a következő hónap 20-ig. Ezek a jelentések egy ezeket összefoglaló jelentéshez csatolandók.

A jelentésekkel egy időben az aligazgatónak betérjesztendők a személyügyi változásokról készült kimutatások is.

D. Június 10-ével a részletes jelentés és az aligazgatóságok jelentéseinek kivonatai a felügyelőségek részjelentéseivel együtt (59. § No. 3.) be nyújtandók, és az aligazgatóságok részletes jelentéséből és a kivonatokból egy összegzés melléklendő, melyben a tartomány valamennyi érintett csoportvezető személye teljesítménye szerint értékelendő.

Mind a havi munkajelentések, mind a teljes munkajelentés megismertetendő a személyzettel. Ebben kiemelendő a gyenge vagy hibás munkavégzés, mely pénzmegvonással büntetendő, az odaadó, pontos munka megdicsérendő, és a cél mihamarabbi megvalósulása érdekében intézkedések hozandók.

Ezeknek az intézkedéseknek a másolatai a vonatkozó jelentésekkel együtt rendszeresen felküldendők a Kataszteri Főigazgatóságnak.

E. Az aligazgató köteles az 59. § No. 4. alatt meghatározott beadványokból összegzést készíteni, és legkésőbb 15 nappal az aligazgató számára meghatározott határidő után betérjeszteni.

F. Az aligazgató által betérjesztett jegyzék a határok találkozási pontjainak eltéréseiről összehasonlításban a korábbi felmérésekkel és az országhatáron végzett felmérésekkel, az alkalmazásban lévő gyakornokok jegyzékei és a felügyelők jelentései a grafikus háromszögelésről és a község határok leírásáról (59. § No. 5.) beérkezésük után legkésőbb 10 nappal a szükséges megjegyzésekkel továbbküldendők.

G. A teljes felmérési személyzet (59. § No. 6.) szolgálati kimutatásai az Országos Pénzügyigazgatóság jóváhagyásával.

H. Az arra érdemes felmérési tisztviselőket érintő előléptetési és jutalmazási javaslatok, (59. § No. 7.), akiknek előléptetése nem a pénzügyigazgatóságok hatáskörébe tartozik (27. §).

11. §

2. Minden olyan ügy intézése, mely a grafikus háromszögelés irányításával, felügyeletével és kiértékelésével, valamint a községek határleírásával és a részletes felméréssel kapcsolatos.

3. Mihelyt időszerű lesz, a technikai referens köteles lesz felállítani egy országos térképtárat, amelyben összegyűjtésre kerül minden, a felméréssel kapcsolatos ügy, azaz a reklamációk kivizsgálása, a helyesbítések, a folyamatban lévő munkálatok, az országos határfelmérés, a térképek köteles példányainak előkészítése, a jegyzőkönyvmásolatok, a térképek litografálásra való előkészítése, az egyéni birtokívek elkészítésének előkészületei.

4. A felmérési munkálatokhoz szükséges rajz- és nyomdapapírok, valamint a méréshez szükséges eszközök és tartozékok beszerzése, s utóbbiak karbantartása és nyilvántartása.

5. A meghirdetett állások betöltése, és azoknak az asszisztensek és segédek előléptetése, akiknek kinevezése és előléptetése az Országos Pénzügyigazgatóság hatáskörébe tartozik (23-26. §.).

6. A szolgálatra alkalmatlanná vált felmérési alkalmazottak kegydíja, valamint az özvegyek és árvák ellátása.

7. A felmérési alkalmazottak ellen érkezett valamennyi panasz kivizsgálása, fegyelmi ügyek, büntetések, felfüggesztések, betegszabadság és szabadságolási ügyek.

8. A technikai referens köteles a műveleti tervek alapján megkapott utasítások szerint meghatározni a felügyelők munkakörzetét, és kijelölni a felmérési személyzetet.

9. A technikai referens köteles a közigazgatási hatóságokat és a községeket a területükön végzendő kataszteri felmérések elvégzéséről értesíteni.

10. A műveletek pontos lefolytatása végett az Országos Pénzügyigazgatóság elrendeli, hogy a felmérési igazgató kötelező ellenőrző utakon vegyen részt (41-45. §.), és az általa beküldött jelentések, azok másolata, valamint a végrehajtott intézkedések betérjesztendők a Kataszteri Főigazgatóságnak.

11. Az aligazgató ellenőrző útjain készült jelentések és napi felülvizsgálati jelentések (412. §), valamint a végrehajtott intézkedések szintén betérjesztendők a Kataszteri Főigazgatóság főigazgatójának.

12. §

A felmérési referensek kiválasztása

A felmérési referensek kiválasztása, valamint a megfelelő fogalmazó személyzet kijelölése az Országos Pénzügyigazgatóság elnökének vagy elöljárójának a hatáskörébe tartozik.

13. §

A felmérési igazgatónak és segédszemélyzetének kinevezése

A felmérési igazgatót a Kataszteri Főigazgatóság nevezi ki, és a technikai ügyek intézésére segédszemélyzetként tetszése szerint egy földmérési igazgatót és a felmérési személyzetből egy asszisztenst választ (46. §).

A beérkező adminisztrációs ügyek elintézésére az Országos Pénzügyigazgatóság személyzetéből egy fogalmazót jelölnek ki mellé.

14. §

Kollegiális tanács

A kollegiális tanács ügykörébe tartozó ügyeket az Országos Pénzügyigazgatóság részére 1850. június 20-án kiadott ügyviteli szabályzat 10. §-a szabályozza.

Bizonytalan esetekben az Országos Pénzügyigazgatóságnak jelentés terjesztendő fel, és jóváhagyás után a Kataszteri Főigazgatóság hoz döntést.

15. §

Mindkét referenst érintő közös ügyek

Mind a felmérési referens, mind a technikai referens minden olyan esetben, amely közös ügyintézés vagy megbeszélést igényel, köteles kiadmányozási tervét az elnöknek vagy helyettesének történő leadás előtt kölcsönösen egymás rendelkezésére bocsátani.

16. §

Az ügyintézés menete, és az előadói ívek beküldése

A felmérési referens fogalmazványait, tisztázatait és kiadmányait, amennyiben ezek nem rajzok vagy térképek, amelyeket a felmérési osztály segédszemélyzete készít el, az Országos Pénzügyigazgatóság megfelelő személyzete kezeli.

A felmérési referens előadóiívei, amint általában minden egyéb előadóiív is, rendszeres időközönként beküldendő a Kataszteri Főigazgatóságnak.

17. §

Az Országos Pénzügyigazgatóság hatáskörének korlátozása

Az Országos Pénzügyigazgatóság hatásköri illetékességét jelen kataszteri utasítás, az 1853. július 18-án 905. sz. alatt kiadott illetékszabályozás, technikai, fegyelmi és adminisztratív ügyekben az egyesített Udvari Kancellária, a cs. kir. Pénzügyminisztérium, és a cs. kir. Kataszteri Főigazgatóság rendelkezései határozzák meg, amíg jelen határozatban változás nem következik be.

18. §

Minden kétséges, illetve minden olyan esetben, amelyre ez az utasítás, és az ezzel kapcsolatban kiadott rendelkezések nem gondoltak volna, valamint olyan esetekben, melyekben az Országos Pénzügyigazgatóság az adott tartomány sajátosságait figyelembe véve szükséges változtatásokat eszközöl, az ügy alapos megfontolása után a Kataszteri Főigazgatóság hoz döntést.

19. §

A kataszteri utasítás napra készen tartása

A Kataszteri Főigazgatóság minden rendeletét, amely jelen utasítás változtatásáról vagy kiegészítéséről szól, az Országos Pénzügyigazgatóság köteles szó szerint vagy kivonatolva csatolni jelen utasítás megfelelő paragrafusához, és az aligazgatóságokhoz szétküldött utasítások

példányaiban a változtatásokat hasonlóan ismertetni.

20. §

A kataszteri alap pénzének kezelése

Az Országos Pénzügyigazgatóság köteles a kataszteri alap pénzt helyesen kezelni és pontosan elszámolni vele, továbbá köteles az előírásokat szigorúan betartani és a megtakarításokat kezelni.

21. §

Kormányzati nyílt parancsok

Valamennyi felmérési alkalmazott mihez tartás végett tájékoztatandó a közigazgatási hatóságok által kiadott kormányrendeletekről.

A földmérők, asszisztensek és segédek nyílt rendeleteit a téli időszakban az aligazgató őrzi.

22. §

A felmérési személyzeti állomány

Minden tartományban a meghatározott személyzeti állomány mindenkor teljes létszámon és naprakészen tartandó.

23. §

Az ügyvezetők kiválasztása

Ha egy földmérő állás megürül, az Országos Pénzügyigazgatóság, amennyiben a Kataszteri Főigazgatóság másként nem rendelkezik, úgy az állandó felmérési személyzetből az ügyvezetőként működő asszisztentst választja ki.

24. §

Az asszisztensek és segédek felvétele. Felvételi listák

A felmérési személyzet kiegészítésének céljából a 3. fizetési osztályba tartozó felmérési asszisztensek és segédek felvételéről a technikai referensek javaslatára a Országos Pénzügyigazgatóság dönt.

A 3. fizetési osztályba tartozó felmérési asszisztensként olyan jelöltek alkalmazhatók, akiknek alapos tudásuk van a gyakorlati földmérés területén.

Felmérési segéderőként azonban mindazok alkalmazhatók, akik jó bizonyítványt szereztek a normáliskolák felső osztályaiban, gimnáziumokban, erdészeti iskolákban vagy reáliskolákban, vagy olyan személyek, akik erdészeti területen dolgoztak.

A felmérési asszisztensi és segédmunkaerői állásra jelentkezőknek törvényes erkölcsi bizonyítvánnyal és egészségügyi alkalmassági iratokkal kell rendelkezniük, és 18-30 évesek lehetnek. Sürgős személyzethiány esetén, illetve olyan személyek esetében, akik gyakorlati tudásukat már munkájukkal bizonyították, a Kataszteri Főigazgatóság hozzájárulásával kivételesen el lehet tekinteni a fenti követelmények betartásától.

Amennyiben nincs betölthető állás, a jelentkezők előjegyzésbe irandók, és szükség esetén behívandók.

A felvételt nyert asszisztensek és segédmunkások egy felvételi listán felterjesztendő a Kataszteri Főigazgatóságnak.

25. §

Gyakornokok felvétele

A felmérési gyakornokok ingyen dolgoznak, és az Országos Pénzügyigazgatóság bármikor felvehet ilyeneket.

A gyakornokok két csoportba oszthatók, az elsőbe tartoznak azok, akik segédmunkásként vagy asszisztensként már előjegyzésbe vették, és csak álláshiány miatt nem vették fel őket, a második csoportba tartozók tudnak írni, olvasni és számolni, de további képzésüket a kataszteri munkálatok során nyerik el.

Az első csoportba tartozókat, amennyiben úgy tűnik, hamarosan megfelehetnek, az Országos

Pénzügyigazgatóság igény esetén előjegyzésük szerint vagy segéderőként, vagy asszisztensként alkalmazza, és előnyt élveznek a többi előjegyzésben lévővel szemben.

A második csoportba tartozók segéd munkásként alkalmazhatók, de csak azután, hogy bizonyítékát adták használhatóságuknak. A továbbiakban az 1. fizetési osztályba tartozó asszisztens állásáig emelkedhetnek, földmérőként csak akkor alkalmazhatók, ha vizsgákkal bizonyítják, hogy a matematikában meglévő hiányosságait bepótolták.

A gyakornokok esetében is szükséges az erkölcsi és az egészségügyi bizonyítvány, és a 16-30 éves korhatár.

26. §

Az asszisztensek előléptetése

Az Országos Pénzügyigazgatóság jogosult a 3. fizetési osztályba tartozó felmérési asszisztenseket és a segédeket egy év szolgálati idő után a technikai referens véleménye alapján a 2. fizetési osztályba sorolni.

Amennyiben egy asszisztens 2. fizetési osztályba, vagy egy segéd 3. fizetési osztályú asszisztenssé neveztetik ki az év lejárta előtt, ezt csak különleges tehetsége és kitűnő szorgalma indokolhatja, és a Kataszteri Főigazgatóság engedélye szükséges hozzá.

27. §

Az asszisztensek előléptetése az 1. fizetési osztályba, vagy még feljebb, a Kataszteri Főigazgatóság hatáskörébe esik, az előléptetési javaslatokat évente az Országos Pénzügyigazgatóság teszi meg (10. § H).

28. §

A felmérési alkalmazottak elleni büntető eljárás

Azokat a felmérési alkalmazottakat, akik hanyag, pontatlan munkát végeznek, vagy gyenge teljesítményük károkat okoz, az Országos Pénzügyigazgatóság figyelmezteti, vagy juttatásaik megvonásával bünteti. Amennyiben ezek az eszközök hatástalannak bizonyulnak, úgy az Országos Pénzügyigazgatóság jogosult arra, hogy a 2. fizetési osztályba tartozó asszisztenseket 3. fizetési osztályba helyezze, vagy segéddé fokozza le.

A munkafelügyelők, földmérők és az 1. fizetési osztályba tartozó asszisztensek lefokozásához az Országos Pénzügyigazgatóságnak a Kataszteri Főigazgatóság engedélyére van szüksége.

29. §

Ha a szóban forgó személy folyamatosan elégtelen teljesítményt nyújt, vagy fegyelmezetlen magatartást tanúsít, az Országos Pénzügyigazgatóság javaslatára a Kataszteri Főigazgatóság végleg felfüggesztheti a munkavégzés alól.

30. §

Az alkalmazottak elbocsátása

Azokban az esetekben, amikor egy felmérési alkalmazottat felfüggesztenek vagy elbocsátanak, vagy saját kérésére távozik, az Országos Pénzügyigazgatóság határozatot bocsát ki számukra, amelyben megnevezi a távozás okát, és leírja, hogy az illető munkáját megfelelően végezte-e, vagy nem.

31. §

Fegyelmi vizsgálatok

Előforduló panaszos esetekben, illetve szabályellenes viselkedés esetén az Országos Pénzügyigazgatóság vizsgálatot indít, és a vizsgálatról készült jegyzőkönyvet a Pénzügyigazgatóság saját véleményezésével felküldi a Kataszteri Főigazgatóságnak.

Szükség esetén az Országos Pénzügyigazgatóság jogosult az illető felfüggesztésére, erről azonban haladéktalanul tájékoztatnia kell a Kataszteri Főigazgatóságot.

32. §

Szabadságot adó ügyek

Az Országos Pénzügyigazgatóság jogosult az aligazgatóknak, a felügyelőknek és az alacsonyabb beosztású felmérési hivatalnokoknak különleges esetekben 14 nap fizetés nélküli szabadságot adni. Ennél hosszabb időtartamú szabadság kiadásában a Kataszteri Főigazgatóság dönt.

3. fejezet

A Háromszögelési Igazgatóságról

33. §

A Háromszögelési Igazgatóság és a Számítási iroda

A trigonometrikus háromszögelés központi irányítására Bécsben egy önálló, a Kataszteri Főigazgatóságnak alárendelt igazgatóság, a trigonometrikus megfigyelések kiszámításához pedig egy Számítási iroda állítandó fel.

34. §

Önálló háromszögelési utasítás

A művelet ezen részéhez a Háromszögelési Igazgatóság önálló utasítást fog kapni.

35. §

Az Országos Pénzügyigazgatóság befolyása a trigonometrikus háromszögelésre

A trigonometrikus háromszögelés menetére az Országos Pénzügyigazgatóság semmilyen befolyással nem bír.

36. §

Abban az esetben azonban, ha a trigonometrikus háromszögelés közben olyan körülmények merülnének fel, melyek a grafikus háromszögeléssel összefüggenek, az Országos Pénzügyigazgatóság felvilágosítást kérhet a Kataszteri Főigazgatóságtól.

4. fejezet

A grafikus háromszögeléshez, a határleíráshoz és a részletes felméréshez szükséges személyzetről

A. A kataszteri felmérési igazgató

37. §

A felmérési igazgató ügyviteli és hatásköre

A felmérési igazgató irányítja az adott tartomány kataszteri felméréseért felelős Országos Pénzügyigazgatóság mellé rendelt technikai referens. Ilyen minőségében az Országos Pénzügyigazgatóság tagja, részt vesz minden, a kataszteri felmérést érintő ügy kollegiális megbeszélésén (8., 14., 40. §), és az őt érintő ügyek előadójaként lép fel.

38. §

Technikai referensként kötelessége a grafikus háromszögelés, a határleírás, és a részletes felmérés, valamint minden egyéb, a kataszteri felmérést érintő, bármilyen művelet célszerű vezetése legjobb tudása és az addig megszerzett tapasztalatai szerint.

39. §

Eszerint a felmérési igazgató referensként nem rendelkezik önálló hatáskörrel a kataszteri ügyekben, azaz nem jogosult saját belátása szerint aláírásával ellátott rendeletek kiadására, hanem minden olyan rendelkezést, amelyet szükségesnek tart, vagy azonnali hatállyal az Országos Pénzügyigazgatóság intéz, vagy feljegyzést készít róla, hogy a körülményeket figyelembe véve később közösen

megtárgyalják, illetve hogy felterjessze határozathozatalra a Kataszteri Főigazgatósághoz.

40. §

Más referens hatáskörét is érintő közös ügyek esetén a foganatosítandó rendelkezéseket vagy egymás rendelkezésére bocsátják betekintés céljából, vagy közös ülésen megbeszélik (15. §).

Mindkét esetben mindegyik referens felelős a saját hatáskörében meghozott döntésekért.

41. §

Ellenőrző körutak

A felmérési igazgató a terepmunkák és a téli munkák idején évente legalább egyszer ellenőrző körutat tesz.

Mind az általános körutazás megkezdésekor, mind egyéb, bizonyos dolgok elhárításához szükséges utazások alkalmával köteles kikérni az Országos Pénzügyigazgató, vagy helyettese hozzájárulását.

42. §

Az ellenőrző körutakra kellő idő fordítandó, és úgy hajtandó végre, hogy ne csak az elvégzett munka helyességét és lehetséges eredményeit, a felmérési műveletek kivitelezésének egységét és egyformaságát garantálja, hanem közvetlen kapcsolatot kell teremtenie mind a vezetőkkel, mind a munkásokkal, hogy az esetleges problémákat és szabálytalanságokat, melyek a személyzet jó munkaszellemét és erkölcsös magatartását hátrányosan befolyásolnák, elháríthassák.

43. §

Hatásköre az ellenőrző körutak idején

Az ellenőrző körutak idején a felmérési igazgató hatásköre oly módon kibővítendő, hogy nemcsak joga, hanem kötelessége is lesz minden olyan probléma azonnali megszüntetése, amely nem felel meg az aktuális előírásoknak vagy a munka menetét akadályozza.

Ez esetben jogában áll azokat a földmérőket és asszisztenseket büntetéssel sújtani, akik ismételt hanyagságban találtak, munkájukban pontatlanok és teljesítményük elégtelen, valamint az előzetes figyelmeztetéseket figyelmen kívül hagyták, avagy szolgálatukat elhanyagolták, felmérési alkalmazotthoz nem illő magatartást tanúsítottak, a büntetés mértéke azonban nem haladhatja meg havi javadalmazásuk egy harmadát, és a körülmények ismeretében felfüggesztheti őket, és az alkalmatlan ügyvezetőket leválthatja, de rendelkezéseit minden esetben az okok megnevezésével az Országos Pénzügyigazgatóságnak utólagos jóváhagyásra be kell terjesztenie, különösen akkor, ha a juttatások vagy a fizetések megvonásáról van szó.

44. §

A 3. fizetési osztályba tartozó, jól képzett és reményre okot adó asszisztenseket, segédmunkásokat és gyakornokokat a megfelelő módon ösztönzi továbbképzésre, vagy tudásuk tökéletesítésére; de a hanyag és alkalmatlan személyeket a lehető leghamarabb el kell távolítani, és a felmérési igazgató e célból rögtön a körútja befejeztével javaslatokat tesz a 3. fizetési osztályba tartozó asszisztensek 2. fizetési osztályba, illetve a segédmunkások 3. fizetési osztályba emelésére, valamint a tudatlannak bizonyult személyek eltávolítására.

A felmérési igazgatónak ellenőrző útja során arra is ügyelnie kell, hogy a földmérők az alájuk beosztott asszisztenseket, segédmunkásokat és gyakornokokat célszerűen és szorgalmasan irányítsák.

45. §

Vizsgálati jelentés

A felmérési igazgató minden egyes ellenőrző körútjáról jelentést tesz az Országos Pénzügyigazgatóságnak.

46. §

Kisegítő személyzet

A felmérési igazgatónak jogában áll egy földmérőt segédként, illetve távollétére helyettesként kinevezni. A kiválasztott földmérőnek azonban a kataszteri felmérésekben tökéletes munkát kell végeznie, és a fogalmazói munkakörben is jártasnak kell lennie.

Emellett a felmérési igazgató tetszése szerint választhat még irodája számára egy asszisztentst a felmérési személyzeti állományból, akit szabadon lecserélhet, amennyiben az illető az ügyvitelre alkalmatlannak bizonyul, továbbá az Országos Pénzügyigazgatóság egy fogalmazót is rendelkezésére bocsát (13. §).

47. §

Beadványok

A felmérési igazgató felmérési referensként felelős a 10. és 11. §-ban megnevezett valamennyi beadványért.

B. A kataszteri felmérési aligazgató

48. §

A felmérési aligazgató hatásköre

A felmérési aligazgató több felügyelőség fölött áll. Hatásköre kiterjed a munkaterületén zajló valamennyi felmérési munkálat irányítására és az alárendelt munkások és felügyelők felügyeletére. Közvetlenül az Országos Pénzügyigazgatóságnak tartozik elszámolással, és jelentéseit is ide küldi.

49. §

Olyan esetekben, ahol a közigazgatási hatóságok együttműködésére is szükség van, feljegyzéseket ír a körzeti vagy a megyei hatóságoknak, a körzeti és adóhivataloknak.

50. §

Az alárendelt felügyelők és előmunkások neki tesznek jelentést, és tőle kapják utasításait.

51. §

Szabadságolási ügyek

Sürgős esetekben az aligazgató jogosult az alárendelt felmérési alkalmazottaknak legfeljebb nyolc napi szabadságot adni, de az erre az időre járó fizetések folyósításának szüneteltetéséről tájékoztatnia kell az Országos Pénzügyigazgatóságot.

52. §

Ellenőrző körutak

Az aligazgató köteles a terepmunkák idején minden előmunkást egyszer, és minden földmérőt és ügyvivőt kétszer felkeresni. A téli munkák idején minden földmérési csoportot legalább két alkalommal köteles ellenőrizni.

Minden egyes vizsgálat végeztével javaslatot tesz az arra érdemes, 3. fizetési osztályba tartozó asszisztensek és segédek előléptetésére.

A felülvizsgálatok elvégzésének módját jelen utasítás hatodik része szabályozza.

53. §

A hanyag felmérési alkalmazottak elleni eljárás

A javasolt büntetés megnevezésével jelentést tesz az Országos Pénzügyigazgatóságnak a kötelességüket nem teljesítő felügyelőkről, a hanyag földmérőkről, asszisztensekről vagy segédekről.

54. §

Olyan esetekben, ahol a munka késedelmet szenved, az aligazgató jogosult a földmérők, az asszisztensek és a segédmunkások felfüggesztésére. Azonban ehhez az okok megnevezésével azonnal a felsőbb hatóság hozzájárulását kell kérnie.

55. §

A felügyelők helyettesítése

Ha egy felügyelő megbetegszik, vagy szabadságra megy, az aligazgató a rangidős földmérőt nevezi ki megbízott felügyelőnek. Amennyiben a rangidős nem vállalja a vezetői megbízatást, úgy az aligazgató ugyanabból a felügyelőségből, vagy szükség esetén egy másik felügyelőség állományából egy magasabb rangú földmérőt választhat, és erről haladéktalanul tájékoztatja az Országos Pénzügyigazgatóságot.

56. §

A földmérők helyettesítése

Ha egy földmérő bármilyen oknál fogva hosszabb időre távol lenne a munkától, úgy az állást a felügyelő javaslatára az aligazgató az érintett felügyelőség állományából átmenetileg egy ügyvezető asszisztenssel tölti be.

Abban az esetben, ha az állás tartósan betöltendő, az Országos Pénzügyigazgatóság gondoskodik a pótlásról (23. §).

57. §

A kisegítő személyzet

Az aligazgató jogosult irodájába kisegítőnek a neki alárendelt felmérési személyzetből két asszisztentst kiválasztani, akiket tetszése szerint lecserélhet, ha nem felelnek meg.

58. §

A felmérési munkálatok kivitelezése

Miután az aligazgató megkapja a következő év munkálatainak terveit, köteles azt azonnal közölni az alárendelt felügyelőkkel, és köteles az előiratokat megküldeni nekik.

59. §

Időszaki feljegyzések

Az aligazgató köteles az Országos Pénzügyigazgatóságnak a következő időszakos feljegyzéseket benyújtani:

1. A terepmunkák végeztével, de legkésőbb november végéig a munkálatokkal kapcsolatos előiratokat, mégpedig:

a) A D nyomtatvány szerint egy 1 hüvelyk 2000 öl méretarányú kataszteri térképvázlatot, mely az elmúlt nyáron végzett grafikus háromszögelés eredményeit ábrázolja. A térképvázlaton feltüntetendő valamennyi háromszögelő elvégzett munkája, a körzet vagy a megye, az adóközrtek, a községek, a helység fekvése, az erdők, a nagyobb folyók és utak.

b) Egy, a fentiekhez hasonló kataszteri térképvázlatot, mely tartalmazza az elmúlt nyáron felvett határleírásokat. A térképvázlaton feltüntetendő valamennyi határleíró földmérő elvégzett munkája, az enklávék, a bekebelezett községek (a főközséghez csatolva).

c) Az előbbiekhöz hasonló kataszteri térképvázlatot, mely az elmúlt nyáron végrehajtott részletes felmérési munkákat ábrázolja, a felügyelőségek határainak feltüntetésével.

d) Egy körzetek vagy megyék és adóhatóságok szerinti összesítést, mely minden községet feltüntet, melyben az elmúlt nyáron mind a grafikus háromszögelést, mind a határleírást befejezték, községenkénti terepleírással, mely a 79. §-ban említett O nyomtatvány szerint készítenő el.

e) A felügyelők által benyújtandó összesítést (73. § 29. pont) minden, az elmúlt nyáron részletesen felmért községről.

E, F, G

2. A felügyelők (73. § No. 1. és 2.) és az előmunkások (79. és 83. §) munkajelentéseit az E, F és G nyomtatványok alapján készített alárendelt felügyelőségek teljesítményösszesítéseivel együtt, valamint a munkajelentésekkel készített kivonatokkal, melyben minden, a teljesítmény megítélésében fontos dátum szerepel, jól áttekinthető formában, a minden hónap legkésőbb 15-ig elkészített

részletes jelentés két példányával együtt.

Ehhez az ügyirathoz a terepmunkák idején a napi vizsgálati jelentések (410. §), a kataszteri térképvázlatok munkapéldányai, télen pedig a felügyelők által végrehajtott vizsgálatok kivonatai (420. §) is csatolandók.

Az aligazgató visszakapja a kataszteri térképvázlatok munkapéldányait, melyet visszaküld a felügyelőknek. A jelentéshez csatolandó az egyes felügyelőségek személyi állományában bekövetkezett változásokról készített kivonat (73. § No. 3).

3. A téli munkálatok befejeztével, de legkésőbb május 20-ig a teljes és részletes munkajelentést a felügyelőségek jelentésének kivonataival (73. § No. 6. és 7.), két példányban.

Ehhez a jelentéshez csatolandó mind az egyes jelentések, mind a kivonatok összesítése, melyben az aligazgatóságnak alárendelt valamennyi iroda vezetőinek teljesítményértékelése szerepel (mindkét összesítés két példányban).

4. A felügyelők 73. § No. 11., 12., 13., 18., 23., 24., 27., 28., 29., 31., 32., 33., 34. alatt meghatározott beadványainak összesítését, a felügyelőknek megállapított határidő után legkésőbb 15 nappal.

5. A 73. § No. 5., 14., 15., 16., 17., 20., 21., 22., 25., 26., 30., 35. és 36. alatt említett felterjesztéseket, melyeket minden felügyelő beérkezésük után 10 nappal a szükséges megjegyzésekkel együtt köteles összegyűjteni.

6. Valamennyi felügyelőség személyzeti táblázati kimutatását (73. § No. 8.) az aligazgató jóváhagyásával, valamint az alárendelt felügyelők, és az aligazgatóságnál alkalmazásban lévő asszisztensek minősítésével, legkésőbb május végéig, két példányban.

Az aligazgató köteles azokat az alkalmazottakat, akiknek szolgálati lapján jelentős elmarasztalás szerepel, ellenőrző körútja során erről tájékoztatni, és a jövőbeli kifogástalan magatartásra inteni.

7. Valamennyi felügyelő előléptetési és kitüntetési javaslatait, két példányban, az aligazgató jóváhagyásával május végéig (73. § No. 9.).

Amennyiben az aligazgató úgy találja, hogy egy előléptetésre érdemes alkalmazottat a felügyelő kihagyott a javaslatából, vagy a saját irodájából javasol egy felügyelőt vagy asszisztentst, akkor ezt a ténytet saját javaslatával egészíti ki.

60. §

Az aligazgató gondosan átnézi a háromszögelők és a határleíró földmérők beküldött munkáját (79. és 83. §), és legkésőbb november végéig jegyzékkel ellátva benyújtja az Országos Pénzügyigazgatóságnak.

C. A kataszteri felmérési felügyelő

61. §

A felmérési felügyelő hatásköre

A felügyelő a neki kijelölt munkaterületen irányítja a felmérési munkálatokat. Egyidejűleg a hozzá beosztott felmérési alkalmazottakra is felügyel. Ez a felügyelet nem csupán a felmérési munkákra vonatkozik, hanem kiterjed az alkalmazottak magatartására és erkölcsi tartására is.

62. §

Közvetlenül az aligazgatónak van alárendelve, és neki küldi jelentéseit. Sürgős esetekben, amikor a közigazgatási hatóságok gyors közbenjárása szükséges, közvetlenül kapcsolatba léphet a körzeti és megyei hatóságokkal, a körzeti és adóhivatalokkal, valamint a községi előljárókkal.

63. §

Szabadságot adó ügyek

A felügyelő ügyel rá, hogy alárendeltjei ne hagyják el munkaállomásukat. Méltányos esetben legfeljebb három napszabadságot adhat nekik.

Az erre az időre járó fizetés folyósításának szüneteltetéséről azonban értesítenie kell az aligazgatót.

64. §

Kivonulás a terepmunkára és beköltözés a téli szállásra

A felügyelő a teljes személyzettel együtt legkésőbb április második felében kivonul a terepmunkák elvégzésére, és október végén beköltözik velük a téli szálláshelyre.

65. §

A munka kiosztása

A felmérési felügyelő minden csoportvezetőnek kioszt egy nagyobb, vagy több, kisebb, összefüggő községet. De egyetlen község felmérésébe sem kezdhetnek bele, míg az előző munkálatokat be nem fejezték.

A kiosztásnál köteles szigorú elfogulatlanságot és pártatlanságot tanúsítani, a könnyebb és nehezebb munkákat minden egyes csoportvezetőnek a képességei és egyéb körülmények figyelembe vételével kell kiosztania, hogy ne legyen okuk panaszra sem a rájuk nehezedő nyomás, sem az esetleges kedvezmények miatt.

A kezdőknek az első évben csak könnyű munkát adhat.

66. §

A segéd munkások szétosztása

A felügyelő jogosult az asszisztensek, segéd munkások és gyakornok szétosztására a csoportvezetők között.

A legnagyobb körültekintéssel és lelkiismeretességgel kell eljárnia, és különösen arra ügyeljen, hogy olyan személyeket tegyen egy csoportba, akik összeillenek, és kölcsönösen segítenek egymásnak. Általában a munka jó minőségét és előrehaladását kell szem előtt tartania.

Az új alkalmazottakat olyan csoportba kell beosztania, ahol vagy a földmérő, vagy egy gyakorlott asszisztens képes rá, és szándékában is áll, hogy az újoncot a lehető leghamarabb betanítsa.

A nyári munkák idején lehetőség szerint, hacsak alapos indok nincs rá, kerülendő az asszisztensek cseréje, azonban a felügyelőnek gondoskodnia kell arról, hogy egyetlen csoportvezető se maradjon hosszabb időre asszisztens nélkül.

67. §

Ellenőrzések

A felügyelő köteles valamennyi, a terepmunkára alkalmas napon a helyszínen ellenőrizni minden beosztott csoportvezetőt.

Mind a nyári, mind a téli időszakban végrehajtott ellenőrzések módjáról jelen utasítás hatodik része rendelkezik.

68. §

Felelősségvállalás

A felügyelő felelős az alárendelt földmérők és ügyvezető asszisztensek munkájának pontosságáért, és amennyiben a felmérés hibásnak bizonyulna, köteles a község területén végzendő helyesbítési munkálatok költségeinek egy harmadát, a község határok újbóli felmérése esetén a költségek felét kifizetni.

69. §

A hanyag felmérési alkalmazottak ellen indított eljárás

A hanyag vagy alkalmatlan földmérőket, asszisztenseket és segéd munkásokat, és akiknél az ismételt figyelmeztetések hiábavalónak bizonyulnak, a felügyelő havi jelentéseiben elmarasztalja, fizetés megvonásra vagy elbocsátásra javasolhatja.

Különösen kirívó esetekben joga van a földmérőket, asszisztenseket vagy segéd munkásokat azonnali hatállyal felfüggeszteni, azonban köteles erről mihamarabb értesíteni az aligazgatót.

70. §

Az irodai segédek

A felügyelő jogosult irodájába felügyelőségének személyzetéből egy asszisztenst választani, akit, ha nem megfelelő, bármikor lecserélhet.

71. §

A kiváló felügyelők jutalmazása

Azokat a felügyelőket, akik kitűnnek kiváló munkájukkal és megfelelő vezetői képességeikkel, az Országos Pénzügyigazgatóság és a Kataszteri Főigazgatóság előlépteti az 1. fizetési osztályba, vagy ha már magasabb fizetési osztályba tartoznak, aligazgatóságra javasolhatja őket.

72. §

A kötelességüket elhanyagoló felügyelők büntetése

A kötelességüket nem teljesítő felügyelőket a Kataszteri Főigazgatóság javadalmazásuk megvonásával, vagy alacsonyabb fizetési kategóriába való visszaminősítéssel büntetheti, vagy ha már eleve alacsonyabb fizetési kategóriában vannak, visszaminősítheti őket földmérővé.

73. §

Időszaki feljegyzések

A munkaév folyamán a felügyelő a következő jelentéseket küldi be az aligazgatónak:

a) Havi jelentéseket.

A következő hónap 6-ig:

H

1. A terepmunkák idején a nyári munkajelentéseket a H nyomtatvány szerint, két példányban.

I

Ehhez csatolandó egy 1 hüvelyk 2000 öl léptékű kataszteri térképvázlat, melyben azokat a szekciókat, ahol a részletes felmérést már befejezték, világos tintával jelöli, a folyamatban lévőket vörössel, valamint egy, az I nyomtatvány szerint kitöltött vizsgálati jelentés, melyben a csoportvezetőket teljesítményük szerint értékeli.

Ezekkel a jelentésekkel együtt a felügyelő beküldi a részletes felmérést vezető földmérők naplóját és a saját naplóját. Utóbbiban a felügyelő néhány szóban részletezi tevékenységét, az ellenőrzött földmérőket, a teljesítményt.

Az áprilisban elvégzett munkák a májusi jelentésben tüntetendők fel. Amennyiben az utolsó nyári munkajelentés után még pontosítások szükségeltetnek, az egy utólagos jelentésben küldendő fel.

2.

K

A téli munkajelentéseket a K nyomtatvány szerint, két példányban.

Ehhez csatolandó szintén két példányban a felügyelőnek és a vizsgálatot végző kollégainak a jelentése a végrehajtott téli felülvizsgálatokról.

Az októberi jelentések a novemberi jelentésben tüntetendők fel.

3.

L

A felügyelőség személyi állományában bekövetkezett változások jegyzékét az L nyomtatvány szerint.

b) Időszaki jelentések

4. Március végén minden, a felügyelőségen található háromszögelési munkálat eredeti példányát átadás-átvételi jegyzékkel ellátva.

5.

M

Április 15-én egy jelentést a határleírás aktuális állapotáról a korábbi felmérésekkel összehasonlításban, a szükséges jegyzőkönyvekkel együtt, az M nyomtatvány szerint.

6.

N

A teljes munkajelentést az elmúlt munkaév részletes felméréseiről az N nyomtatvány szerint.

7.

O

Egy, a teljes munkajelentésből készült kivonatot, melyben a felügyelőség valamennyi csoportvezetőjének teljesítményét viszonylagos értéke szerint tünteti fel, amelyben figyelembe veszi a könnyebb és nehezebb felvételi viszonyokat, valamint az M nyomtatvány szerint minősíti is őket.

8.

P

A felügyelőség személyzetének minősítési táblázatát három példányban, a P nyomtatvány szerint. Utóbbi összeállításánál a felügyelő tanúsítson elfogulatlanságot, és pártatlan igazságérzetet. Valamennyi alkalmazottnak joga van saját kívánságára betekintést nyerni minősítési táblájába. Áthelyezés esetén az új vezető értesítendő a minősítésekről.

9.

Q, R

A lelkiismeretesen összeállított előléptetési javaslatot és a tárgyévi jutalmazásra javasolt felmérési alkalmazottak listáját három példányban, a Q és R nyomtatvány szerint.

A jutalmazási javaslatoknál az addigi teljesítmény és az erkölcsös magatartás, de a felügyelővé való előléptetésnél az alapos elméleti képzettség és a teljesítmény is mérvadó.

10.

S

11. Az átadás-átvételi jegyzéket az aligazgatóságnak az elmúlt évi leadott munkálatokról az S nyomtatvány szerint, annak feltüntetésével, mikor veheti át az aligazgatóság az elkészült munkát.

A felmért községek művelési ágainak összesített kimutatását (350. §).

12.

T

Az adott művelési évben felmért községek jegyzékét, melyekről még nem készült el a véglegesen kidolgozott véleményezés, a T nyomtatvány szerint.

Május 1-jén és november 1-jén:

13.

U

A felmérési alkalmazottokról és az asszisztensek beosztásáról készített jegyzéket az U nyomtatvány szerint.

14.

V

Az alkalmazásban lévő gyakornokokról készült jegyzéket a V nyomtatvány szerint, három példányban.

Május 10-én:

15.

W

A beosztott katonai kiségitőkről készült jegyzéket a W nyomtatvány szerint.

16.

X

A felügyelőséghez beosztott valamennyi alkalmazott tél végi kiköltözéséhez és nyári átköltözéshez igénybe vett napjairól készült jegyzéket az X nyomtatvány szerint.

17.

Y

Valamennyi állandó civil kiségitőről készített jegyzéket az Y nyomtatvány szerint.

18.

Z

A felügyelőség alkalmazottainak családi viszonyairól készült jelentést a Z nyomtatvány szerint.

November 10-én:

19. Egy 1 hüvelyk 2000 öl léptékű kataszteri térképvázlatot a felügyelőség területén az előző nyáron végrehajtott részletes felmérésről, hasonlóan az 59. § a) alatt említett D nyomtatványhoz.

A

Ehhez a kataszteri térképvázlathoz csatolandó egy jegyzék, amelyben feltüntetik a felmért községek környékét, a körzetet vagy a megyét, és az adóközvetet az A nyomtatvány szerint.

20. A felügyelőséghez beosztott valamennyi alkalmazott nyári kiköltözéséhez és téli beköltözéshez igénybe vett napjairól készült jegyzéket az X nyomtatvány szerint.

21. Az irodai munkára visszatartott katonai kiségitőkről készült jegyzéket a W nyomtatvány szerint.

22. Az irodai munkára visszatartott civil kiségitőkről készült jegyzéket a W nyomtatvány szerint.

November 20-án:

23.

B

A következő évre szükséges mérőeszközök jegyzékét a B nyomtatvány szerint.

24.

C

A következő évre szükséges rajz- és nyomdapapírok jegyzékét a C nyomtatvány szerint.

25.

D

A következő évre szükséges katonai kiségitőkről készült jegyzéket a D nyomtatvány szerint.

26.

E

Az elmúlt évben alkalmazott, és magatartásuk miatt nemkívánatossá vált katonai kiségitőkről készült jegyzéket az E nyomtatvány szerint.

27.

F

A használhatatlanná vált kincstári mérőeszközök és kiegészítők jegyzékét, leírva tönkremenetelük körülményeit, és mellékelve az új eszközök igénylését az F nyomtatvány szerint.

28.

G

A használhatatlanná vált kincstári irodabútorok és felszerelések jegyzékét a G nyomtatvány szerint, a kiadások és a költségvetés túllépésének feltüntetésével.

29.

H

A helyben javítható kincstári mérőeszközök és kiegészítők jegyzékét, a H nyomtatvány szerint engedélyezett javítással, a javítási kiadások feltüntetésével.

30.

I

A helyben javítható kincstári irodabútorok és eszközök jegyzékét, a H nyomtatvány szerint engedélyezett javítással, a javítási kiadások feltüntetésével.

31. A helyben nem javítható kincstári mérőeszközök és kiegészítők jegyzékét, a fent említett H nyomtatvány szerint, előállítás céljára.

32.

K

A földmérőknek elhasználódás miatt leselejtezett és kikölcsonzött kincstári mérőeszközök és kiegészítők jegyzékét a kártalanítási kérelmekkel a K nyomtatvány szerint.

33.

L

A csoportvezetőknek eladott kincstári mérőeszközök és kiegészítők jegyzékét, a vételár behajtásával, az L nyomtatvány szerint.

34.

M

Az ügyvezetők által használt kincstári mérőeszközök jegyzékét, előjegyzés végett, az M nyomtatvány szerint.

35. Az országhatárokon uralkodó állapotok leírását a No. 5. alatti M nyomtatvány szerint.

36. Részletes jelentést a grafikus háromszögelés és a községi határleírások állásáról.

December 1-jén:

37. A térképek színezéséhez használt festékek mintáját.

Ezen jelentések mellett a felügyelőnek jelentést kell készítenie, amely a pénzkészletre, és egyéb elszámolásokra, pénzalap képzésére, kauciókra, elhasznált munkaruhákra, és egyéb adminisztratív dolgokra vonatkozik, melyek az 1853. október 18-i pénzügyi szabályozásban bennfoglaltatnak.

74. §

A hivatali órák betartása

A felügyelő hivatali munkaorája reggel 8-tól délután 2-ig tart. A hosszabb nappali időszakok beköszöntével az aligazgató engedélyével szüksége esetén tovább dolgozhat.

Vasár- és ünnepnapokon az irodai munka önkéntes alapon történik.

D. A grafikus háromszögelő

75. §

Az Országos Pénzügyigazgatóság a grafikus háromszögeléssel különösen ügyes és megbízható földmérőket bíz meg.

Mindegyik mellé egy, szükség szerint két asszisztens állítandó.

A háromszögelő és segédei egy háromszögelési osztályt alkotnak, melyet a többi osztálytól a háromszögelő neve különböztet meg.

76. §

Alárendeltség

A grafikus háromszögelő általában az aligazgató alárendeltje, kivéve, ha különleges ok miatt másik előljáró alá rendelik.

77. §

A nyári beosztás

A grafikus háromszögelő köteles minden négyzetmérföldön a megadott trigonometrikus pontokból, minden egyes részletes felmérési lapon három pontot meghatározni, és ezek távolságát lemérni.

78. §

Egyszemélyi felelős mind saját, mind asszisztense munkájáért, amennyiben helyesbítésekre van szükség, ennek többletköltségei őt terhelik.

79. §

Jelentések

A grafikus háromszögelő a következő jelentéseket köteles leadni előljárójának:

Minden hónap végén:

N

1. Az N nyomtatvány szerinti munkajelentést két példányban, és

2. a részletes földmérők számára a 93. §-ban előírt nyomtatványok szerint készült munkanaplót.

Húsz nappal a terepmunkák befejezése után:

3. Egy 1 hüvelyk 2000 öl léptékű kataszteri térképvázlatot az elmúlt nyáron végzett munkákról, az 59. §-ban említett nyomtatványok szerint.

O

4. Egy pontos felszínleírást az O nyomtatvány szerint.

5. A nyáron befejezett munkák valamennyi ügyiratát.

80. §

Téli beosztás

A téli időszakban egy felügyelő alá rendelik, akinek utasításait figyelembe véve a téli időszak részletes felméréseiben vesz részt.

E. A község határait leíró földmérő

81. §

A határleíró földmérő, a közigazgatási biztos, és a határleíró osztály

Az Országos Pénzügyigazgatóság köteles a határleíráshoz kiváló és megbízható földmérőket választani, és közigazgatási határleíró biztосként mindegyiküknek egy alkalmas fogalmazót rendelni (165. §). Ketten alkotják a határleíró osztályt, amelyet a földmérő neve alapján különböztetnek meg a többtől.

82. §

Nyári feladatai

Feladata a község tényleges határainak leírása, és vázlat készítése a községhatárról.

83. §

Alárendeltség, felelősség, jelentések és téli feladatai

Az alárendeltség, a szolgálati jelentések, a felelősség és a téli beosztás tekintetében a határleíró földmérőre ugyanazok a rendeletek érvényesek, melyek a 76, 78., 79., és 80. §-ban a grafikus háromszögölőkre vonatkoznak.

P

A munkajelentést azonban a P nyomtatvány szerint készíti el.

F. A részletes felmérést végző földmérő

84. §

A részletes felmérést végző földmérő feladata

A földmérő feladata, hogy elvégezze a rábízott község gazdasági felmérését, kiszámolja a felvételi adatokat, és teljes egészében kidolgozza a felmérési munkálatokat.

85. §

Alárendeltség és hatáskör

A földmérő közvetlenül a kijelölt felügyelő alárendeltje, minden szolgálati ügyben hozzá kell fordulnia, és rajta keresztül intézkedhet.

86. §

Sürgős esetekben, ha a probléma elhárításához a közigazgatási hatóságok közreműködése szükséges, jogában áll a körzeti hivatalokhoz, az adóhatóságokhoz és a községi elöljárókhöz fordulni.

87. §

A segédmunkások kiosztása

Az ügyek intézésére minden földmérő mellé beosztanak egy asszisztent, szükség esetén kettőt, és segédmunkásokat, akiket szükség esetén beavat az ügymenetbe.

A hanyag vagy képzetlen asszisztensekről és segédmunkásokról jelentést tesz a felügyelőnek.

88. §

Felelősség

Amíg a végrehajtott felmérést és a felmérési munkálatok további kidolgozását nem adják be a térképtárba vagy az Országos Pénzügyigazgatósághoz, addig a földmérő személyében, később pedig a felügyelővel együtt viseli a felelősséget, és hiba esetén, ha az a községterületén mutatkozik, a javításai költségeik kétharmadával, ha a község határain történik, akkor a javításai költségeik felével

tartozik.

89. §

Előléptetés és jutalmazás

A földmérők négy fizetési osztályba sorolandók.

A kitűnő munkát végző ügyvivő asszisztenseket a legalacsonyabb, azaz 4. fizetési osztályba léptethetők elő.

A legjobb szolgálatot teljesítő földmérőket magasabb fizetési osztályba vagy felügyelővé léptetik elő, vagy jutalmat kapnak.

A jutalmazáshoz nem elegendő a jó szakmai teljesítmény, hanem kifogástalan magaviselet is szükséges.

A tartományokban dolgozó földmérőknek csupán egyötöde szolgálhat egy-egy magasabb fizetési osztályban, ami azt jelenti, hogy kétötödének a legalacsonyabb fizetési osztályban kell dolgoznia.

90. §

Büntetés

A hanyag földmérők, akiknél az ismételt figyelmeztetés elégtelennek bizonyulna, fizetésmegvonással büntetendők, és ha ezután sem mutatkozik javulás, alacsonyabb fizetési osztályba sorolandók, vagy adott esetben el is bocsáthatók.

91. §

Jelentés a községbe érkezéskor

A földmérőnek három nappal a felmérésre kijelölt községbe történő megérkezése után jelentést kell tennie a felügyelőnek, vajon használhatónak találta-e az előzetes határleírást és névjegyzéket, vagy hogy milyen következtetéseket vont le az előiratokból, vajon a birtokhatárokat kijelölték-e, és van-e elegendő jelzőtábla és jelzőpózna a községben.

92. §

Ügyviteli jegyzőkönyv, a térképek hazavételének tilalma

A földmérőnek kötelessége jegyzőkönyvet vezetnie, amelyben minden kiadott intézkedést feljegyez. A téli munkálatok idején vezetett térképeket tilos hazavinnie.

93. §

A földmérő minden hónap végén a következő jelentéseket adja le a felügyelőnek:

1. A terepmunkák idején a nyári munkajelentést a 73. §-ban megnevezett H nyomtatvány szerint.

2.

Q

A Q nyomtatvány szerint készült munkanaplót, amelyben minden este feljegyzi az időjárást, az elvégzett munkát, a végrehajtott ellenőrzéseket, és a megjegyzés rovatban jelzi az előrehaladást.

A naplókban nem mutatkozhat elmaradás, és magával kell vinnie a terepre, hogy a felügyelő meggyőződhesen a napló előírás szerinti vezetéséről.

3. A téli munkák idején a téli munkajelentést a 73. § No. 2. alatt meghatározott K nyomtatvány szerint.

G. Az ügyvivő asszisztens

94. §

Az ügyvezető asszisztens feladata

Földmérő hiányában az Országos Pénzügyigazgatóság ügyvezető asszisztenseket nevez ki.

A 84-87. és 91-93. §-ok rendelkezései rájuk is vonatkoznak.

95. §

Előléptetés és jutalmazás

Az odaadó és pontos munkát végző ügyvezető asszisztens 4. fizetési osztályba tartozó földmérővé léptethető elő, vagy jutalomban részesíthető.

96. §

Az ügyvezetésről történő leváltás

A hanyag, vagy pontatlan munkájával kárt okozó ügyvezető asszisztent, vagy azt, aki az első hónapok elteltével jelentéktelen munkát végez, és ebből készségeinek egyhamar nem pótolható hiányára lehet következtetni, leválthatják az ügyvezetésről.

97. §

Ellátása kincstári eszközökkel

Az ügyvezető asszisztens használatra kincstári mérőeszközöket és kiegészítőket kap. Lehetősége van ezeket az eszközöket részletfizetés ellenében megvásárolni.

H. A földmérő asszisztens

98. §

A földmérő asszisztens feladata

Az asszisztens segéderő, és nincs önálló hatásköre. Feladata a póznák felállítása, a felvételi előrajzok és birtokvázlatok elkészítése, közreműködik a számolásban és az írásbeli munkálatokban, de a felügyelő beleegyezésével más felmérési munkálatokban is segédkezhet a földmérőnek.

99. §

Alárendeltség

Az asszisztens a kijelölt földmérő alárendeltje. Utasításainak eleget kell tennie, és engedélye nélkül nem hagyhatja el a felmérési területet.

100. §

Alkalmazása

A felmérési asszisztensek három fizetési osztályba sorolandók.

Alkalmazásának kezdetekor a 3. fizetési osztályba kerül, amely azonban csak próbaideje alatt érvényes.

Ebbe a fizetési osztályba nem több mint egy évig tartozhat, ezen próbaév alatt eldől, vajon az érintett személy alkalmas-e a kataszteri szolgálatra, ekkor vagy előléptetik, ellenkező esetben elbocsátják.

101. §

Előléptetés

A 3. fizetési osztályba tartozó asszisztensek, akik a parcellák kijelölésében és felvázolásában olyan haladást mutatnak, amely érdemessé teszi őket a teljes kiképzésre, még egy további évig a 2. fizetési osztályban szolgálhatnak, és mihelyt alkalmassá válnak rá, hogy önálló ügyvezetőként dolgozzanak, az 1. fizetési osztályba lépnek, utóbbiak létszáma azonban legfeljebb a tartományokban szolgáló asszisztenseknek a fele lehet.

102. §

Büntetések

A hanyag és megbízhatatlan asszisztensek figyelmeztetéssel és fizetésmegvonással büntetendők, alacsonyabb fizetési osztályba helyezhetők, adott esetben elbocsáthatók.

I. A földmérő segéd

103. §

A földmérő segéd feladata

Amennyiben nincsenek asszisztenciára alkalmas jelöltek, földmérő segédeket alkalmaznak, akik a földmérő mellett az asszisztens feladatait látják el.

104. §

Előléptetés

A földmérő segédeket, akik várhatóan megfelelnek az asszisztensi munkakörben, egy év elmúltával 3. fizetési osztályba tartozó asszisztensnek léptethetik elő.

105. §

Elbocsátás

Azok a segédek, akik egy év elmúltával sem bizonyulnak alkalmasnak, elbocsátandók.

K. A földmérő gyakornok

106. §

A földmérő gyakornokok feladata

A földmérő gyakornok feladata, hogy a földmérő mellett elsajátítsa az asszisztensi munkát, és szükség esetén helyettesítse az asszisztent.

107. §

Előléptetés

A munkajelentés annál a felmérési egységnél tárgyalja őket, amelyhez beosztásra kerültek, és a felügyelő köteles a napi jelentéseiben beszámolni használhatóságukról.

A jól képzett felmérési gyakornokokat adandó alkalommal (25. §) előléptetik.

108. §

Elbocsátás

Azok a felmérési gyakornokok, akik két év elmúltával sem bizonyulnak alkalmasnak, elbocsátandók.

L. A segédmunkás

109. §

Katonai és civil kiséritők

A segédmunkások lehetnek katonák és civilek.

Előbbiek a katonaság által a kataszteri felméréshez kivezényelt közkatonák; utóbbiakat szükség esetén a felmérési alkalmazottak választják ki a civil lakosságból, vagy a község bocsátja rendelkezésükre.

110. §

Feladatuk

Eszközök szállítása, ábrák készítése a láncméréshez, üzenetek hordása, és általában bármilyen, a felméréssel kapcsolatos mechanikai segítség.

111. §

A segédmunkások beosztása

A határleíró földmérő egy, a háromszögelő és minden egyes csoportvezető három segédmunkást kap.

112. §

A felmérési igazgató, a felmérési aligazgató és a felügyelő irodai munkára, üzenetek hordására, kíséretnek az ellenőrző körutakon, és tűzifa vágásra két-két segédmunkást kaphat.

A felügyelő télen még egy harmadik segéderőt is alkalmazhat irodai munkára.

113. §

Büntetés

Ha a földmérőnek panasza van katonai segéderői ellen, büntetésük vagy visszavonásuk végett a felügyelőhöz fordul.

114. §

A katonai segéd munkások visszavonása, a civil segéd munkások elbocsátása

A terepmunkák befejeztével a földmérők mellett dolgozó katonai kíséretiek visszatérnek csapattestükhöz, a civil segéd munkásokat pedig elbocsátják, kivéve az irodai munkára alkalmazottakat.

Második rész

Az előmunkálatoktól a részletes felmérésig

I. fejezet A trigonometrikus háromszögelésről

115. §

A trigonometrikus háromszögelés célja

A trigonometrikus háromszögelés célja, hogy a kataszter szempontjából felméréndő tartomány területét összefüggő háromszöghálózattal fedjük le, úgy, hogy egy osztrák négyzetmérföldön három, egymás kölcsönös fekvését és távolságát meghatározó pont essen.

116. §

A trigonometrikus háromszögelés lehetőséget ad minden egyes felvétel egyesítésére; a háromszögeléssel a felvételek korlátok közt és irányban tarthatók, mindenütt biztos támpontot és vizsgálati pontot ad, csökkenti az elkerülhetetlen hibalehetőséget, és feleslegessé teszi, hogy minden egyes négyzetmérföldön elvégezzék az alapfelmérést. Így tehát a grafikus háromszögelésnek és a részletes felmérésnek ez az alapja és előkészítése, és ezért utóbbiak megkezdése előtt befejezendők.

117. §

Négyzetmérföldenként három trigonometrikus pont szabályszerű meghatározása

Egy négyzetmérföldön három trigonometrikus pont meghatározása nem okoz nehézséget nyílt, sík vidéken vagy dombos tájon.

Közép- vagy magas hegységekben, valamint sűrű növényzettel borított tájon a háromszögelőnek gyakran két ponttal kell beérnie.

Az azonban kötelező érvényű, hogy a három pont közül legalább egy pontnak állandónak kell lennie, ahonnan a másik kettőből legalább az egyik látható.

118. §

A trigonometrikus pontok közlése az Országos Pénzügyigazgatósággal

A trigonometrikus pontokat a Kataszteri Főigazgatóság trigonometrikus térképeken közli az illetékes Országos Pénzügyigazgatósággal, amelyeken a tartomány négyzetmérföldre osztása mellett a háromszöghálózat is látható, és mind az oldalhosszt, mind az egyes pontok négyzetmérföldekre vonatkozó koordinátáit feltüntetik.

II. fejezet A grafikus háromszögelésről

A. A grafikus háromszögelésről általában

119. §

A grafikus háromszögelés célja

A grafikus háromszögelés célja, hogy a részletes felméréshez szükséges pontokat biztosan és helyesen, a lehető legnagyobb pontossággal határozzák meg. Ezért meg kell előznie a határleírást és a részletes felmérést.

120. §

A grafikus háromszögelés mértékegységének meghatározása

A grafikus háromszögeléshez a csökkentett léptékű, 1 hüvelyk : 200 öl használatos, 20 hüvelykes négyzethálós szelvényeken, körzetek vagy megyék szerint, ahol minden egyes szelvény egy négyzetmérőföldet foglal magában.

121. §

A négyzetmérőföldek szelvényekre osztása

A trigonometrikus háromszögelés térképeken a négyzetmérőföldeket a felmérendő tartomány vízszintes síkjával, és az erre a síkra bocsátott merőlegessel párhuzamosan vésztetik fel. Helyzetüket a vízszintes síktól keletre és nyugatra (OC vagy WC jelzéssel), az oszlopokat római számokkal, az egyes sávokat északra és délre arab számokkal jelölik.

122. §

Minden, egy-egy négyzetmérőföldet magában foglaló háromszögelési térkép a lehető legpontosabban, keletről nyugatra haladva négy, északról délre haladva öt sávra osztandó, így 20 szelvény keletkezik, melyeket a részletes felmérési lapokon az új mértékegység szerint vesznek fel.

A keletről nyugatra haladó négy sáv keletről kiindulva a, b, c, d betűvel, az északról délre haladó öt oszlop pedig északról indulva e, f, g, h, i betűvel jelölendő.

R

Az egyes szelvények ae, af, bg, stb. jelzések különböztetendők meg, amiként ez az R nyomtatványból látható.

B. A grafikus hálózat kijelöléséről

123. §

A körzeti vagy megyei hatóságok a grafikus háromszögelés megkezdése előtt értesítik a községeket, és gondoskodnak róla, hogy a grafikus hálózat kijelölése előtt előkészítsék a megfelelő jelzőtáblákat, és azok készenlétben legyenek.

124. §

A grafikus háló kijelölése

A grafikus háló kijelölése általában a háromszögelő asszisztens feladata.

Rögtön a terepmunkák megkezdésekor a háromszögelő néhány mérőföldet vagy egyedül jelöl ki, vagy ha az asszisztens első ízben vesz részt a munkában, akkor vele együtt. Feladata, hogy minden szelvényben kijelöljön három pontot, amelyek lehetőség szerint egyenlő oldalú háromszöget képeznek. A háromszög oldalhossza a domborzathoz igazodik, és olyan hosszúságra vetetik fel, amennyire csak az adott terepen lehetséges.

Az egyik pontnak álláspontnak kell lennie, ahonnan a másik két pontból legalább az egyiket látni lehet.

125. §

Ha a terület erdőkkel vagy emelkedőkkel és bemélyedésekkel borított, ahol lehetetlen háromszöget kijelölni, ott legalább egy alapponttól történjen gondoskodás; ha ez sem lehetséges, úgy szükség esetén a legközelebbi tereptárgyhoz vagy községhatárhoz létesítendő állás- vagy fix pont.

Amennyiben a szelvényt egy hegyhát vagy egy erdő, stb. szeli ketté, mégpedig úgy, hogy a háromszög egyik oldala a többihez viszonyítva geometrikusan nem háromszögelhető, akkor a harmadik oldala háromszöggé egészítendő ki.

126. §

A jelzések kihelyezésénél a szelvények és a községhatárok találkozásainál figyelembe veendő az azonos jeleket használata. Arra is figyelem fordítandó, hogy a háromszögelő pontosan határozza meg az egyes jeleket. Ezek úgy helyezendők el, hogy vagy a trigonometrikus pontokból, vagy más, a háromszögelést megkönnyítő pontból, azaz hegycsúcsokról, hegyhátról, stb. láthatóak legyenek.

127. §

Az állás- és fix pontok leírása

Az álláspontokat a síkságon és a középhegységekben 16 láb, a magas hegységekben 11 láb magas erős cölöpökkel jelölik ki, melyeknek tetején egy bemeszelt, keresztbe szögelt deszkát helyeznek el. A cölöpök 3-4 láb mélyen leásandók, és függőlegesre kiékelendők.

Általában ügyelni kell rá, hogy a jelzéseket tartósra és erősre készítsék. Mocsaras és köves területen szükséges az állópóznák földhányással, kőrakással vagy fatámasztékkal történő megerősítése.

A fából készült jelek 4-5 öl hosszú póznák, a rájuk szögelt deszka 2 hüvelyk vastagságú, hosszuk egyharmadával túlnyúlnak a fák lombján, hosszú szögekkel és kötelekkel erősítik őket a fához.

128. §

A grafikus jelek helyzete

Az álláspontoknak olyan hely választandó, ahol biztonságban vannak, azaz megműveletlen területek, a szántóföld szélén húzódó mezsgye stb.

Minden esetre azonban inkább réteken, legelőkön, erdei tisztásokon kerüljenek felállításra, és ne szántóföldeken vagy értékesebb telkeken.

Fix pontként a fajeleken kívül tornyok, kémények, kápolnák, kereszték, pestisoszlopok, röviden, olyan tárgyak szolgáljanak, amelyek nem változtatják helyzetüket.

129. §

A jelzések topografikus leírása és átadása a községeknek

S

Az asszisztens köteles a jelzéseket az S nyomtatványban közölt jegyzék szerint két példányban, topografikus helyzetük alapján leírni, és a községben felállított minden egyes jelzőtábláról készült leírást a községi elöljárónak gondozás és megőrzés végett átadni.

Az asszisztens által készített egyik jegyzéket a községi elöljáró magánál tartja, a másodikat az elöljáró aláírja, majd később a háromszögelési ügyirathoz csatolják.

A község elöljárója a községgel együtt felel a jelzőtáblák épségben tartásáért a részletes felmérés befejezéséig, és minden egyes sérült vagy tönkrement jelzést, amennyiben a jelzés helye bizonyos, a község tartozik újonnan felállítani.

Amennyiben az álláspontot nem tudják megbízhatóan újra felállítani, erről az Országos Pénzügyigazgatóság értesítendő.

A grafikus jelekhez szükséges építőanyagot a községnek ellentételezés nélkül rendelkezésre bocsátja.

130. §

A jelzések meghatározása asszisztensek és mérőeszközök által

A grafikus jeleket az asszisztens 1 hüvelyk : 400 öl léptékben határozza meg egy iránytű segítségével hátrametszéssel, folyamatos számozással, és ezáltal kapja meg a háromszögelési vázlatot.

E célból egy mérőasztalt, egy iránytűt és egy dioptert (irányzó vonalzót) használ.

131. §

Háromszögelési vázlat

Az asszisztens a háromszögelési vázlaton tussal kihúzza a háromszög látható oldalait, a többit kipontozza, a község határait sárgával, a körzet határait vörössel, a körzet vagy megye határait kézzel, a tartomány vagy kerület határait zölddel, a helységeket, a nagyobb erdősegeket és vizeket, az országutakat és az összekötő utakat, a nagyobb tavakat, templomtornyokat és tereptárgyakat színessel

jelöli.

Erről a vázlatról készít egy másolatot a határleíráshoz, de elhagyja róla a háromszög oldalainak jelölését. A grafikus pontokat azonban a nagyobb pontosság végett átvezeti a másolatra, de nem saját vázlatáról, hanem az eredeti négyzetmérföld térképről.

132. §

Irtások létrehozása a grafikus háromszögelés céljából

Az erdőben átvágásokat a grafikus háromszögelés miatt csak akkor szabad végrehajtani, ha a háromszögelő szükségesnek tartja.

Az irtás csak a tulajdonos vagy meghatalmazottja jelenlétében, lehetőleg kívánságának figyelembe vételével hajtható végre.

Ha az irtás jelentősebb költségek elkerülésével kivitelezhető lett volna, vagy a pontos mérést nem szolgálja, a háromszögelő tartozik a tulajdonos kárát megtéríteni.

C. A grafikus hálózat meghatározásáról

133. §

Háromszögelési eszközök

A grafikus háló meghatározásához minden háromszögelő kap egy teljes mérőfelszerelést, három üveglappal, egy diopterrel, egy felrakó műszert, és egy rajzeszköz készletet.

134. §

Téglalap szerkesztése és a pontok felrakása

A háromszögelő először szerkeszt egy téglalapot az üveglapra feszített papíron a négyzetmérföld ábrázolására, szelvényekre osztja (122. §), azután a lehető legpontosabban bejelöli a háromszögelési pontokat és tájékozódási vonalakat.

Mind a beosztások, mind a látvonalak egy sikattyúba erősített, finom, merev tűvel rajzolandó meg.

A tű a látvonalak meghúzásakor kitorölhetetlen nyomot hagy a papíron, mely a jobb láthatóság végett ceruzával halványan áthúzandó.

135. §

A grafikus pontok meghatározása

A grafikus pontok meghatározása a nagyobb egységtől halad a kisebb felé. A háromszögelőnek ezért mindig távolabbra kell látnia a meghatározandó pontnál, vagy a metszéshez használt jelzésnél.

T

A jobb és távolabbi tájékozódáshoz szükséges a háromszögelési pontok szerint a célnak megfelelő tájékozódási vonalak kiszámítása, melyek az érintett négyzetmérföldön belül fekszenek. (Ehhez lásd a T nyomtatvány 1. példáját).

Ha azonban a külső pontok mentén nem lehetséges a tájékozódás, és a háromszögelendő mérföld csak rövid alappontokból áll, úgy az alappont átvágása mindkét négyzetmérföld vonalon kiszámítandó (ehhez lásd a T nyomtatvány 2. példáját), és ezen átvágás után kell tájékozódni.

A tájolásához iránytű használata tilos.

136. §

Amennyiben a tájolás már az első állásnál biztos és a trigonometrikus pontok ez alapján meghatározhatók, úgy a háromszögelő az egész munkája során ezt a tájolást tartja meg.

Rögtön az első mérőállásból felveszi az összes látható pontot, és megjelöli a négyzetmérföld vonalon túl eső irányvonalakat. Rendszerint a háromszögelő köteles elsőként a négyzetmérföld vonalán fekvő grafikus pontokat bejárni, és innen az összes látható pontot megtekinteni, mielőtt a négyzetmérföld belsejét befejezni.

137. §

Amennyiben a kérdéses négyzetmérőföldön csak egy trigonometrikus pont van, vagy egy síncs, úgy először a határos négyzetmérőföldök háromszögelendők, és ezeknek a trigonometrikus pontjaiból észlelésre alkalmas pontok segítségével határozandó meg az első mérőföld (lásd a T nyomtatvány No. 3. példáját).

Ezek a mérőföldök az ily módon meghatározott pontokból háromszögelendők.

Amennyiben a terep miatt ez a segédeszköz nem alkalmazható, úgy ezek a mérőföldök vagy a határos pontokból kiindulva dolgozandók fel, vagy célszerűen eltolandók, vagy a háromszögelő félléptékben határoz meg néhány pontot, melyeket azután egész léptékre számol vissza, és ezekből a pontokból végzi el a mérőföld háromszögelését.

138. §

Ha a háromszögelő egy pontból csak egy biztos látószöget tud befogni, de nulla vagy csak egy metszéspontot, úgy a határos négyzetmérőföld egy jó helyen fekvő pontjából kell a munkában lévő négyzetmérőföldön metszést végeznie (lásd a T nyomtatvány No. 4. példáját), és így vesz fel biztos pontokat.

A mélyebb metszések, amelyek látószöge a négyzetmérőföld vonalait meglehetősen átlósan metszi, számításokkal pontosítandók (lásd a T nyomtatvány No. 5. példáját).

139. §

Zárt, egyenletes, nagy erdőségekben, ahol a grafikus háromszögelés háromszögekkel minden kísérlet ellenére is sikertelennek bizonyul, a háromszögelő a részletes felméréshez szükséges pontokat láncméréssel határozza meg.

140. §

A trigonometrikus pontok eltérése esetén alkalmazandó eljárás

Ha a háromszögelő pontosan vitte fel a trigonometrikus pontokat, mindegyiknek pontosan kell találkozni. Ha nem teljesen pontos, úgy a háromszögelő köteles erről haladéktalanul értesíteni feljebbvalóját az Országos Pénzügyigazgatóságnál, aki azután további jelentést küld a Kataszteri Főigazgatóságnak. Utóbbi kivizsgálhatja és kijavíttatja a hibákat.

Amíg a helyesbítések megtörténnek, a háromszögelő más négyzetmérőföldön dolgozik.

141. §

A grafikus háromszögelés meggyorsításának eszközei

A háromszögelő ügyeljen rá, hogy minden közös trigonometrikus pontot lehetőség szerint csak egyszer járjon be, így minden mérőföldnél, amelyek közös ponttal rendelkeznek, egyszerre tudja felvenni a mérőasztalon az állást.

A meghatározandó jelzések könnyebb megtalálása végett a háromszögelési vázlat jeleit a felvételi lapon ceruzával halványan bejelölheti.

142. §

Félléptékű háromszögelés

Általában a grafikus háromszögelés az előírt 1 hüvelyk : 200 öl méretarányban (120. §) végzendő el. A háromszögelő félléptékű, 1 hüvelyk : 400 öl léptékben csak a hegységekben, ahol nagy kiterjedésű jégmezők, csupasz sziklák, kőomlások, törpe fák, magas hegységek és erdőségek találhatóak, a középhegységekben és a síkságokon csak nagy erdőségek esetén dolgozhat.

Ez esetben az a feladata, hogy mind a négy szelvényen megfelelő háromszögeket hozzon létre.

Ha az ilyesféle félléptékű, négy négyzetmérőföldet átfogó mérőlapok nagyobb részeket érintenek, amelyek a részletes felmérésnél teljes léptékkel vetetnek fel, úgy az érintett mérőföldök teljes léptékben háromszögelendők.

Ha a teljes léptékű felvételre csak kevés szelvény alkalmas, úgy felmérhető félléptékkel, de az érintett szelvényeket részletesen, három felvételi ponttal meghatározandók meg.

D. A grafikus pontok levétele

143. §

Eljárás a grafikus pontok levételére

A grafikus pontok levétele, azaz mind a négy szelvényvonal pontjainak távolságmeghatározása a még kifeszített lapon történik.

144. §

A háromszögelő a felvevő készülék segítségével északról délre és keletről nyugatra haladva pontosan felveszi a távolságokat, ellenőrzi a távolságmérő kiegészítőjével, és hasonló módon megméri a háromszög oldalait is.

Az egyes szakaszoknak pontosan meg kell felelniük a szelvény hosszának, azaz 800, illetve 1000 ölnök. Amennyiben nem így van, a hiba megkeresendő, és kijavítandó.

145. §

A levétel ellenőrzése

A szakaszokból a háromszögelő egy táblázat segítségével, amely tartalmazza 1 és 1300 között a számok négyzeteit, kiszámolja a háromszög oldalainak hosszát (lásd a T nyomtatvány No. 6. példáját), és összehasonlítja a felvitt hosszúsággal. Ha ezek pontosan egyeznek, vagy az eltérés csupán néhány tized ölnök, a felvitel pontosnak tekinthető.

Ha a különbség nagyobb, és a háromszögelő megbizonyosodott, hogy a hiba nem az oldalhosszúság felvitelében rejlik, akkor a hiba a távolsági szakaszokban van, amely megkeresendő és kijavítandó.

146. §

A távolsági szakaszok és az oldalméreték jegyzőkönyvezése

U

Mind a kiszámított távolságok, mind az oldalhosszúságok az U nyomtatvány szerint beírandók az eredeti lapra, egész és tizedöl nagyságban, és pontosan összehasonlíthatók.

147. §

A különbség elosztása

Ha a háromszögelő az itt megadott módon járt el, akkor a négyzetemérföldek vonalainak közös pontjai legfeljebb 3-4 tized ölnökkel térhetnek el. Ezt a különbséget a háromszögelő megfelelteti, és a felét hozzáadja a mérföldekhez, mégpedig a négyzetemérföld belseje felé haladva mindig egy tizeddel csökkentve a különbséget, és ezáltal a részletes felmérés szempontjából jelentéktelenné válik.

E. A háromszögelési lapok megrajzolása

148. §

A trigonometrikus pontok egy kis háromszöggel, a grafikus pontok egy kis körrel jelölendők. A szelvényvonalak és a háromszög látható oldalai feketével, a távolságok vörössel élesen kihúzandók, a nem látható oldalak kipontozandók.

Ezután a háromszögelő ceruzával feljegyzi a község fekvését és határait.

149. §

A háromszögelési lapok leírása

A háromszögelési lapok leírása a tartomány, a körzet vagy megye, az adókörszék, a község nevével, és a trigonometrikus pontok megjelölésével kezdődik. A grafikus pontokat (130. §) a vázlat alapján számozandók, és a távolsági szakaszok és oldalhosszúságok alapján írandók be.

A befejezett lapokat a háromszögelő aláírja, és ellátja évszámmal.

III. fejezet A község határainak meghatározásáról és leírásáról

A. A községekről

150. §

A felmérés községenkénti lefolytatása

A kataszteri felmérés községenként végzendő. Következésképpen minden egyes község számára önálló kataszteri térkép és határleírás készítendő.

151. §

A kataszteri község fogalma

Az állandó kataszteri munkálatokkal kapcsolatban községnek tekintjük azokat a helységeket, amelyeknek lakosai saját előjárójuk alá tartoznak, határai topografikusan zártak, és az ideiglenes adószabályozásban már önálló adóegységként szerepeltek.

Ha több olyan község, mely a fenti feltételeknek megfelel, egy adóközségben egyesül, akkor mindegyik önálló adóközségnek tekintendő, és az előbbi paragrafusok szerint kezelendő.

152. §

A község területe nem változtatható

Általában ezeknek a községeknek a területe nem változtatható.

B. Enklávéközségek és bekebelezett községek

153. §

Enklávé és bekebelezések a következő esetekben történhetnek:

1. Ha egy adóközség területe nem haladja meg az 500 alsó-ausztriai holdat.
2. Ha egy adóközség alakatlan formát képez, vagy keskeny csíkként egy másik község mellett húzódik, vagy egy másik község területe egészen vagy nagyobb részt magába zárja.
3. Ha egy adóközség területe kevesebb, mint 250 alsó-ausztriai hold.
4. Ha két vagy több, egyébként önálló adóközség telkei keverednek egymással, úgy, hogy az egyik község telkeinek a határai átmenetileg más községek telkeivel határosak, és ezeket a pontatlanságokat az ideiglenes adószabályozásban nem korrigálták.

154. §

Enklávéközségek

Az első és második esetben a kisebb községek a nagyobbhoz csatolandó, azaz az első esetben két vagy több olyan kisebb adóközség, vagy a kisebbek olyan nagy községgel együtt mérendők fel, amelyek a legjobban kikerekíthetők.

A második esetben az alakatlan adóközségek a jobb kikerekítés miatt szintén együtt mérendők fel.

Mindkét esetben a kisebb községek technikai értelemben enklávé községnek nevezendők.

155. §

Bekebelezett községek

A harmadik és negyedik esetben a 250 holdnál kisebb adóközségeket, és azokat, melyeknek telkei egymással keverednek, teljességgel feloszlátandók, és azokhoz a községekhez, melyekhez leginkább csatolhatók, bekebeleztetnek.

Ezek a bekebelezett községek azzal, amelyikhez beosztották őket, egy adóközséget képeznek.

Ha azonban a 250 holdnál kisebb, zárt községek harmadik esetben említett, közigazgatási, adminisztratív vagy jogi bekebelezéséről lenne szó, úgy az ilyen községek csupán a Kataszteri Főigazgatóság engedélyével kezelhetők enklávéközségként.

156. §

Az enklávé és a bekebelezett községek beosztása

Mind az enklávé, mind a bekebelezett községek csak ugyanazon adóközvet egyetlen adóközségéhez rendelhetők hozzá.

157. §

Az ilyen községek kezelése térképek és jegyzőkönyvek tekintetében

Az enklávé községek a főközséggel együtt ugyanazon a térképen tüntetendő fel, de ha más tekintetben önálló adóközségként kezelendők, akkor önálló határleírás és részletes felmérés végezendő bennük. A bekebelezett községek azzal az adóközséggel együtt, melybe beosztattak, közös térképet kapnak és együtt mérendők fel. Önálló határleírás csak akkor történik, ha komplex egészet alkotnak (153. § No. 3.).

158. §

A községek összevonása nem befolyásolja a közigazgatási viszonyokat

A községek összevonása csak technikai értelemben történik meg, azonban az ilyen községek közigazgatási önállóságán ez semmit sem változtat.

159. §

Javaslat és döntés a szükséges enklávékról és bekebelezésekről

Egy község enklávévá változtatásáról vagy bekebelezéséről az Országos Pénzügyigazgatóság dönt. Ha a határleíró bizottság tanácsosnak tartja az enklávék létrehozását vagy a bekebelezést, erről a körülmények részletes ismertetésével javaslatot tesz a körzeti vagy megyei hatóságnak további jóváhagyásra, majd beküldi az Országos Pénzügyigazgatóságnak egy vázlattal, amelyen az enklávénak vagy bekebelezésre javasolt községnek a határai a környékkel együtt, valamint a fő adóközség határai is láthatók.

160. §

Az önálló birtoktestek beosztása

Az önálló birtoktestek, melyek sehová, vagy egy nagyon távoli községhez tartoznak, és az előbbi meghatározás szerint nem képeznek adóközséget, vagy fekvésük és kiterjedésük szerint szétosztatnak a határos községek között, vagy valamelyik határos községhez osztandók be.

161. §

Az erdőségek beosztása

Azokat az erdőségeket, melyeket még egy adóközség alá sem osztottak be, valamelyik határos adóközséghez csatolandók. Ha ezáltal a község területe aránytalanul megnőne, vagy alaktalanná válna, úgy az ilyen erdők több község alá osztandók be.

Az ilyenféle felosztások természetes határok mentén eszközzendők; ha ilyenek nincsenek, akkor olyan részekre osztandók, melyek az erdőgazdálkodás szempontjából egységes egészet képeznek.

162. §

Az erdőségek községekhez való beosztását egy erdészeti szakembernek kell végeznie, ha lehetséges, akkor annak a személynek, aki az érintett erdő felügyeletét és erdőgazdálkodását irányítja.

C. A határok leírásáról és a jelölések használatáról

163. §

Mikor kerül sor a határleírásra

A község határok leírására közvetlenül a grafikus háromszögelés után, és legalább egy évvel a részletes felmérés előtt kerül sor.

164. §

A községek előzetes határbejárása

Azokat a községeket, ahol a határleírásokat végzik, a körzeti vagy megyei hatóságok időben értesítik, és felszólítják őket, hogy határaikat még a határleíró bizottság előtt járják be, a megrongálódott határjeleket állítsák helyre, a jelöletlen határvonalakat a szomszédos községek bevonásával jelöljék ki, az elbozótosodott határvonalakat tisztítsák meg, a határvitákat zárják le, vagy ha ez nem sikerül, akkor a kétséges határ mindkét vonalát jelöljék meg.

165. §

A földmérő mellé közigazgatási biztos rendelendő

A határleíró földmérő mellé az Országos Pénzügyigazgatóság felszólítására a körzeti vagy megyei hatóság egy fogalmazót rendel közigazgatási biztosként mindaddig, míg a földmérő a körzetben foglalatostkodik (81. §).

166. §

Eljárás két tartomány területén fekvő községek esetében

Ha a község területe két tartományban fekszik, akkor a község csak a tartomány határáig mérendő fel.

167. §

Eljárás két körzetben vagy megyében fekvő községek esetében

Ha egy község területe két körzetben vagy megyében fekszik, akkor a teljes felmérés ott végzendő el, ahol maga a helység fekszik; ha magát a községet osztja ketté a körzet vagy a megye határa, akkor a teljes felmérés abban a körzetben vagy megyében végzendő el, ahol több ház fekszik.

Ha a község másik körzetben vagy megyében fekszik, mint ahová tartozik, akkor a felmérés az előbbinél végzendő el.

168. §

A határleírás és a jelenlévő személyek

A határleírást a földmérő és a közigazgatási biztos végzi a községei elöljáró, és legalább két hiteles, a község határait jól ismerő községi lakossal, oly módon, hogy a határt körbejárva a kiindulási ponthoz érnek vissza.

A határjárásba valamennyi szomszédos község elöljárója és két lakosa bevonandó.

Ha szükséges, a bizottság a község írásbeli dokumentumaiba is betekintést nyerhet.

Amennyiben a határleírás a szomszédos községben már megtörtént, úgy a bizottságnak nem szükséges ezt a szakaszt még egyszer végigjárnia, hanem az érintett határos község határleírását átvezetik az aktuális község leírásába.

169. §

Eljárás a határok leírásánál, a vázlat és a leírás elkészítése

A határbejárás alkalmával a földmérő a háromszögelő által meghatározott grafikus pontok és az általa előzetesen berajzolt határvonalak felhasználásával egy rajzot, azaz határleíró vázlatot készít a község területéről, és a közigazgatási biztos a földmérő adatai alapján elkészíti a határleírást, mely ott helyben rögtön tintával készítenendő.

170. §

A községhatárok leírása úgy készítenendő el, hogy a határok ez alapján egyértelműen azonosíthatók legyenek, és a jövőbeli határbejárásoknál és határvitáknál a peres felek számára bizonyító erejű lehessen.

A következők dolgok szem előtt tartandók:

- a) Minden egyes határjel az összes jellemzőjével együtt irandó le, számozandó be, és a telektulajdonos nevével látandó el.
- b) A határvonal iránya mindig az égtájak szerint adandó meg.
- c) Megjegyzendő, vajon a határvonal az egyik jeltől a következőig egyenesen, kifelé vagy befelé

fordulva, erősen vagy enyhén kanyarodva, felfelé vagy lefelé tart.

d) Megjegyzendő, vajon a határvonal kerítésen, utakon, patakon, folyón, mezsgyéken, vízfolyásokon stb. fut át, és vajon közepén, illetve melyik oldalon húzódik.

e) A két határjel közötti távolság lépésben adandó meg.

V

Példaként a határleírásra lásd a V nyomtatványt.

171. §

Amennyiben a határleíró bizottság úgy találja, hogy a határokat nem megfelelően jelezték, úgy a földmérő megadja azokat a pontokat, ahová a határjelek elhelyezendők.

Az új határjelek elhelyezése lehetőleg a bizottság jelenlétében mindkét érintett községgel közösen eszközöndő, mindenesetre mindkét község előjárója közösen felel azért, hogy ezek rögtön a határleírás után elhelyezésre kerüljenek.

Ez a körülmény adott esetben a határleírásnál jelölendő.

172. §

W

A határvázlaton, mely 1 hüvelyk : 400 öl léptékben két példányban készül, a földmérő köteles minden határjelet beszámozni, minden egyéb jelölést, a határon fekvő parcellákat, a határvonal által kettészelt utakat, patakokat, folyókat, a háromszögelési vázlaton előforduló egyéb tárgyakat bejelölni, ezután a W nyomtatvány szerint leírni, és a környezetet, valamint a felvett parcellák ideiglenes számát feltüntetni.

173. §

Az ország hivatalos nyelvén készítenő határleírások

A határleírás az utasításban meghatározott határleíró személyek (168. §) előtt felolvasandó, ezért az ország nyelvén készítenő.

Ha az érintettek kifogást emelnek, a hiba azonnal javítandó, és a határírást mind a földmérő, mind a közigazgatási biztos és a résztvevő községi tagok aláírják.

174. §

Eljárás nem német nyelvű határleírásoknál

Azok a határleírások, melyek az előző paragrafus alapján nem német nyelven készülnek, félhasábosan írandók, és a közigazgatási biztos köteles a jobb oldali hasábsban egy német fordítást mellékelni.

175. §

A határleírások másolatai

A német nyelvű határleírásról a közigazgatási biztos egy egybehangzó másolatot készít, és mind az eredetit, mind a másolatot átadja a földmérőnek felülvizsgálatra és a határleíró vázlatához csatolás céljából. Utóbbi azután az aligazgatóságon át mindkettőt beküldi az Országos Pénzügyigazgatóságnak.

176. §

Utólagos határleírási jegyzőkönyvek

Az érintett felek által készített határleírás már nem változtatható meg. Ha azonban a határvonalak helytelen megadása miatt mégis helyesbítésre lenne szükség, erről utólagos határleírási jegyzőkönyv írandó.

177. §

A községek felszólítása a birtokhatárok kijelölésére

A határleíró bizottság köteles a szomszédos községek előjáróit felszólítani, hogy a később következő részletes felmérés céljából jelöljék ki a birtokhatárokat.

A földmérő köteles a 186-189. §-ban leírtak szerint felvilágosítást adni arról, hogyan kell ezt megtenniük.

D. A vitatott községhatárok esetén alkalmazandó eljárásról

178. §

Eljárás vitatott határok esetén történő kiegyezéskor

Ha a község határa vitatott, a közigazgatási biztos megpróbálja a vitát elegyengetni.

Ha sikert ér el, akkor a község határait azonnal leírják, felállítják a határjeleket, és a határleírásnál megjegyzik, hogy a korábbi határvitát kölcsönös megegyezéssel lezárták.

179. §

ha a kiegyezés nem jön létre

Ha nem jön létre megegyezés a határt illetően, akkor a kérdéses határt mind a határleírásban, mind a határvázlaton jelölik, úgy, hogy mindkét lehetséges határvonalat leírják és felveszik, de a határleírást minden további késedelem nélkül folytatják.

180. §

A határleírásban az is jelölendő, melyik község birtokolja ténylegesen a kérdéses területet.

181. §

A részletes felmérés elvégzése vitatott határ esetén

Amennyiben a részletes felmérés időpontjában a vita már lezárult, úgy a földmérő egy pótjegyzőkönyvet készít róla.

Ezt a pótjegyzőkönyvet mindkét község megkapja, és az eredetiről egy egybehangzó másolat készül. Az eredetit beküldik a felügyelőnek, a másolatokat pedig a felmérési ügyiratokhoz csatolják.

A pótjegyzőkönyv felvételénél valamennyi, a 168. §-ban említett félnek jelen kell lennie, valamint egy közigazgatási alkalmazott is bevonandó. A jegyzőkönyvet valamennyi jelenlévő aláírja és lepecsételi.

182. §

Amennyiben a birtokper a részletes felmérés időpontjáig nem fejeződik be, a vitatott terület mindkét lehetséges határvonal bejelölésével annál a községnél mérendő fel, amelyik a terület tényleges birtokában van, vagy amelyik a terület nagyobb részét használja.

183. §

Eljárás vitatott ország-, körzet-, vagy megyehatárok esetén

Amennyiben a határleírás alkalmával az ország-, körzet-, vagy megyehatárok tűnnek vitatottnak vagy kétségesnek, erről jelentés eszközözlendő. A községi határleírás azonban nem függeszthető fel, hanem a földmérő a 178., 179., 181. és 182. §-ban leírtak szerint jár el.

IV. fejezet A birtokhatárok jelöléséről és pontos megállapításáról

184. §

A birtokhatárok kiigazítása a község által

Valamennyi községet a részletes felmérés megkezdése előtt egy évvel felszólítja a körzeti vagy a megyei hatóság és a határleíró bizottság (177. §) a községen belüli birtokhatárok kiigazítására, és a határviták lehetőség szerinti lezárására.

185. §

A részletes felmérés kezdete előtt tizennégy nappal a felügyelők felszólítják a községeket ezen határok megjelölésére.

186. §

A jelölések használata

Ezeknek a jelöléseknek semmi más célja nincs, minthogy a községben valamennyi telek- és háztulajdonos birtokát és a birtokhatárokat felismerhetővé tegyék.

187. §

A birtokhatárok ott, ahol nincsenek természetes határjelek, mint például mezsgyék, árkok, patakok, kerítések stb., melyek az egyéb jelzéseket feleslegessé tennék, a környék adottságai szerint karókkal, földhányásokkal, kövekkel, kisebb, egy láb széles és két láb mély gödrökkel, vagy hasonló egyszerű jelekkel jelölendők.

188. §

A jelöléseket a határosok együttesen teszik ki, mégpedig úgy, hogy a határ egy elfogadható egyenes vonalat képezzen.

Így tehát a határjelek valamennyi kanyarban, és a telkek végpontjain felállítandók. Az elbozótosodott területen a határsáv megtisztítandó, mégpedig annyira, hogy az egyik határjeltől a másik határjel láthatóvá váljon.

A községi birtokot a községi elöljáró és az esküdtek a szomszéd tulajdonosok jelenlétében jelöli ki.

189. §

Ha egy tulajdon birtoklása vitatott, az pontosan körülhatárolandó, és a földmérő különálló parcellaként veszi fel.

190. §

Ha a pereskedést befejeződik azalatt, míg a földmérő a községben tartózkodik, akkor a térképet és a vázlatot a megegyezésnek megfelelően kijavítja.

191. §

Ha a birtokjogi pereskedés csak a felmérés befejezése után fejeződik be, átmenetileg ez figyelmen kívül hagyandó, és a kiigazítás később, reklamáció benyújtásával kérhető.

V. fejezet Az adóhivatali névjegyzékről

192. §

Az alfabetikus névjegyzékek elkészítéséről

X

Az adóhivatalok kötelesek egy évvel a részletes felmérés megkezdése előtt minden adóközségben alfabetikus névjegyzéket készíteni a telek- és háztulajdonosokról az X nyomtatvány szerint, azokról a személyekről is, akik nem a községben laknak.

A jegyzék tartalmazza a házsámokat, a tulajdonos nevét, családi állapotát és lakcímét.

A jegyzék a tulajdonosok vezetéknévének alfabetikus rendjében készül, a második helyen a ragadványnév, amennyiben nem gúnynévről van szó, végül a keresztnév kerül felvételre.

A jegyzékekben minden betű után üres hely hagyandó, hogy a földmérő még utólag beírhatta az esetleg kimaradt neveket.

193. §

A házjegyzékek elkészítése

Az előbbi alfabetikus névjegyzék alapján az adóhivatal valamennyi adóközségben elkészíti a telek- és háztulajdonosok házjegyzékét.

Ez a jegyzék abban különbözik az előbbitől, hogy a tulajdonosok a folyamatos házsámok alapján kerülnek felvételre a különböző községek szerint, tehát nem alfabetikus rendben.

194. §

Ki tekinthető tulajdonosnak

Tulajdonosnak az a személy tekinthető, aki a telek és a ház használatában található, és adót fizet utána, azaz korlátlanul élvezheti annak hasznát, és a használatban lévő tulajdonát feltételek nélkül, vagy bizonyos feltételek mellett átruházhatja másokra.

Hitbizományok esetében a hitbizomány tulajdonosa, bérlemény esetében a bérbé adó tekintendő tulajdonosnak. Az egyszerű bérlő vagy birtokigazgató nem tulajdonos, viszont az örökbérlemény bérlője igen, amennyiben a jogviszony még fennáll. Egyébiránt ezen előírások nem érintik a magántulajdoni viszonyokat.

195. §

Birtoktest esetén a mindenkori tulajdonos neve mellett a birtoktest neve is feltüntetendő, például Müller von, Joseph, Hochberg birtok.

Kolostorok, alapítványok és más közösségek a közösség neve alapján kerülnek felvételre, például bencés kolostor, premontrei alapítvány stb. A községi, papi és iskolai birtokok a község nevével kerülnek felvételre, feltüntetve, hogy „község”, „lelkész”, „iskola”, például Rodaun, község.

Állami és közalapítványi birtok esetén az alapítvány és a birtok neve kerül felvételre, például cs. kir. kamarai alapítvány Ulmenfeld birtok; Vallásalapítvány, Seefeld birtok.

Örökösödési per tárgyát képező birtokok esetén az örökhagyó neve kerül felvételre, feltüntetve: „örökösei”, például Brunner, Georg örökösei.

196. §

Földrajzi nevek jegyzékének elkészítése

A községek, települések, falvak, rétek vagy lápok, folyók, tavak, patakok, hegyek, nagyobb erdőségek, magas hegységek, gazdátlan területek, stb. nevének írásmódjáról az adóhivatal az Y nyomtatvány szerint minden adóközség számára egy évvel a részletes felmérés előtt jegyzéket készít.

197. §

A névjegyzékek elkészítése és átadása

Valamennyi névjegyzéket (192., 193., 196. §) az adóhivatal készíti el, hivatali pecséttel lezárja, és időben megküldi a körzeti vagy megyei hatóságnak, amely átvizsgálja, és vagy visszaküldi helyesbítésre az adóhivatalnak, vagy beküldi az Országos Pénzügyigazgatóságnak, ahol szétosztatnak az aligazgatók között.

Harmadik rész

A részletes felmérésről

I. fejezet A részletes felmérésről általában

198. §

A részletes felmérés feladata

A részletes felmérés feladata, hogy mind a telektulajdonosok birtoka, mind a birtokok különböző művelési ágai pontosan, községenként felvitelre kerüljön egy kisebbített léptékű térképre.

199. §

Teljes léptékű felmérés

A felmérés egész vagy félléptékben lehet hajtható végre.

Általában egész, azaz 1 bécsi hüvelyk : 40 bécsi öl léptékben történik. A számítás megkönnyítése érdekében a bécsi ölt tíz részre (tizedre) osztandó.

200. §

Félléptékű felmérés

Fél, azaz 1 hüvely: 80 öl léptékben a felmérés akkor hajtható végre, ha nagy, nehezen ábrázolható növénykultúrák mérendők fel, melyek már a grafikus háromszögelésnél is csak félléptékben (142. §) mérettek fel.

De a községek egyes részei is felmérhetők félléptékben, amennyiben a fenti feltételek teljesülnek.

201. §

A félléptékű felmérés felügyelete

Miután az aligazgató értesítette a felügyelőt az előmunkások által végzett felszínleírásról, a felügyelő köteles kétséges esetekben a községet előzetesen meglátogatni, és az előző paragrafus alapján meghatározni, vajon az egész község vagy annak egy része, és mely része kerül félléptékben felvételre, és erről értesíti a földmérőt.

Amennyiben a munka során a földmérő a község egyéb részeit is félléptékű felmérésre ítéli, úgy még a munka megkezdése előtt engedélyt szerez erre a felügyelőtől.

202. §

A féllépték átszámítása egész léptékre

Valamennyi félléptékben felvett község vagy községrész még a nyári munkálatok idején grafikus úton átszámítandó egész léptékre.

Így minden község egész léptékben ábrázolandó és dolgozandó ki.

A félléptékben felvett ábrázolások térképmellékletként kezelendők.

II. fejezet A részletes felméréshez használt eszközökről

203. §

A részletes felmérés eszközei

A részletes felméréshez szükséges eszközök:

egy szelvénykeret, egy felrakó műszer léptékkel és három rúdkörzövel, egy üvegmásoló két ellenőrző üveglappal a felügyelő számára, négy lappal ellátott mérőasztal, egy diopter, egy vízmérték, egy rúdkörző, egy iránytű, egy ónfüggő, egy ölrúd, egy tíz öl hosszú, tizedes mérőlánc, egy nagy napernyő, a részletes földmérést végző földmérőnek egy teljes körző- és mérőeszköz készlet; az asszisztensnek egy kisebb mérőasztal, egy tájolórúd egy kisebb iránytűvel.

204. §

Az eszközök ellenőrzése a felügyelő által

A felügyelők kötelesek a mérőeszközöket gyakrabban átvizsgálni, és épségükről meggyőződni. Különösen arra kell ügyelniük, hogy a diopter és a mérőlánc helyesen működjön.

205. §

A mérőeszközök beszerzése a földmérő által

A földmérő kötelessége maga és asszisztensei számára a szükséges mérőeszközök beszerzése, de ezeket részletfizetésre a kincstártól is megvásárolhatja.

206. §

A jelzőpóznák, oszlopok és alakrudak leírása

A felméréshez szükséges jelzőpóznákat, oszlopokat és alakrudakat a község ellentételezés nélkül köteles a földmérő rendelkezésére bocsátani.

A jelzőpóznák 12 láb hosszú, kerek oszlopok, felső részére keresztben egy deszka erősítendő, és az egész lemeszelendő. Minden póznához egy két láb hosszú támaszték készítendő, amely a földbe ásandó, és a pózna fakapcsokkal hozzáerősítendő.

Az oszlopok 18 hüvelyk hosszú deszkák, felül széles és sima, hogy számot írhasanak rá, alul hegyes,

hogy a földbe szúrassák.

Az alakrudak kerek, teljesen egyenes, 3-4 öl hosszú rudak.

III. fejezet A háromszögelési hálóról

207. §

A grafikus pontok felvitele

A földmérő még a felügyelőségen egy mérőasztalra rögzített papíron egy szelvénykeret vagy egy rúdkörző segítségével megszerkeszti a részletezési szelvény téglalapját, hüvelykben beosztja a szelvényvonalakat, azután a felügyelőtől kapott távolsági szakaszok alapján bejelöli a grafikus pontokat. A művelet a lehető legnagyobb óvatossággal és pontossággal hajtandó végre. A felvett pontokat mind a távolsági szakaszok kiegészítőivel, mind a háromszögek oldalaival ellenőrzi.

Ha a földmérő a szelvény téglalapját jól szerkesztette meg, és a pontokat pontosan jelölte be, úgy az oldalaknak, mivel a pontok távolságából számolta ki (145. §), tökéletesen egybevágónak kell lenniük.

208. §

A háromszögelési háló kijelölése

A háromszögelési hálózatot a földmérő saját maga jelöli ki. Valamennyi szelvényben annyi fixpontot és álláspontot vesz fel, amennyi a geometrikus háromszögeléshez és a részletes felméréshez szükséges.

A nyílt terepen valamennyi szelvényvonal pontosan kijelölendő, és legalább három jelzéssel ellátandó. Ahol lehetséges, a szelvények végpontjain is jelzések helyezendők el.

Végül a község határai mentén a köztes térben kb. 200 öl távolságban jelzések állítandók fel.

Valamennyi szelvény vagy község találkozási pontja egy két öl átmérőjű gyűrűvel jelölendő.

Ezek a pontok, amelyek a találkozásoknál meghatározandók, a találkozási pontok pontosabb és könnyebb kiigazítására szolgálnak.

209. §

Nagyobb irtások kivágása tilos

A földmérőnek tilos a háromszögelés vagy a részletes felmérés céljából nagyobb irtásokat kivágni.

Azonban a tulajdonos bevonásával kisebb, ártalmatlan tisztásokat vágathat, ami, ha a felmérési munkálatok pontosságát ez nem befolyásolja, a tulajdonos kívánsága szerint hajtandó végre.

210. §

A geometrikus pontok meghatározása

A hálózat kijelölés után a földmérő hozzákezd a geometrikus pontok meghatározásához.

A hajszálpontos geometrikus háromszögelés a pontos részletes felmérés legelső feltétele. Ehhez a földmérő a háromszög egyik oldalát veszi kiindulásnak, de mindig figyelemmel van a távolabbi tájolásra, és a grafikus pontok pontos meghatározása érdekében valamennyi jelet vizuálisan határoz meg. Eközben mindig a nagyobb egység felől halad a kisebb egység felé, azaz a szelvényvonalak pontjaitól halad a szelvény közepe felé. Nem fogadható el helyesnek az a pont, ahol legalább három látószög nem metszi egymást úgy, hogy a szög se túl hegyes, se túl tompa ne legyen.

A geometrikus háromszögeléshez a földmérő sem a támasztótűt, sem az iránytűt nem használhatja.

211. §

A geometrikus háromszögelés az egyes szelvények részletes felmérésének megkezdése előtt valamennyi részen befejezendő.

A 135-139. §-ban a grafikus háromszögelésről leírt utasítások a geometrikus háromszögelésnél is érvényesek, de megjegyzendő, hogy a grafikus háromszögelővel ellentétben a földmérőnek megengedett, hogy szükség esetén sík vidéken a közös pontokból láncméréssel határozza meg a jeleket.

212. §

Eljárás a grafikus háromszögelésben mutatkozó eltérések esetén

Amennyiben a grafikus háromszögelésben eltérés mutatkozik, amely 1000 öltre számolva nem több mint 1 öl, úgy ez két grafikus pont között egyenlően szétosztandó.

A két pontot azonban nem szabad helyesnek elfogadni, és a harmadikat ez alapján kiigazítani. Ha az eltérés nagyobb, úgy a különbség valamennyi pont között arányosan osztandó szét. Amennyiben a grafikus pont a fenti kétszeresével tér el, a földmérőnek jelentést kell tennie a felügyelőnek, aki azután vagy saját maga elvégzi a megfelelő helyesbitést, vagy új háromszögelést rendel el.

A földmérő azonban mindenképpen folytatja munkáját egy szomszédos szelvényen.

213. §

A második szelvény előzetes háromszögelése kijelölés céljából

A részletes felmérésre kijelölt szelvényen kívül a földmérő előzetesen egy másodikat is háromszögel, hogy a parcellák kijelölése folyamatos legyen.

IV. fejezet A parcellákról

214. §

A parcella fogalmának meghatározása

A különböző tulajdonosokhoz tartozó telkek önálló parcellákat képeznek.

215. §

Egymással határos telkek, melyek azonos tulajdonoshoz tartoznak, de különböző művelési ágak alá esnek, önálló parcellát képeznek.

216. §

A telkeket különböző hasznosításuk vonatkozásában a következő művelési ágak alapján különböztetik meg:

A. Egyszerű kultúrák:

lakóépületek, gazdasági épületek, építési telkek

szántóföldek

mezők (szántóföldek és legelők váltakozva)

parlagföldek (szántóföldek és rétek váltakozva)

irtások (szántóföldek és erdők váltakozva)

legelők

zöldséges kertek

gyümölcsösök

díszkertek

komlóültetvény

szőlő

hegyi legelő

havasok

erdők, lombhullató

erdők, tűlevelű

erdők, vegyes lombosítú

alacsony fekvésű erdők

ligetek

bozótok

tavak, sóleparlók

mocsarak nádassal

tőzgebányák

Improduktív telkek, mégpedig:

mocsarak nádas nélkül
tavak
sarjerdők
kőfejtők
kavics-, homok-, és agyagbányák
ugar (használaton kívüli telkek)
csupasz sziklák és kopasz kövek
gleccserek, jég- és hómezők
folyók és patakok
utak, közösségi terek

B. Vegyes művelési ágak
szántóföldek gyümölcsfákkal
szántóföldek szőlőtőkékkel
szántóföldek olajfákkal
szántóföldek eperfákkal
legelők gyümölcsfákkal
legelők fával
legelők olajfákkal
legelők eperfákkal
szőlős kertek gyümölcsfákkal
szőlős kertek olajfákkal
szőlős kertek eperfákkal
hegyi legelők gyümölcsfákkal
hegyi legelők felnyesett fákkal

A részletes leírás figyelmen kívül hagyja a föld termékenységét vagy minőségét.

217. §

Az egy majorsághoz tartozó, zárt udvart képező épületek az udvarral együtt egyetlen parcellát alkotnak.

218. §

Az összeépített házak akkor is külön parcellát képeznek, ha egy tulajdonosuk van, de külön házszámot viselnek és különálló tetőszerkezetük van.

219. §

Az a ház, mely több, kisebb ház helyén épült, és ezért több házszámot visel, egy parcellának tekintendő.

220. §

Azok a pajták vagy gazdasági épületek, melyek a hozzájuk tartozó gazdasági udvartól elkülönülve állnak, valamint a kisebb, fából készült kerti épületek, havasi kunyhók, présházak és hasonlók, habár a térképen megjelennek, nem számítanak önálló parcellának, hanem ahhoz a parcellához vétének fel, amelyen állnak.

221. §

A magányosan álló lakóházak, a középületek, mint például templomok, kolostorok, kórházak stb. önálló parcellát képeznek.

222. §

Az egymással határos telkek, melyeknek ugyanaz a tulajdonosa, és ugyanolyan művelési ág alá tartoznak, különálló parcellát képeznek, amennyiben jogállásuk különböző, vagy két önálló háztartáshoz tartoznak.

223. §

Ha egy telek vegyes művelési ágak alatt áll, például szántóföld gyümölcsfákkal, és ugyanannak a tulajdonosnak olyan telkével szomszédos, amelynek művelési ága egyike a vegyes művelési ágnak, például szántóföld, úgy ezek egy parcellát képeznek, amely csak akkor tekinthető vegyes művelési ágnak, ha utóbbi művelési ág környéke a teljes parcella területének több mint egy tizedét, de legalább 100 négyszögölt, kitesz.

224. §

A fallal körülhatárolt telkek önálló parcellát képeznek.

225. §

A palánkkal, vagy bármilyen más kerítéssel határolt telkek nem számítanak önálló parcellának.

226. §

A legalább 25 négyszögölt kitevő ház körüli kert önálló parcellát képez, ha a területe kisebb, akkor a lakóház parcellájához veszik fel.

227. §

Minden egyéb művelési ág alá tartozó terület, mely 30 négyszögölnél kisebb, nem képez önálló parcellát, hanem a szomszédos művelési ághoz veszik fel.

228. §

A lejtős, támfalakkal megerősített szőlőskertek egy parcellát képeznek.

229. §

Ha egy parcella öntözés vagy vízelvezetés végett árkokkal szabdalt, egy parcellát képez.

230. §

A nagy parkok, amelyek gazdaságilag hasznosított fakitermelést, legelőket, földeket, tavakat és szórakozóhelyeket is magukban foglalnak, a különböző művelési ágak alapján különálló parcellákat képeznek.

231. §

A dűlők, fákkal vagy fák nélkül, amelyek a földek vagy más telkek mellett futnak, és egy ölnél nem szélesebbek, valamint azok a dűlők, amelyek a telkek szélén húzódnak, és nem szélesebbek két ölnél, nem képeznek önálló parcellát, hanem a tulajdonos szomszédos parcellájával együtt veszik fel.

232. §

A faállomány, úgymint a kivágandó erdő, a szálerdő és a sarjerdő nem képez önálló parcellát.

233. §

A felhalmozott kőrakások, melyeket a földeken fekvő kövek eltakarítása következtében gyűjtöttek össze, nem képeznek önálló parcellát.

234. §

Meddő kőzetek, sziklás, az erdőben húzódó terméketlen sávok csak akkor számítanak önálló parcellának, ha területük meghaladja a 100 négyszögölt.

235. §

A folyók, patakok, tavak, tengerek stb. partja a folyóval stb. együtt egy parcellát képez.

236. §

A folyók, patakok stb. mentén fekvő homokpadok és használaton kívül fekvő sávok utóbbival együttesen mérendők fel.

237. §

A gátak, partvédelmi építmények stb. a tóval, folyóval stb. egy parcellát alkotnak.

238. §

A folyók mentén fekvő mocsarak és lápok, ha nagyobb kiterjedésűek, és sás- vagy nádkitermelés folyik bennük, önálló parcellát képeznek.

Amennyiben ilyen körülmények nem állnak fenn, akkor a tó parcellájával együtt veszik fel.

239. §

A tenger mellett fekvő sík vidéken az a terület számít tengerpartnak, ameddig a tenger rendes vízállásnál ér. Azok a sávok, melyek ezen vonal és a megművelt telkek között húzódnak, és semmi haszonvétel nem származik belőlük, pusztaságként kezelendők.

240. §

Minden közút önálló parcellát képez.

Közútnak számít minden olyan út, mely egyik községből a másikba, vagy egy másik helységbe vezet.

241. §

A teljesen a községhez tartozó utak, amelyek a gazdálkodást szolgálják, és egész évben használatban vannak, önálló parcellát képeznek.

242. §

Azok az utak, amelyeket csak időszakosan használnak, vagy egyetlen tulajdonoshoz tartoznak, nem képeznek önálló parcellát, és kerülnek felvételre, hanem az érintett tulajdonos határos parcellájával együtt vétetik fel.

243. §

A gázlók, a keskeny, néhány láb széles patakok, vízfolyások, keskeny hasadékok nem képeznek önálló parcellákat. Az állandó vízátkelők, valamint a templomba vezető utak, a szállításra használt utak, a keskeny, jelentéktelen csermelyek a térképen csak mellékesen tüntetendők fel.

244. §

A temetkezési helyek önálló parcellát képeznek, és a pusztaságokhoz, összefüggő utcákhoz, közterekhez hasonlóan csak egy parcellát képeznek, és az utakhoz hasonlóan kezelendők.

245. §

Ha kétség merülne fel, vajon egy szakasz különálló parcellának tekintendő-e, úgy ez ügyben az Országos Pénzügyigazgatóság kérje ki a Kataszteri Főigazgatóság véleményét.

Sürgős esetekben azonnal intézkedéseket foganatosít.

V. fejezet A parcellák kijelöléséről

246. §

A parcellák kijelölése

A parcellák cölöpökkel jelölendők ki, úgy, hogy a cölöpöket a parcellák valódi alakjának és méretének megfelelően helyezik el.

Az asszisztens valamennyi tulajdoni és művelési ági határt kicövekel, úgy, hogy a két-két cölöp közötti távolság egyben az elfogadásra jelölt határvonalat képezze.

247. §

A kijelölés folyamata

Az asszisztens a cölöpöket folyamatos számozással látja el, és a karók kihelyezését úgy folytatja le, hogy ne csak a figuráns találja meg könnyen, hanem a földmérő is kétség nélkül meg tudja határozni az egyes csoportokat.

248. §

A kijelölés szelvényenként történik

A cölöpök kihelyezése szelvényenként zajlik, szabály szerint az adott szelvény határáig. Kedvezőtlen terepviszonyok, kisebb zártkertek, és olyan parcellák esetében, melyek csak egy kicsit nyúlnak túl a szelvényen, a szelvényvonalon túl is engedélyezett a cölöpök kirakása.

249. §

A parcellák elkülönítése

A parcellák elkülönítése során az asszisztens köteles pontosan az előző szakaszok előírásaihoz igazodni. Amennyiben olyan művelési ágak találhatók, melyeket a 216. §-ban nem kerültek említésre, ezeket átmenetileg elkülönítendő, de erről a felügyelő haladéktalanul értesítendő.

250. §

A felesleges cölöpözés kerülendő

A felmérés halogatását és megnehezítését kivédendő a szükségtelen cölöpözés gondosan kerülendő. Szükségtelennek tekinthető minden olyan cölöpözés, amely síkvidéken történik és az adózást egyáltalán nem, vagy csak igen csekély mértékben befolyásolja. Elsősorban a birtokhatárok kijelölése fontos. Az egy tulajdonban lévő különböző művelési ágak túlságosan aprólékos elkülönítése, különösen olyan kultúrákban, amelyek közel ugyanolyan bevételt hoznak, célszerűtlensége miatt kerülendő.

251. §

A pontok meghatározása láncméréssel

Az asszisztensnek nem szükséges minden karót beszámoznia, inkább azokat a pontokat mérje be, amelyek különösebb fenntartások nélkül, láncméréssel biztonságosan meghatározhatók.

252. §

A földmérő által felügyelt cölöpözés

Mivel a cölöpök helyes kihelyezése nélkül a parcellák nem mérhetők fel helyesen, ezért a földmérő nem hagyatkozhat pusztán az asszisztensre vagy a segédek munkájára, hanem köteles a munkát szorgalmasan felügyelni, és a cölöpök helyes kihelyezéséről a helyszínen meggyőződni.

253. §

A birtokbemondás

A cölöpök kihelyezésekor az asszisztens a parcella tulajdonosától pontosan megtudakolja a művelési ágot, a dűlőneveket, és az egyéb helyi elnevezéseket. Ez a tudakozódás a birtokbemondók vagy maga a tulajdonos részvételével történik.

254. §

A birtokbemondók kiállítása

A birtokbemondókat a község ellenszolgáltatás nélkül köteles kiállítani, és több, hiteles, a helyi viszonyokat jól ismerő férfit választ melléjük.

255. §

Egyszerre csak egy birtokbemondót hívjanak

A birtokbemondók váltakozva dolgoznak, és a földmérőnek egyszerre csak egyiküket szabad

odahívni, akit egy nappal korábban köteles értesíteni.

256. §

Az alkalmatlanok helyére a község alkalmasakat állít

Amennyiben a földmérő a kiállított birtokbemondókat nem találja alkalmasnak, másikat kérhet, és a község köteles másikat állítani.

257. §

A birtokhatárok kijelölése a birtokjelölő póznák alapján

Amennyiben a községben nincsenek megbízható birtokbemondók, úgy a tulajdonosok kötelesek a földmérő felszólítására a községben fekvő telkeiket végeiken póznákkal megjelölni, amelyekre felírják házsámukat és nevüket.

258. §

Eljárás vitatott tulajdon esetén

Amennyiben egy birtok tulajdonjoga vitatott, úgy a földmérő felszólítja az érintett tulajdonosokat és a szomszédokat, hogy vagy személyükben, vagy meghatalmazottjuk útján jelenjenek meg a helyszínen.

Amennyiben nem jelennének meg, a községi elöljáró köteles elővezettetni őket.

259. §

Eljárás ismeretlen tulajdonos esetén

Amennyiben minden fáradság ellenére sem sikerül egy parcella tulajdonosát fellelni, az ilyen parcellákon a tulajdonos neve helyére az „Ismeretlen” felirat kerül.

260. §

Ki tekinthető tulajdonosnak?

Tulajdonosnak a telek vagy a ház tényleges birtokában lévő személy (194. és 195. §) tekinthető.

A tulajdonosok nevét az adóhivatal által összeállított házjegyzék tartalmazza. A földmérő köteles ezeket a jegyzékeket rögtön megérkezése után a községben a tulajdonosokkal egyeztetni, a tényleges állás szerint helyesbíteni, és a hiányzó neveket beírni.

261. §

Vitatott tulajdonjog esetén (189. §) feljegyzendő mind a birtokon belül lévő tulajdonos neve, mind azé, aki igényt formál a tulajdonra.

262. §

Ha egy birtoknak vagy egy épületnek több tulajdonosa van, és egyikük sem rendelkezik önálló tulajdonrészsel, akkor az épület osztatlan közös tulajdonként vetetik fel, és a megjegyzésben feltüntetendő, vajon az érintettek egyenlően, illetve hányad részben tulajdonosok.

Elsőként azt a személyt veszik fel, aki a községben lakik, és az alfabetikus rend szerint az első, például: Müller Anton, társtulajdonosok Meßler Georg és Sieger Joseph, tulajdoni hányad 1/6, 2/6 és 3/6.

263. §

Amennyiben a telek vagy a ház egy házaspár közös tulajdonában van, úgy a férj neve vetetik fel, azzal a kiegészítéssel: „N. N. lánykori név N., felesége”.

264. §

Ha egy háznak több tulajdonosa van, és mindegyikük bizonyos részt birtokol, úgy alfabetikus rendben az összes tulajdonos neve vetetik fel a tulajdoni hányad megjelölésével, például: Auer Josepha, az első emelet tulajdonosa, Kurz Johann, a földszint tulajdonosa, Müller Anton a második emelet

tulajdonosa.

265. §

Amennyiben a tulajdonrész legeltetési jogra vonatkozik, úgy valamennyi közös tulajdonosnak meg kell adnia a szarvasmarha, ló, birka, stb. számát, amennyinek a legeltetésére jogosult, például: egy alpesi legelőként használt teleknek több tulajdonosa van, és mindegyik tulajdonos jogosult bizonyos számú állatot felhajtani, akkor így vetetik fel: Korn Anton, jogosult 8 darab szarvasmarha felhajtására, társtulajdonos Müller Johann, 10 darab, Urban Franz 14 darab.

VI. fejezet A felvételi előrajzról

266. §

Azért, hogy a kihelyezett cölöpök meghatározásában és összeköttetésében ne legyenek tévedések, az asszisztens egy felvételi előrajzot készít, amelyben a parcellákat szemmérték szerint veszi fel, és bejelöli a megszámozott póznákat.

267. §

A felvételi előrajz léptéke

A felvételi előrajzok általában ugyanolyan lépték szerint készülnek, mint a térképek. Egy szelvény négy önálló felvételi előrajzból áll; minden egyes előrajz egy szelvény negyedét ábrázolja.

A nagyon apró részletek és a zárt települések nagyobb léptékben is ábrázolhatók.

268. §

A felvételi rajzok elkészítése

A munka megkönnyítése végett az asszisztens felviszi a lapra a földmérő által meghatározott jeleket és találkozási pontokat.

Mérőasztalát ezekhez a pontokhoz vagy az iránytűhöz tájolja, és a póznákkal kijelölendő rész területét vizuálisan vagy a távolságok lelépésével meghatározza, és szemmérték alapján, anélkül hogy eltérésektől tartana, berajzolja a parcellákat.

A parcellák berajzolása rögtön tintával történik.

269. §

A felvételi előrajz jelölései és leírása

A felvételi előrajzon az egyszerű cölöpök pontokkal, a közös póznák kis körrel jelölendők, és számuk is feltüntetendő.

A birtokhatárokat a kerekített birtokok esetében kicsit erősebben húzandók ki, és a kis csermelyek és állandó vízátkelők (243. §) is jelölendők.

Az asszisztens beírja a parcellákba a tulajdonos nevét, lakhelyét, a házszámot, a telek jogállását (az uradalmi telkeket G betűvel, a szabad birtoklású telkeket F betűvel, a szesszionális telkeket (341. §) egyáltalán nem jelöli), a felmért határok léptékét, a dülő- és egyéb neveket, úgymint a magányosan álló házak, a hegycsúcsok, folyók, patakok, hegyi legelők, erdőségek nevét, és egyáltalán minden olyan tárgyat, amelyeknek a birtokvázlaton is szerepelnie kell.

270. §

A felvételi előrajz legyen pontos és világos, a szépségre való tekintet nélkül

A felvételi előrajz egy makulátúra, amelynek alapján a földmérő a meghatározott pontokat átteszi a térképre, és amelyből az asszisztens kiírja a birtokvázlatához szükséges adatokat, ilyen vonatkozásban nagy értékkel bír, és ezért részletesen, pontosan és világosan készítenendő el.

Azonban szükségtelen a külső szépségre időt fordítani, mivel felhasználása után értéktelenné válik, és a téli munkálatok idején már csak az esetleges kérdések felülvizsgálatára vetetik elő.

271. §

Átadandó a felügyelőnek

A felvételi előrajzok szelvényenként irandók le és így rendezendők, azután összefűzendők, és a felmérési ügyiratokkal együtt a felügyelőnek átadandók.

VII. fejezet A parcellák felméréséről

A felvétel részletekben történik

A földmérő a befejezett háromszögelés és a póznákkal való kijelölés után nekilát a parcellák felmérésének.

A felmérés megfelelő részenként végzendő. Az egyes részeket a földmérő a terepviszonyok figyelembe vételével jelöli ki, és a területet a felvételi előrajz alapján ceruzával csak finoman felrajzolja a térképre, nehogy a megfelelő helyen túlhúzza a vonalakat.

273. §

Háromszögeléssel vagy méréssel

A kicövekelt pontokat vagy bejárással és metszéssel, azaz háromszögeléssel és láncméréssel veszi fel.

274. §

Felvétel háromszögeléssel

Ahol a terep megengedi, ott a póznák meghatározása háromszögeléssel történik. A földmérő a mérőasztalra fektetett geometrikus hálóból indul ki, mindig a nagyobb egységtől halad a kisebb egység felé, és eközben ügyel rá, hogy minden pontot pontosan határozzon meg, és az egyes részek között ne legyen elcsúszás.

Hogy a meghatározandó póznákat a mérőasztaltól látni lehessen, a segédmunkás az első kijelölt pózna fölé egy zászlót tart függőlegesen, és a földmérő jelzésére póznáról póznára vándorol. A földmérő az asztal megfelelő tájolásával erősen a zászlóra koncentrálva egy vonalat húz a szelvény azon részére, ahová a pont vélhetőleg esni fog, és feljegyzi a pózna számát.

Ezeket a vonalakat a földmérő egy másik megfelelő álláspontból lehetőleg merőlegesen metszi, eközben minden pontot még egyszer körbejárhatja. Amennyiben az egyik pont nem megfelelően metsződik, úgy a földmérő egy második alkalmas álláspontból még egyszer végrehajtja a metszést. A vonalak meghúzásánál támtű használható.

275. §

Az alaki felmérésnél használt jelzések a póznák beláthatósága esetén zászlókkal, ellenkező esetben kürttel vagy füttyel adandók.

A jelzésrendszer valamennyi igazgatóságban egységesen alkalmazandó.

276. §

Felmérés átvágás alapján

A keskeny, azonos alakú nadrágszíjparcellákat vagy vizuális méréssel, vagy láncméréssel lehet átvágni, azaz a földmérő csak az első parcella, és egy kb. 100-150 öl távolságra lévő másik parcella póznáit határozza meg, a meghatározott pontokat átlósan összeköti, és ezeket a pontokat vagy a mezsgye közepén szemmérték alapján átmetszi, vagy láncsal kiméri, és felviszi a térképre. Ily módon az asszisztensnek csak a szükséges parcella határokat kell számozott póznával kijelölnie, és a keresztvonalakat úgy kell felvennie, hogy a parcellák valamennyi görbülete erre a vonalra essen.

277. §

Felmérés mérés és kijelzés alapján

Az erdőségekben és a bozótos területeken a parcellák láncméréssel, iránytű segítségével, átlagmérésekkel vagy átlómérésekkel, a magas hegységekben pedig kijelzéssel határozandók meg.

A kijelzés azt jelenti, hogy a meghatározandó pózna közelében a földmérő egy fixpontot rögzít a fák

tetejére, és ebből kiindulva háromszögeléssel méri be a póznákat.

A fixpontok rögtön a póznák kihelyezésével egyidejűleg jelölendők ki.

Valamennyi láncmérés esetén ajánlatos az óvatos eljárás. Minden láncmérés vagy újbóli méréssel, vagy rögzített pontokhoz való viszonyítással ellenőrizendő.

Egyenetlen területen, de különösen meredek hegységekben lépcsőzetes mérés alkalmazandó, amelynél a lánc vagy a mérőrúd mindvégig vízszintes helyzetben tartandó.

278. §

Felmérés dupla léptékben

Amennyiben olyan kicsi a felméréendő parcella, hogy 1:40 léptékben nem lehetne pontosan megmérni, és a parcella számának sem lenne elegendő hely, úgy ez 1:20 léptékben vetetik fel.

Az ilyen parcellák az érintett lapok üres szélein tüntetendők fel, vagy teljesen készen lévő szelvények esetében külön melléktérképen, de mindig a lap irányvonalában. Ezen a lapon kerülnek azután kihúzásra, parcellázásra, kiszámításra és kijelölésre.

A térképen csak a parcella határvonalai húzandók ki, és a dupla lépték betűkkel jelölendő.

279. §

Városok és zárt települések felmérése

A városok és a zárt települések láncméréssel és mérőrúddal mérendők fel.

A földmérő a mérőasztal segítségével meghatározza a helység területét, a torony csúcsát, és néhány magas kéményt. Azután tájolóssal, de iránytű segítségével nélkül meghatározza az utcákon és tereken elhelyezett póznákat, és ellenőrzés végett rögzített pontokat keres a városon kívül. Miután a földmérő ily módon megkapta a felméréendő helység utcavázlatát, összeköti a tájékozási póznákat, és így megkapja a metszsvonalakat.

Erről a vonalról az asszisztens kiméri az ordinátákat a házak és kertek sarkaira, a földmérő pedig térképre viszi a méréseket, így megkapja a valódi hosszúságokat és szélességeket.

A parcellák belsejét vagy láncméréssel, vagy az udvarokban és kertekben felállított mérőasztal segítségével határozza meg.

280. §

Nagyobb városok felmérése

Nagyobb, 500 háznál többet bíró városok felmérése 1:20 léptékben történik, de nagyon nagy városok esetében az 1:10 lépték is használatos.

Azonban a Pénzügyigazgatóságnak mindkét esetben még időben ki kell kérnie a Kataszteri Főigazgatóság engedélyét.

281. §

Az átlógó parcellák felmérése

Ha egy parcella két vagy három mérőlapra esne, úgy a földmérő külön lapon veszi fel az egész parcellát, amennyiben a parcella nem lépi át túlságosan a szelvényhatárt, és van elegendő hely hozzá.

Ha nem így volna, akkor a parcellát csak a szelvény határáig veszi fel, de mindkét szelvényen meghatározza a találkozási pontokat.

282. §

A községhatárok felmérése

A községhatárok rend szerint mindkét községnél feltüntetendők. Azoknál a határoknál azonban, ahol egyfelől erdő, másfelől nyílt terep fekszik, a felügyelő engedélyével lehetséges rögzített közös pontok alapján a részletes szelvényről az erdő szelvényére átvinni.

A községhatároknak pontosan egyeznie kell a községleírásokkal. Az eltérések a helyszínen azonnal javítandók.

283. §

A parcellahatárok kihúzása

Amikor egy rész felmérése befejeződött, úgy a póznák a vázlaton kézzel összekötendőek, és a parcella határai maradandó tussal kihúzandók. A vonalak egyformán, meglehetősen finoman és élesen, pontosan húzandók ki.

284. §

A szelvényvonalak és a község határok kihúzása

A szelvényvonalak és a község határok csak valamennyi szelvényvonal beállítása és a szelvényvonalak, valamint a községi határok találkozási pontjainak kiigazítása (289. és 290. §) után húzhatók ki tussal. A hüvelykek szerinti beosztás valamennyi szelvény és zártkert esetében kifelé három, az öt részes hüvelyk beosztásnál hat öl hosszú vonalakkal végződő el.

285. §

Egyetlen alkalmas időpont sem pazarolható el terepmunka helyett házban végzendő munkával.

Bármikor is terepen végzendő munkához alkalmas idő lenne, ez semmiféle, szobában végzendő munkára nem pazarolható el.

286. §

Egy szelvény egyes részei, melyek nem terjednek túl az északi vagy déli szelvényvonalon kilenc, a keleti vagy nyugati szelvényvonalon hét hüvelykkel, és alapterülete kevesebb 150 holdnál, zártkertként kezelendők. Azok a zártkertek, amelyeknek a szelvényvonalától mért átlós távolsága nem több egy hüvelyknél, a szelvényvel együtt mérendők fel, számolandók és jelölendők.

Nagyobb zártkertek önálló lapon ábrázolandók. Ezeknek a lapoknak azonban a szelvénylapok nagyságának legalább egyharmadát kell kitenniük.

287. §

A szelvények és a zártkertek eltolása

Megengedett egész szelvények és zártkertek eltolása, de az eltolás következtében nem keletkezhetnek újabb zártkertek. Az új szelvényvonalak ez esetben élesen kihúzandók, a valódi szelvényvonalak azonban csak a szelvényen kívül jelölendők.

Amennyiben azonban egy szelvénynek csak egy részletét tolandó el, úgy, hogy az például a lap széle helyett a közepére esik, akkor a valódi szelvényvonalak, még ha a lap közepére esnének is, élesen kihúzandók, a szelvény téglalapja azonban pontokkal jelölendő.

288. §

Az enklávék, a bekebelezett községek és a vitatott község határok felvétele

Az enklávék, a bekebelezett községek és a vitatott község határok felvételét tekintve a 157., 180., 181., 182. §. a mérvadó.

VIII. fejezet A szelvények és község határok találkozásáról

289. §

A szelvényvonalak helyesbítése

A földmérő a szelvényvonalak találkozásait a közös pontokból számolja ki.

Eltérés esetén a különbséget mindkét szelvény és az átellenben fekvő szelvényvonalak figyelembe vételével szétosztandó.

A találkozási pontoknak nemcsak egymással, hanem a hüvelykbeosztással is egybe kell esniük.

Valamennyi, a szelvényvonalakon kívül eső parcella vagy parcellarész átvezetendő a megfelelő parcellarészre, és mindkét szelvényben kihúzandó.

290. §

A község határok találkozásának helyesbítése

A községhatárok találkozásának helyesbítése is a közös pontokból történik. Ha a szelvények több mint két öllel eltérnek, úgy a szelvényhatárok a különbség eligazítása után eltolandók, azonban a szelvények találkozási pontjait ez nem érintheti.

Miután a találkozási pont helyesbítésre került, mindkét községnél azonnal kihúzendó.

291. §

Az eltérések azonnal a terepen helyesbítendők

Valamennyi eltérés, amely a találkozási pontok kiigazításánál adódik, még a terepmunkák idején a helyszínen kivizsgálandói és kijavítandó.

292. §

A szelvények találkozási pontjai a községben javítandók, a községhatárok találkozási pontjai a lehető leggyorsabban javítandók

A szelvények találkozási pontjai a felmérendő községben teljesen rendezendők.

A községhatárokat vagy a felügyelő maga ellenőrzi, vagy az általa megbízott földmérő hajtja végre, aki a községet felmérte.

Lehetőleg ez még a nyári munkák idején elvégzendő, de legkésőbb közvetlenül a téli beszállásolás után.

293. §

Eljárás a községhatárok találkozásának a korábbi mérésekkel történő helyreállítására

Amennyiben a községhatárok és a tartományi határok találkozásának a helyesbítésére kerülne sor ama tartomány korábbi felméréseinek alapján, úgy a határleírások másolatai használandók.

Amennyiben ezen összehasonlításnál eltérések mutatkoznak, úgy ezt a felügyelő a helyszínen kivizsgálja, és ha az eltérés az új felmérésből adódik, úgy a helyesbítés költségei a vétkest terhelik. De ha az eltérés az előző felmérésből adódik, úgy a határvonal az új térképen kihúzendó, erről egy 45x56 cm-es másolat készítendő, a szomszédok és egy közigazgatási biztos jelenlétében jegyzőkönyv vétetik fel, amelyben az eltérések okai megvilágítandók, a vétkesek pedig kivizsgálandók. A lemásolt határvonalak a jegyzőkönyvvel és a 73. § No. 5-ben előirt jegyzékkel együtt beküldendők az aligazgatóságra.

294. §

A községhatárokról készült másolatok

A különböző felügyelőséghez tartozó községeknek, és azoknak, amelyek csak a következő évben kerülnek felmérésre, a határkiigazítása céljából a földmérő különálló és pontos, 45x56 cm-es másolatokat készít a községhatárok találkozásáról és a szelvényvonalakról a hüvelykbeosztással együtt. A határmásolat tartalmazza az összes határjelet jelzéseikkel együtt, a határok találkozását, a határt átszelő utakat és vizeket, és a szomszédos községek nevét.

A földmérő ezeket a másolatokat átadja a felügyelőnek, aki azokat felülvizsgálja, és vagy átküldi a szomszédos felügyelőségnek, vagy az aligazgatónak továbbítás céljából az Országos Pénzügyigazgatósághoz, hogy azután az illetékes felügyelőség azokat időben megkapja.

IX. fejezet A birtokvázlatról

295. §

A birtokvázlat célja

A birtokvázlat célja, hogy a földmérő képes legyen a terepmunkák idején felvett térképeket a téli időszakban kiszínezni, és a parcellákról készült jegyzőkönyvet elkészíteni.

Ezek a vázlatok az értékelésnél is felhasználhatók.

296. §

A birtokvázlatok elkészítésének módja

A birtokvázlatokat az asszisztens átmásolja az eredeti térképről egy finom, átlátszó papírra, és ezt a másolatot felragasztja a vázlatpapírra. A művelési ágakat a térképeknél meghatározott színekkel, de valamivel erősebben jelöli (366. és 367. §).

A felvételi előrajzról álló, 5 öl magas arab betűkkel átvezeti a birtokvázlatra a tulajdonos nevét, lakhelyét, a házsámot, a telek jogállását, a dűlők és egyebek nevét.

Kerekített tulajdon esetében a birtokhatárok erősebben húzandók ki. A birtokvázlatok a térképekhez hasonlóan jelölendők, írandók le, és címkézendők fel, de a méretarányt nem szükséges megadni (369., 370., 372. §).

Z

Valamennyi szelvény hátulja a Z nyomtatvány szerint feliratozandó, és ellátandó határjárás záradékkal (304. §).

297. §

A birtokvázlat elkészítése lépést tart a felméréssel, világosan és tisztán rajzolandó meg, de nem szükséges ügyelni sem a szépségre, sem a díszítésre.

298. §

A birtokvázlat elkészítése dupla léptékben

Amennyiben a településen túl kicsik a parcellák, és ezek a felmérésnél meghatározott léptékben nem vehetők fel világosan, akkor dupla léptékben mérendők fel, és azután a többi vázlatához hasonlóan dolgozandók ki. A vázlat hátlapja az egyszerű vázlatokhoz előírt felirattal látandó el, a következő kiegészítéssel: N. falu dupla léptékű vázlata.

Az a hely, ahol a birtokvázlaton a település hovatartozása kerül, üresen marad, és közepére a település neve írandó.

299. §

A nagyon kicsi parcelláknak azon részei, amelyekbe a birtokos neve világosan nem írható be, szintén dupla léptékben vetetik fel, de az érintett szelvény üres helyére rajzolandó; teljes szelvények esetében zártkertként, amelyet a szelvényhez kasíroznak.

300. §

A birtokvázlatok átadása és kasírozása

A birtokvázlatok a térképpel együtt a felügyelőnek adandók át, aki azután szelvényenként vászonra kasíroztatja, és kötetbe kötteti.

A zártkertek ahhoz a szelvényhez kasírozandók, amelyhez beszámoltattak (307. §).

X. fejezet A határbejárásról

301. §

A birtokviszonyok megállapítása

Egy község felmérésének befejezése után a földmérő és az asszisztens egy közigazgatási biztos, a községi elöljáró, a községi választmány (esküdtek), és a földtulajdonosok többségének jelenlétében parcelláról parcellára végigjárja a határt, és a pontos határjárás során megállapítja a birtokviszonyokat, és a felmerülő hibákat a helyszínen azonnal helyesbítik.

Ez alkalommal a földmérő pontosan megállapítja a dűlők tényleges határait, egy öl széles cinóbervörös csíkkal megjelöli, és meggyőződik róla, hogy a birtokhatárokat és a művelési ágakat helyesen póznázták ki, és kijavítja a hibákat.

302. §

A közigazgatási biztos kirendelése

A földmérő köteles néhány nappal a tervezett határjárás előtt értesíteni az illetékes körzeti hatóságot, és kérvényezni egy közigazgatási biztos kiküldését.

A körzeti hivatal lehetőség szerint egy, a község tulajdonviszonyait jól ismerő adóhivatali biztost küld ki, és gondoskodik róla, hogy az időben megérkezzen.

303. §

Eljárás a közigazgatási biztos távolmaradása esetén

Amennyiben a közigazgatási biztos az előzetes hívásra nem jelenne meg, a határjárás a többi felsorolt személy jelenlétében akkor is megtartandó, azonban a földmérő ez esetben a birtokvázlaton köteles említést tenni róla, hogy az esetleges hibákért később ki lesz a felelős.

304. §

A birtokvázlat elkészítése

Az elvégzett határjárás és az esetleges hibák helyesbítése után a közigazgatási biztos, a községi előljáró és a községi választmány a birtokvázlat minden egyes szelvényét a hátlapján a következő felirattal látja el:

„Ezt a n. negyedszelvényből álló birtokvázlatot alulírottak jelenlétében a helyszínen körbejártuk és helyesnek találtuk.”

A közigazgatási biztos minden egyes negyedszelvényt hivatali pecséttel, a községi előljáró pedig községi pecsétjével látja el, amely vagy viasz, vagy tintapecsét is lehet.

305. §

Eljárás azon esetben, ha a község megtagadja a birtokvázlat aláírását

Ha egy község megtagadja az aláírást, annak ellenére, hogy felvilágosították őket, az aláírás által jogaik nem csorbíthatnak, és biztosították őket, hogy a melléklendő záradékban garantálják minden egyes személy jogainak vagy vélt jogainak és igényeinek háborítatlanságát, úgy a községi előljáró a közigazgatási biztos részére jegyzőkönyvben rögzíti az aláírás megtagadásának okait. Amennyiben az aláírás megtagadásának oka a felmérési munkálatok helyességével szembeni kétség, úgy ezek a kétségek azonnal kivizsgálandók, a hiányok orvosolandók, és a helyesbített felmérési eredmények aláírásra bemutatandók. Amennyiben azonban a felmérés helyességével kapcsolatosan nem merül fel kifogás, úgy ezt a tényt a közigazgatási biztos köteles a községi előljáró erre vonatkozó nyilatkozatával együtt jegyzőkönyvbe venni.

Ezek a jegyzőkönyvek, melyek a hitelesítést szolgálják, a megszerzett aláírások után a kataszteri ügyiratokkal együtt a községnek átadandók.

306. §

A határjárást végző személy kijelölése, amennyiben több földmérő dolgozik egy községben

Amennyiben egy községben több földmérő is dolgozott, úgy a községben utolsóként jelen lévő földmérő gyűjti be az összes felmérési munkálat ügyiratait, és a határjárás befejezése után átadja azokat a községnek.

XI. fejezet A felvételi lapok és parcellák számozásáról

307. §

A felvételi lapok számozása

Amennyiben egy község határjárása befejeződött, a földmérő 18 öl magas, álló arab számokkal a birtokvázlat valamennyi szelvényét megszámozza.

Az északi sávval kezd, és nyugatról keletre halad.

A 286. §-ban meghatározott, és önálló lapra felvett zártkert annak a szelvénynek a számát kapja, amellyel legnagyobb kiterjedésben találkozik, „Az N. szelvényhez tartozó zártkert” felirattal.

308. §

Az enklávét tartalmazó község esetében a felvételi lapok számozása minden községnél egyesével történik. Az enklávék lapszámozása mellé azonban az „Enklávő” szó irandó.

309. §

A dűlők jelölése

A parcellák számozása előtt a birtokvázlaton valamennyi dűlő a községmezsgyétől kezdve összefüggően 15 öl magas, folyamatos, cinóbervörös lapidárbetűkkel jelölendő.

310. §

A parcellák számozása

A parcellák számozása a dűlők sorrendjében történik.

Az egyes dűlőkön belül folyamatos, két öl magas, álló, erős, arab számokkal jelölendők.

Az egyik parcelláról a másikra, illetve egyik dűlőről a másikra történő átmenetet ugrás nélkül, folyamatosan végzendő el, hogy a parcellák a számozásuk alapján könnyen megtalálhatók legyenek.

Az azonos tulajdonban lévő parcellák lehetőség szerint folyamatosan számozandók. A számok a parcellák fekvése szerint, vagy nagyon hosszú parcellák, például utak, folyók stb. esetében, vagy ha egy parcella ugyanazon a lapon különböző helyeken fordul elő, többször is felírhatók.

Az átvágott parcella száma, valamennyi lapon, amelyen előfordul, feltüntetendő, csak a nagyon kicsi parcellák esetében hagyható el, amelyekben nincs elegendő hely a számok beírásához.

311. §

Elsőként a telkek és az építési parcellák, majd a település utcái és útjai, végül a folyók, patakok és csatornák számozandók.

312. §

A bekebelezett községek számozása

A parcellák számozásánál a bekebelezett községek a dűlőkhöz hasonlóan kezelendők, az utak fekvésük szerint a főközség útjaival vegyesen számozandók.

313. §

A számozás közösen végzendő

A földmérő az asszisztenssel közösen végzi a parcellák számozását. A térképet átmenetileg ceruzával, a birtokvázlatokat a térképpel egyidejűleg cinóbervörössel húzza ki és kölcsönösen ellenőrzik. A legnagyobb gondossággal járnak el, nehogy egyetlen parcella is kimaradjon.

314. §

Eljárás kimaradt parcellák esetén

Amennyiben ennek ellenére mégis kimaradnak egyes parcellák, úgy a kimaradt parcella a határos parcella számát kapja, egy vonal alatt pedig feltüntetendő: második, harmadik stb., például 356/második, 356/harmadik.

Ha több parcella marad ki, akkor a község érintett része átszámozandó.

315. §

A számozás időpontja

A parcellák számozását a földmérő még a nyári időszakban azokon a napokon végzi, amelyek nem alkalmasak terepmunkára, kivéve az utoljára felmért községet, amelynek számozását rögtön a téli szállásra vonulás után hajtja végre.

316. §

A kataszteri parcella térképvázlat elkészítése

A földmérő a község számozásának befejezése után az A nyomtatvány szerint elkészíti egy negyedes vázlatlapon a parcella térképvázlatot.

Ezen feltüntetendő a község területe és a dűlők határa.

A jelölések mellett egy kimutatásban feltüntetendő a dűlő száma és neve, az egyes dűlőkbe eső parcellák, végül az utak, vizek, és minden becsatolt parcella (314. §) a parcellák összesített számával.

Negyedik rész

A téli munkálatokról

I. fejezet A parcellák kiszámításának előkészületeiről

317. §

Hüvelykbeosztás

A község kiszámítása előtt a földmérő valamennyi szelvényt és zártkertet ceruza segítségével hüvelykvonalakkal köti össze és így négyzethüvelykekre osztja.

318. §

A papír beszáradásának kiszámítása

Mivel valamennyi papír a mérőasztalról való levételkor összemegy, ezért a földmérő először kiszámítja a papír beszáradásának mértékét. E célból a rúdkörzövel felveszi a szelvényvonalak hosszát, és ezekből az adatokból kiszámítja a szelvény valódi nagyságát, majd kiszámítja, hogy egy holdra mekkora beszáradás esik.

319. §

Számítási egységek létrehozása

A földmérő az egész községet számítási egységekre osztja. Ezek nagysága a parcellák nagyságától függ. Kicsi parcellák esetén egy rész nem lehet nagyobb 200 holdnál, nagyobb parcellák esetén 400 holdnál, egész nagy parcellák esetén 1000 holdnál.

A számítási egységek beosztása lehetőség szerint a dűlőhatárok szerint történik, azért, hogy az egy részre eső parcellák folyamatosan jelenjenek meg.

A számítási egységek a parcellák kiszámításánál ellenőrzésként szolgálnak, és a térképen ceruzával, lapidárbetűkkel jelölendők.

320. §

A számítási egységek kataszteri térképvázlata

A számítási egységek egy kataszteri térképvázlaton ábrázolandók, amelyre berajzolandók a község és a számítási egységek határa.

Ez a térképvázlat a parcella térképvázlat hátulján ábrázolandó.

321. §

A számítási egységek felügyelő általi ellenőrzése

Mielőtt a földmérő elkezd dolgozni az egységekkel, a vázlatot be kell terjesztenie a felügyelőnek, aki azt átvizsgálja, és vagy jóváhagyja, vagy szükség szerint változtat rajta.

322. §

Az egységek beosztása és kiszámítása

A felügyelő által engedélyezett számítási egységeket a földmérő a térképen ólommal jelöli, és szelvényenként kiszámolja. Kiszámolja az egyes egységekbe, és nem teljes szelvények esetében a szelvény vagy zártkert üres részeire eső egész holdakat, és a közbeeső holdakat, amelyek összege minden szelvényben vagy zártkertben kötelezően 500 hold.

A számítási egységek határain túlnyúló holdak párhuzamos vonalak segítségével az egyes hüvelykek között szétosztatnak, és egy százaskörzövel, melynek legnagyobb nyílása kereken 100 öl, minden egységre és üres területre átszámolandó, és még hozzászámolandó a papír beszáradásának fele. Ezekhez a megfeleztett hüvelykekhez az egész holdak hozzáadandók, és a földmérő így számolja ki

minden egység és az esetleges üres részek területét.

323. §

Ha egy községben olyan határparcellák lennének, amelyeket a községgel együtt teljesen felmértek, de csak a fele tartozik a községhez, úgy teljes egészében az üres területhez számoltatnak.

Később azonban valamennyi határparcella területe az üres területből szelvényenként levonandó, és az adott számításai egységhez hozzászámolandó.

Ezért szükséges a község összes határparcellájának elkülönítése és kiszámítása még a többi parcella kiszámítása előtt, és a végén az ellenőrző számolásnál történő kiemelése.

324. §

A számítási egységek szelvényenkénti összeállítása

Minden számítási egység és minden egyes szelvény üres területének összege egy egész szelvényt tesz ki.

Ha az összehasonlításnál eltérés mutatkozik, amely azonban nem haladja meg a kiszámolt hüvelykek 1/400-adát, úgy a számítási egységek és az üres területek között elfogadható hibaként arányosan szétosztandó. Nagyobb különbség esetén a hiba kivizsgálandó és kijavítandó.

325. §

A számítási egységek községenkénti összeállítása

A szelvényenkénti összehasonlítás végeztével valamennyi szelvény számítási egységei áttekintésre összeállítandók, és ezáltal létrejön a parcellák összehasonlításához szükséges egység. Valamennyi számítási egység összege együttesen adja a község területét.

II. fejezet A parcellák kiszámításáról

326. §

A parcellák egységenkénti kiszámítása

A parcellák kiszámítása a számítási egységek alfabetikus rendjében, ezen belül a parcellaszámok sorrendjében történik.

Az utak és vizek, amelyek több számítási egységben is előfordulnak, minden egységben az érintett szakasszal számolandók.

327. §

A parcellák beosztása

Az egyes parcellák kiszámítás céljából történő beosztása finom ceruzavonalakkal történik, és a parcellák alakjától függően különböző lehet.

a) A három és hatszögletű parcellák háromszögekre és négyszögekre osztatnak.

b) A többszögletű, különösen erősen kanyargós nadrágszíjparcellák műszer segítségével egymástól egyenlő távolságra lévő párhuzamos vonalakkal keresztülhúzódnak. Ezáltal egyenlő magasságú trapézok keletkeznek. A párhuzamos vonalak egymástól 40, 20, 5 vagy 2,5 öl távolságra húzódnak meg, attól függően, hogy a parcella kevesebb vagy több szöget és ívet tartalmaz. Az első vonal a parcella legszélén húzódnak, hogy a parcella végén legfeljebb egy alakzat maradjon, amely azután, ha az egy sokszög, ismételt párhuzamos vonalak segítségével, vagy ha kevés szöge van, akkor háromszögek és négyszögek segítségével számítandó.

Ha a párhuzamos vonalak között túl sok a kanyar, úgy a parcellák vagy saját alakzatok alapján osztandók be, vagy párhuzamos eltolással kiegyenlítendő és utóbbival együtt átírandók.

c) Azok a parcellák, melyek elég nagyok ahhoz, hogy egy egész négyzethüvelyket (holdat) kitegyenek, úgy az egész holdak kivágandók, és a köztük, valamint a parcella határvonalai között lévő terület vagy alakzatokkal, vagy párhuzamos vonalak segítségével számítandók.

Az egyszerű alakzatok, amelyekbe a parcellák beosztattak, a térképen betűvel jelölendők.

328. §

A parcellák átvitele

A beosztott parcellák átvitele körzővel és vonalzóval, vagy felvevőeszközzel történik, és a beosztáshoz igazodik.

Egy háromszög faktorait úgy lehet kiszámítani, ha átfogóját és ennek az átfogónak a felét körzővel vagy felvevő eszközzel levesszük.

Egy téglalap faktorait úgy lehet kiszámítani, ha a téglalap hosszanti oldalát és teljes magasságát körzővel levesszük.

Valamennyi négyszög faktorait úgy lehet kiszámítani, ha a hosszabb átlót (mely két háromszög közös átfogóját képezi), a körzővel befogjuk, és a felvevő eszközzel mindkét háromszög magasságának a felét eltoljuk.

A párhuzamos vonalakkal felosztott alakzatok faktorait úgy lehet kiszámítani, ha vagy az első és utolsó párhuzamos vonalat befogjuk a körzővel, elfelezzük és hozzászámoljuk a középső párhuzamos vonal felét, vagy ha valamennyi, párhuzamos vonal által képzett trapéz középarányát körzővel levesszük. Ehhez az eljárásához a százas körző használatos, amelynek segítségével valamennyi levett távolság azonnal összeadható. Valamennyi távolság összege kiadja az első, a párhuzamos vonalak ismert távolsága a másik faktora.

Azok a parcellák, melyekből egész holdak kivágnak, megszámloltatnak, és az egyes alakzatok a fenti módon számolandók.

329. §

A parcellák felvétele az úgynevezett planiméterrel történik, amely egy keret, mely lószőr felhasználásával párhuzamos vonalakra osztódik, és csak nadrágszíjparcelláknál, illetve enyhén kanyargós parcelláknál, valamint utak és patakok esetén engedélyezett. Ez esetben azonban a parcellákat a 327. §-ban leírtak alapján osztandó be, kivéve a középső párhuzamos vonalakat, amelyek elhagyhatók. Az első és utolsó párhuzamos vonal azonban mindenképpen behúzendő.

330. §

A parcellák kiszámítása

A földmérő a különböző alakzatok faktorait ölben és tizedes beosztásban, valamint valamennyi parcella egész holdjait vagy saját maga számítási jegyzőkönyvbe veszi, vagy lediktálja asszisztensének, azután megszorozza, az eredményt hozzáadja, és a végösszeget vörössel kiemeli, és így megkapja minden egyes parcella méretét.

A lapok számát, amelyen a parcella felvételre került, szintén beírja a jegyzőkönyvbe, az alakzatokat a térkép számával (327. §), a párhuzamos vonalakat ap. betűkkel (Apparat = felvevőkészülék) jelöli. A kiszámolt holdakat a megjegyzés rovatban tünteti fel.

331. §

A faktorok szorzása a szorzótábla segítségével történik, így két adott factor végeredménye azonnal és pontosan megkapható, anélkül hogy tényleges szorzásra kerülné sor.

A végeredményben a tizedes jegyek 1-től 4-ig elhagyandók, 5-től 9-g négyszögöltre kerekítendő.

332. §

Ha egy parcella több lapra esik, akkor minden egyes lapra eső rész kiszámítandó, és a végösszeg úgy számítandó, mint a nem osztott parcelláknál.

333. §

A párhuzamos vonalakra osztott parcellarészek területe egy kimondottan erre a célra készült mérőrúd segítségével rögtön a felvételnél leolvasható.

A földmérő ez esetben beírhatja a területet a számítási jegyzőkönyvbe anélkül, hogy bejelölné a faktorokat.

334. §

A számítás ellenőrzése becsléssel és utólagos számításokkal

Miután valamennyi egység parcellái felvetettek, beszoroztattak és összeadattak, a földmérő a munka helyességének ellenőrzésére minden egyes parcella területét megbecsüli és utólagosan kiszámítja.

A becslés planiméterrel vagy négyzethüvelykekre osztott üveglappal történik, ez további 64 kisebb négyzetre oszlik, melynek mindegyike 25 négyszögöl.

Az utólagos számításoknál mind a szorzás, mind az összeadás helyessége pontosan ellenőrzendő, így valamennyi parcella kiszámítása tökéletesen helyreállíttatik.

A hibás számot a földmérő törli a számítási jegyzőkönyvből, és beírja a kijavított, helyes számot.

335. §

Engedélyezett számítási eltérések

200 ölnél egy öl eltérés engedélyezett, ezért a földmérőnek ügyelnie kell rá, főként a nagyobb parcelláknál, hogy az engedélyezett hibahatáron belül maradjon. Magától értetődik, hogy ez a különbség csak azoknál a parcelláknál elfogadható, amelyeket körzővel vagy felvevő készülékkel számítanak ki. A kivágott, egész holdaknál semmilyen eltérés nem engedélyezett, és ez esetben a papír beszáradása sem számít.

336. §

Az összeadási jegyzőkönyv elkészítése

A számítások ellenőrzése után az asszisztens elkészíti az összeadási jegyzőkönyvet, amelybe bevezeti a község összes parcellájának a számát a parcella jegyzőkönyvben foglaltak szerint, majd a kiszámítási jegyzőkönyvből átvezeti a parcellák területét, és utóbbiakat összeadja. A megjegyzés rovatba beírja a kiszámolt holdakat.

Az ellenőrzéshez összehasonlítja az összeadási jegyzőkönyv és a kiszámítási jegyzőkönyv parcella adatait.

337. §

A parcella kiszámításának összehasonlítása az egységekkel, és a különbözet szétosztása

Miután egy számítási egység valamennyi parcellája beíratott és kiszámoltatott az összeadási jegyzőkönyvben, a végösszeg a részekkel egyetemben felvételik a kiszámítási jegyzőkönyvbe, hogy a parcella jegyzőkönyv számára ellenőrzésként szolgáljon, majd minden egyes lapnak az eredményéből a kiszámolt holdak levonásával kiszámítandó a maradék terület, ez összeadandó, és a végeredmény a kiszámítási egységgel összehasonlítandó. Az engedélyezett különbözet, akár több vagy kevesebb, a végösszeghez hozzáadandó vagy levonandó, de a végeredmény minden parcellánál az egész holdak levonása után az összeadási jegyzőkönyvben arányosan szétosztandó, és ez valamennyi parcellánál pirossal jelölendő.

Csak a parcella jegyzőkönyvbe való felvételkor adandó hozzá a pirossal jelzett összeg a parcellához. Amennyiben a számítási különbözet a parcellák és a kiszámítási egységek összehasonlításakor nem elfogadható, úgy a hiba felkutatandó és szükség esetén a parcellák újra számítandók.

338. §

Kiszámítás félléptékben

A félléptékben felvett szelvények esetében ugyanazok az előírások érvényesek.

A faktorok ugyanabban a szokásos léptékben vetetnek fel, mint az egész felmérési munkálat, az eredmény egyszerűen megállapítható és kiszámolható, majd a kiszámított parcellák összege négygyel megszorozandó, és a végeredmény a parcellák területéhez hasonlóan vörössel kihúzandó.

339. §

A kiszámítási jegyzőkönyvek kiállítása

A kiszámítási jegyzőkönyv egy áttekintést tartalmaz a község összes parcellájának környékéről, és a

felülvizsgálatnál talált hibákról. Az illetékes földmérő készíti el, és a felügyelő ellenőrzés után megerősíti.

B

A jobb érthetőséget a B nyomtatvány szolgálja egy kiszámítási jegyzőkönyv példáján.

III. fejezet A parcella jegyzőkönyvről

340. §

A parcella jegyzőkönyv elkészítése

C

A parcellákat az asszisztens a C nyomtatvány szerint veszi jegyzőkönyvbe.

A jegyzőkönyvbe tisztán és világosan felveszi a birtokvázlatból a felvételi lap számát, a dülő nevét, a telek jogállását, a házszámot, a tulajdonos nevét, állapotát, lakhelyét, a művelési ágat, és az összeadási jegyzőkönyvből a parcellák területét.

Az épületeknél feltüntetendő a fajtájuk, valamint az, hogy tartozik-e hozzájuk gazdasági udvar vagy kert.

341. §

A telkek jogállásánál az adott tartományban fennálló, a telkek elidegeníthetőségére vagy elidegeníthetlenségére vonatkozó törvények a mérvadók.

Magyarországon a következő törvényi szabályozások érvényesek:

1. Majorsági telkek:

ide tartozik:

a) Minden olyan telek, amely ténylegesen a földesúr birtokában van.

b) Azok a telkek, amelyek ténylegesen a volt jobbágyok tulajdonában vannak, de amelyek után egyelőre utóbbiak a földesúr részére még a korábbi szolgáltatásokkal tartoznak.

2. Urbéres telkek:

Ide tartozik minden olyan telek, amely a volt jobbágyok tényleges birtokában van, teljesen tehermentes, és elidegeníthetetlen.

3. Elidegeníthető telkek:

Ide tartozik minden olyan telek, amely sem a birtoktesthez, sem a sessióhoz nem tartozik, az egykori jobbágy szabad tulajdonában van, és bármikor eladható.

342. §

A tulajdonosok nevének beírásához a 192., 194., 195., és a 261-265. §-ok irányadóak.

Ha több olyan folyamatos parcella fordul elő, amelyeknek ugyanaz a tulajdonosa, akkor csak az első parcellánál kel la nevet feltüntetni, a többinél „detto” jelzés írandó. Ugyanez az eljárás osztatlan, közös tulajdon esetén.

Azonban a művelési ágra vonatkozó rovat minden parcellánál kitöltendő.

343. §

A parcellák területe a jegyzőkönyv minden oldalán beírandó, és a végén összegzendő.

Ha az összesítés több mint egy oldalt tenne ki, úgy pótoldalra írandó, és a végén ismét összeadandó.

C

A feliratozásra és a mellékelendő megerősítésekre és aláírásokra a C nyomtatvány ad eligazítást.

344. §

A parcella jegyzőkönyv elkészítésének ideje

A parcella jegyzőkönyveket az asszisztens részben még a terepmunkák idején veszi fel, a többbit azonnal a téli szállásra költözés után készíti el.

IV. fejezet A lakóházakról készült kivonat a parcella jegyzőkönyv alapján

345. §

A lakóházakról készült kivonat elkészítése

A lakóházakról készült kivonat valamennyi, a községben lévő lakóházat tartalmazza.

D

Valamennyi lakóház abban a rendben kerül felvételre, ahogy a parcella jegyzőkönyvben szerepel, utóbbiból a D nyomtatvány szerint átvezetendő a kivonatra a település neve, amelyhez a lakóház tartozik, a lap, a parcella és a lakóház száma, a háztulajdonos családi és keresztnéve, és a lakóépület fajtája.

346. §

A parcellák száma összesítendő, és az összesítések a parcella jegyzőkönyvhöz hasonlóan összeadandó.

V. fejezet A földhasználatról kiállított igazolásról

347. §

A földhasználatról kiállított igazolás elkészítése

A földhasználatról (művelési ágról) kiadott bizonyítványok kiállításakor beírandó a parcella jegyzőkönyvből a parcella területe, ahol a nevezett művelési ágat üzik, ez az egész községre vonatkozóan összesítendő, és makulatúrába foglalandó.

348. §

A földhasználatról kiállított igazolás ellenőrzése

A művelési ágak részeinek összesítése, valamint a községre vonatkozó művelési ágak összefoglalása összehasonlítandó valamennyi részösszesítéssel, és a parcella jegyzőkönyv alapján a község környékével.

A szükséges ellenőrzés miatt egyetlen művelési ág sem vonható ki a másiktól, és ha egy teljes összesítés csak egyetlen művelési ágból áll is, akkor is újból összeadandó.

349. §

A művelési ágak felvétele az igazolásba

E

A község művelési ágának területe bevezetendő és összegzendő az E nyomtatvány szerint egy földhasználatról kiadott igazolásba, amely két példányban melléklendő a felmérési ügyiratokhoz.

350. §

A földhasználati főigazolás kiállítása

Az egyes községek művelési ágáról kiállított igazolványok a felügyelőségen egy főigazolásban összesítendőek, és adóköri kerületenként, területenként vagy megyénként összeállítandók és beküldendők az aligazgatónak (73. § No. 11.)

Ez utóbbi az aligazgatósághoz tartozó községekről összefoglalást készít, és az igazolásokkal együtt beküldi az Országos Pénzügyigazgatóságnak (59. § No. 4.), ahol egy összegzést készítenek, mely azonban nem az egyes községekre, hanem a területre vagy a megyére vonatkozik.

Előbbi a térképtárba kerül, utóbbi azonban benyújtandó a Kataszteri Főigazgatóságnak (4., 10., E betű alatt).

Az igazolások összeállításakor valamennyi adókerület összefoglalandó, és valamennyi kerület vagy megye külön füzetbe kötendő.

VI. fejezet A telektulajdonosok alfabetikus névjegyzékéről

351. §

A telektulajdonosok alfabetikus névjegyzékét az asszisztens folyószámozással látja el, bevezeti a szelvény számát, a házszámot, a tulajdonos nevét, állapotát, lakhelyét, valamint a tulajdonoshoz tartozó parcellák számát.

352. §

A tulajdonosok neve az adóhivatalnak a földmérő által helyesbített jegyzékéből alfabetikus rendben írandó fel, a közös tulajdonosok neve a névjegyzék végére kerül a parcella jegyzőkönyvben felvett tulajdonosok alfabetikus rendjében.

A parcellák száma a parcella jegyzőkönyvben felvett tulajdonosok numerikus rendjében írandó be a szelvény számával, ahol a parcella fekszik, erős, világos és olvasható számokkal.

A zártkertben fekvő parcellák, és a több szelvényben fekvő parcellák ahhoz a szelvényhez írandók, ahol nagyobb részük található.

353. §

Azok a tulajdonosok, akiknek nincs saját parcellájuk, csak osztatlan közös tulajdonuk, nem kapnak önálló sorszámot. Az ilyen tulajdonosok esetében azonban megjegyzendő az a sorszám, amely alatt társtulajdonosként megjelennek.

354. §

Szolgalmi utak vagy terméketlen parcellák csak akkor tüntetendők fel osztatlan közös tulajdonként, ha ugyanezeknek a tulajdonosoknak máshol is van osztatlan közös tulajdonuk. Ellenkező esetben az ilyen parcellák a parcella jegyzőkönyvben először feltüntetett névnel írandók fel „osztatlan közös” megjegyzéssel.

355. §

A vitatott tulajdonú parcellák annál a tulajdonosnál tüntetendők fel, aki a parcella tényleges birtokában van.

356. §

F

A feliratok, a melléklendő megerősítések, az aláírások és általában az alfabetikus névjegyzékek formai kiállításának vonatkozásában az F nyomtatvány mérvadó.

VII. fejezet Az általános kataszter számára a felmérési összesítésből készítendő kivonatokról

357. §

A kivonatokat az asszisztens vagy a földmérő készíti el

Az általános kataszter számára a felmérési összesítésből készítendő kivonatokat (egyéni birtokív), valamint az ismételt összesítéseket általában az asszisztens készíti el. A földmérő azonban köteles ezt a munkát igen gondosan felügyelni, és abban az esetben, ha az asszisztens nem boldogulna, maga készíti el.

358. §

A kivonatok elkészítése

A kivonatok elkészítésekor átvezetendő az alfabetikus névjegyzékből a sorszám, a tulajdonosok neve, és a számok emelkedő rendjében a parcellák; a parcella jegyzőkönyvből a művelési ágak és a dűlő szerint, ahol a parcella fekszik.

Valamennyi parcella területe még egyszer beírandó az „összesen” feliratú rovatba, lebontva az egyes művelési ágakra, majd a fenti rovatban ismételtlen összeadandó, és összesítés céljából összefoglalandó.

Utak és vizek esetében a dűlő neve elhagyható.

359. §

Az egyes kivonatok összeadás és lezárás előtt még egyszer gondosan összehasonlítandók a parcella jegyzőkönyvvel, hogy a parcellák száma és területe biztosan helyesen kerüljön felvételre. Az óvatosság mindenképpen szükséges, mivel a legfigyelmesebb asszisztentstől sem várható el, hogy ilyen sok szám közül egyet se rontson el.

360. §

Az ismételt összesítés elkészítése

A kivonatokban szereplő területek összegzése a tulajdonosok és művelési ágak szerint az ismételt összesítésbe beírandó, és a részösszegek összeadandók.

Ezeknek a számoknak pontosan egyezniük kell a művelési ágakról kiadott igazolásokkal. Amennyiben ez nem így lenne, a hibák megkeresendők és kijavítandók.

361. §

A kivonatok és ismételt összesítések hitelesítése

A kivonatok és ismételt összesítések hitelesítését a szerző és az összehasonlító együtt végzi el. A felügyelő köteles az ismételt összesítéshez hozzáfűzni, hogy az N. községhez tartozó valamennyi birtokív és ismételt összesítés kiállítása szabályosan, felügyelete és irányítása alatt történt.

G, H

Egyébiránt a formai követelmények tekintetében a G és H nyomtatvány mérvadó.

362. §

A jegyzőkönyvekhez és kivonatokhoz felhasznált papír mennyiségének jelölése

Valamennyi, az utasítás negyedik részében felsorolt jegyzőkönyv és kivonat esetében, amely több mint egy ívből áll, feltüntetendő a felhasznált, litografált nyomdapapír mennyisége, és ez a felügyelő által ellenőrizendő.

Azonban az egyéni birtokívekhez felhasznált nyomdapapír mennyisége a községek ismételt összesítésénél kerül feltüntetésre.

Ötödik rész

A kataszteri térképek megrajzolásáról és leírásáról, a térképcímerek, térképborítékok és emlékévek elkészítéséről, a felmérési munkálatok összehasonlításáról és átadásáról

I. fejezet A kataszteri térképek megrajzolásáról

363. §

A térképrajzolás január végén kezdődik

Amikor a részletes felmérés nagyobb része már elkészült, akkor megkezdődik a térképek megrajzolása, lehetőleg már január végén, de legkésőbb február első felében, és mindenképpen több egységé egyszerre.

364. §

A térképrajzolásban a felmérési alkalmazottak képességeik szerint vesznek részt

A felügyelő a felmérési alkalmazottakat már ismert képességeik alapján osztja be a térképrajzolásban a téli munkálatok idején tekintet nélkül a felmérés jellegére, és a térképrajzolásban megmutatkozó képességeik alapján vagy a művelési ágak ábrázolásában, vagy a parcellák számozásában, vagy a jelmagyarazatok és leírások elkészítésében vesznek részt.

Az a földmérő, aki a térképrajzolásban nem használható, az írásbeli munkákkal foglalkozik.

365. §

A térképek tisztítása

A rajzolás előtt a térképek valamennyi ceruzavonaltól és piszoktól megtisztítandók, száraz, keskeny papírcsíkokkal megerősítendő, majd hideg vízzel leöntendő, részint azért, hogy a lap tökéletesen tiszta legyen, részint pedig azért, hogy a feldörzsölt papírszalag ismét kisimuljanak.

Nagyon erősen kidörzsölt részekenél javasolt gyenge timsó vagy gumiarábikum használata.

366. §

A színezés előkészítése

I

A rajzoláshoz szükséges festéket a felügyelő még időben megrendeli egyszerre az egész felügyelőség számára az I színskála alapján, és a színpróbákat szemrevételezés végett felküldi az aligazgatónak (73. § No. 37.). Az aligazgató a beküldött mintákat összehasonlítja a fenti színskálával, és szükség esetén javítja, vagy új színeket rendel, és ezeket még a rajzolás megkezdése előtt megküldi a felügyelőnek, általában pedig gondoskodik róla, hogy valamennyi alárendelt felügyelőségen tökéletesen egyforma színeket használjanak.

367. §

A térképek kiszínezése

A térképek megrajzolása a kifeszített papíron a birtokvázlaton feltüntetett művelési ágak kiszínezésével kezdődik.

A művelési ágakat megkülönböztető színek a színskálán vannak feltüntetve.

Pusztaságok, ritkás erdők, sziklák, csupasz kövek, gleccserek, jég- és hómezők nem jelölendők.

A községi határok dupla vastagságú, a határtól számítva egy öl széles színes csíkkal jelölendők. A határ 1-1,5 széles sötét színű csíkkal jelölendő; ehhez csatlakozik egy második, 4,5 öl széles, ugyanannak a színek világosabb tónusú sávja. Ezek a csíkok valamennyi határ esetében kárminvörössel rajzolandók, kivéve az idegen országhatárokat, melynek színét majd szükség szerint ismertetik.

A színezésnél elsősorban az egyforma, tiszta festékfelvitelre, a parcellák és szelvények vonalain az élesen kihúzott szélekre fordítandó figyelem.

A színek tónusának valamennyi lapon egyeznie kell az aligazgatótól kapott színskálával.

A térképmelléletek kiszínezése szükségtelen.

368. §

A térképek beosztása

A kiszínezett térképek levetetnek a rajztábláról, és a birtokvázlaton szereplő parcellaszámokat finom fekete tussal valamennyire rávezetik.

A számok álló, két öl magas, egyforma és világos jelekkel írandók.

369. §

A térképjelek készítése

A parcellák megrajzolása után a térképjelek következnek. E tekintetben teljesen a jelmagyarázat a mérvadó.

A művelési ágakat nem szabad fákkal, szőlőtőkékkel stb. túlterhelni, csupán néhány rajzolendő meg.

A díszkertek és angolparkok csupán természetes rajzolatukkal jelölendők. A határok hagyományos jelölése a térképen csak a háromszoros határpontok közelében, ezektől a jelölésektől egy hüvelyknyi távolságban történik.

A házak homlokzata az utca felé rajzolendő; a tavak mellett fekvő területek erős kék vonallal kihúzódnak.

A folyókkal és patakokkal együtt felmért homokpadok (236. §) finoman pontozott vonalakkal elkülönítendő, és így rajzolendő meg. A csermelyek és vízfolyások egyszerű kék vonallal jelölendők, a gázlok és vízátkelő helyek sárgával (243. §). Az országutak és egyéb utak feketével, a kőfalak kárminvörös vonallal jelölendők.

II. fejezet A kataszteri térképek leírásáról

370. §

A térképek leírása

A térkép megrajzolásának befejezése után tussal írva felkerül rá a települések, a határos községek, a kerületek, tartományok, a dűlők, vizek, hegyek, tavak, hegyi legelők, nagyobb erdőségek, önálló épületek, gyárok, bányák, hámorok, romok, és egyéb, névvel rendelkező tereptárgyak neve. A más községekbe vezető utaknál feltüntetendő a község neve, ahová vezetnek.

A vitatott községhatárok mellett megjegyzendő: „N. község feltételezett határai”.

A patakok, folyók, a szomszédos községek, és az útirányok kivételével valamennyi felirat a szelvények alapvonalával párhuzamosan helyezkedik el. Még a görbe vonalakat követő feliratoknak és a parcellaszámoknak is a térkép elforgatása nélkül könnyen olvashatónak kell lenniük.

A szomszédos községek neve, amennyiben elegendő hely van rá, a községhatártól 20 ölre, ahol másik kerület vagy megye kezdődik, további megjegyzés nélkül a község neve fölé szintén 20 ölre írandó. Országhatárok esetében csak az ország neve írandó fel szintén 20 öl távolságra.

K

A feliratok méretét és fajtáját a K nyomtatvány tartalmazza.

A betűk erőteljesen és egyforma betűtávolságra írandók, hogy az írás szép és világosan olvasható legyen. A térkép címében, a betűkben stb. kerülendő minden cikornya és díszítés, mintairás használandó.

371. §

Valamennyi lapon és zártkert esetében az északi vagy a déli szelvényvonalra, amelyen több hely van, feltüntetendő a lapszám, a község neve és a szelvény megnevezése.

Eltolt szelvényeknél vagy zártkerteknél megjegyzendő: „Eltolva n. hüvelykkel N-ből S-be stb.”

Azután valamennyi község kap egy megfelelő lapon egy címet, amely tartalmazza a község, az enklávé, a település, a kolónia vagy a bekebelezett község, a tartomány, a kerület vagy a megye nevét. A cím alá felírandó a lépték: 1 hüvelyk: 40 öl, és a következő megerősítés: „Átvizsgáltatott és a jegyzőkönyvvel egyezőleg találtatott.” Az igazolást a felügyelő ráírja valamennyi lap jobb alsó részére, és minden résztvevő aláírja, aki a felmérést, számítást, térképrajzolást és összehasonlítást végezte.

A térképmelléklet semmilyen belső feliratot nem kap, de a jelen paragrafusban a térképek esetében meghatározott felirattal látják el, megjegyezve: „Melléklet”, és a felmérést végző írja alá.

372. §

A térkép megrajzolásánál és leírásánál inkább a helyesség, a tisztaság és egyformaság mérvadó, és csak kevésbé a szép megjelenés.

Valamennyi név az adóhivatal által kiadott névjegyzék (196. §) alapján helyesen írandó.

III. fejezet A térképcímerek, térképborítékok és emlékévek elkészítéséről

373. §

A térképcímerek elkészítése

L

Valamennyi község részére elkészítendő egy térképcímer az L nyomtatvány alapján.

A község területe halványsárgával ábrázolandó.

Amennyiben enklávék is előfordulnak, az első kárminvörössel, a második kézzel, a harmadik zölddel festendő. A határok a hagyományos módon, vékony, színes csíkkal rajzolhatóak.

Ezután felírandó a tartomány, a kerület vagy megye, az adóhivatal, a község, az enklávé, a szomszédos községek neve, a mérföldek megnevezése, végül a szelvények és zártkertek száma.

Az eltolt szelvények a térképcímeren is feltüntetendők.

374. §

A térképborítékok elkészítése

Az egy községhez tartozó térképek egy közös borítékba helyezendők, és a boríték külső részére középre ragasztandó a térképcímer.

375. §

Az emlékévek elkészítése

Valamennyi enklávé község részére emlékv készíttetik. A tartomány, kerület vagy megye, és az adóhivatal neve rotundával, a főközség és az enklávé neve lapidárbetűkkel, a litografált íven meghatározott betűméretben írandó.

IV. fejezet A felmérési munkálatok összehasonlításáról

376. §

Az összevetés a felmérési munka egészére vonatkozik

Az összevetés a felmérési munka valamennyi részletére kiterjedően zajlik le. Eközben a legnagyobb figyelem, pontosság és körültekintés követeltetik, hogy a művelet minden részletében tökéletesen záruljon.

377. §

A parcella jegyzőkönyvek összehasonlítása

Mihelyt a parcella jegyzőkönyv elkészült, a földmérő és az asszisztens köteles ezt a jegyzőkönyvet a birtokvázlatokkal összehasonlítani, mégpedig a következő módon:

A földmérő bemondja a parcella számát, az asszisztens pedig felolvassa a birtokvázlatból a lapszámot, a mezsgye nevét, a parcella jogállását, a házsámot, a tulajdonosok nevét, a művelési ágat, és a megjegyzés rovatban található, a parcellára vonatkozó feljegyzéseket. A földmérő meggyőződik róla, hogy a parcella jegyzőkönyvből olvasott adatok helyesek-e, és hogy a tulajdonosok neve és házsáma egyezik-e az adóhivatal által megadott alfabetikus név- és házjegyzékkel.

A feltalált hibák azonnal javítandók.

Csak az összehasonlítás után szabad elkészíteni a kataszteri névjegyzéket, a művelési ági igazolásokat és az egyéni birtokíveket.

378. §

A parcella jegyzőkönyvből készült lakóház kivonatok összehasonlítása

A lakóháza kivonatát a földmérő a legnagyobb figyelemmel hasonlítja össze mind a parcella jegyzőkönyvvel, mind az adóhivatal házjegyzékével.

Ha egy házsám teljesen kimaradt, akkor a földmérő kikeresi a hiányzó házakat a parcella jegyzőkönyvből, és bevezeti a kivonatba.

Ha azonban egy házsám már nem létezik a községben, akkor ez a körülmény az adóhivatal jegyzékében feljegyzendő, az okokkal együtt, amelyek miatt megszűnt.

379. §

A tulajdonosok alfabetikus jegyzékének összehasonlítása

A tulajdonosok alfabetikus jegyzékét a földmérő hasonlítja össze. A földmérő e célból ellenőrzi a parcellák számát a parcella jegyzőkönyvben, abban a rendben, ahogyan a parcellák a jegyzékben szerepelnek, egy puha ceruzával utóbbiban valamennyi parcellát kipipálja, és leellenőrzi, hogy egyezik-e a tulajdonosok neve és házsáma, valamint a lapszám.

Ha ily módon az alfabetikus jegyzékben szereplő valamennyi parcellát kipipálta, akkor ellenőrzi, hogy nem ugrott-e át egy parcellát a jegyzőkönyvben, kijavítja a hibákat, majd megszámlolja a parcellákat a jegyzékben, amelyek összegének egyeznie kell a község összes parcellájának számával.

A földmérő továbbá utánajár, hogy a nevek alfabetikusan rendezettek-e, és helyesírásuk megfelel-e az adójegyzékben írtaknak, vajon a társtulajdonosok a jegyzék végén előírászerűen felvételtek-e, vajon a végső feliratok, megerősítések, az egyes tulajdonosok aláírása, és egyáltalán a formai megjelenés megfelel-e követelményeknek.

380. §

A művelési ágról adott igazolások összehasonlítása

A földhasználatról szóló igazolások eredeti és másolati példányait a földmérő összehasonlítja a makulaturával, és még egyszer összeadja.

381. §

Az egyéni birtokívek és ismételt összesítéseinek összehasonlítása

Az általános kataszteri felmérési iratokból készült kivonatok és ezeknek ismételt összesítései részben már a felmérés idején szükséges összevetések által, részben a többszöri ellenőrzés következtében a munka végére elegendően kijavíttatnak.

A végső összevetés így inkább csak az ismételt összesítések fő összegeinek és a művelési ágaknak az összehasonlítására szorítkozik, és annak vizsgálatára, vajon a mezsgyék a parcella jegyzőkönyvből pontosan kerültek-e átvezetésre, és hogy érvényesülnek-e a formai követelmények.

382. §

A térképek összehasonlítása

Amennyiben az előző paragrafusokban leírt összevetés megtörtént, és a munka minden részletében elkészült, akkor következik a térképek összehasonlítása a parcella jegyzőkönyvvel.

Az összehasonlítást az a földmérő végzi el, aki a felmérési munkálatokat átadta. A földmérő kézbe veszi a térképet, és numerikus rendben felsorolja a parcellák számát.

Az asszisztens felolvassa a parcella jegyzőkönyvből, az érintett parcella lapszámát, mezsgyéjét, művelési ágát, és területét.

A földmérő nagy figyelmet fordít rá, vajon a felolvasott adatok egyeznek-e a térképpel, a területek előzetes becslése meggyőző volt-e, és vajon pontosak-e, és nem történt-e elírás a parcella számoknál. Amennyiben az összehasonlításnál hibák merülnek fel, ezek azonnal jelentendők a felügyelőnek, aki felügyel a kijavításukra.

383. §

Általános összevetés

A térképek összehasonlítása után a földmérő még a következőket nézi át:

1. A térképeket, hogy vajon minden szokott jelölés egyezik-e a példatárral és az írásmintákkal.
2. A térképek parcella kivonatát, vajon minden lapon utólag behúzták-e hibás vonalakat, és vajon jelölték-e a szelvényvonalakon túl eső parcellákat, a trigonometrikus és grafikus pontokat, a szelvényvonalakat és a hüvelykbeosztást.
3. A négyzetmérföldek és szelvények helyes leírását mind a térképen, mind a birtokvázlatokon, valamint a parcella térképvázlatot és a térképcímert.
4. Az átvágott parcellák számozását a térképen, vajon az ilyen parcellák minden lapon számozottak-e.
5. Valamennyi név helyesírását, összehasonlításban a birtokvázlatokkal, a parcella térképvázlatokkal, a különböző jegyzőkönyvek felirataival, a térképcímerekkel, az adóhivatal jegyzékében szereplő valamennyi dűlőnévvel és egyéb nevekkal.
6. A határköveket, a kőrakásokat és egyéb határjeleket, a térképen található jelölésükkel együtt a birtokvázlatokkal összehasonlításban.
Eltérések esetében a szomszédos községek segítségül hívásával a hiba kikeresendő és kijavítandó. Amennyiben a vizsgálat során kiderül, hogy a térképek találkozási pontjai nem esnek egybe, erről a felügyelő azonnal értesítendő, aki rögtön megkezdi a határleírások kijavítását.
7. Vajon a község, körzet, kerület vagy megye, és az országhatárok mind a térképeken, mind a

birtokvázlatokon, és a térképcímereken előírászerűen és helyesen kerültek-e feliratozásra.

8. A földmérő a szelvények találkozási pontjait körző segítségével parcelláról parcellára átvizsgálja, és a legkisebb eltéréseket is javítja.

9. Ellenőrzi, vajon a parcella térképek, a térképcímerek, a térképborítékok és az emlékévek előírászerűen készültek-e.

10. Végül a földmérő az egész felmérési munkát átnézi, vajon megfelel-e mindenben a formai követelményeknek, és vajon az ügyiratokon szerepelnek-e a kötelező aláírások.

384. §

A hibák összesítése

Valamennyi, az összehasonlítás során talált hiba azonnal javítandó.

Amennyiben azonban olyan hibák merülnek fel, melyeknek kijavítása hosszabb időt vesz igénybe, vagy a térképek megrajzolásában és leírásában lenne olyan hiba, melyet az összehasonlítást végző maga nem tudna javítani, úgy ezek a hibák egy íven összesítendőek, és az érintettnek javításra átadandók.

Amennyiben ez megtörtént, az összehasonlítást végző földmérő ráírja az ívre: „Javítva”.

V. fejezet A felmérési munkálatok átadásáról

385. §

A felmérési munkálatok letisztítása

Mielőtt a felmérési munkálatok átadásra kerülnek a felügyelőnek, a térképek, birtokvázlatok, valamennyi jegyzőkönyv és a többi ügyirat is a pizsoktól és egyéb foltoktól gondosan megtisztítandó.

386. §

A körülnyírás módja

A szelvények és a térképmelléletek térkép formájúra körülvágandók, a hosszanti oldal 27, a rövidebb 22 hüvelykre. A zártkert ábrázolása a szelvényvonalak mellett egy hüvelyknyi szélességgel vágandó, másik felén lehetőség szerint teljesen visszavágandó.

A térképboríték mérete 27,5 hüvelyk hosszú és 22,5 hüvelyk széles, a térképcímerek a papír formátumához igazodnak.

A jegyzőkönyveket és igazolásokat tilos körülvágni.

387. §

A füzetbe kötés módja

Az adóhivatal alfabetikus, ház-, és dűlőnévjegyzéke, a számítási jegyzőkönyv, amelyhez az összehasonlítási és összeadási jegyzőkönyv is hozzátartozik, azután a parcella jegyzőkönyv, a lakóházak kivonata és a tulajdonosok alfabetikus névjegyzéke külön-külön füzetekbe kötendő.

Az egyéni birtokívek és az ismételt összesítések, melyek betétlapot is tartalmaznak, cérnával összefűzendők, ezután valamennyi kivonat folyószámok szerint rendezendő, és az összesítésekkel együtt spárgával átkötendő.

388. §

A felmérési ügyiratok átadása a felügyelőnek

Amennyiben a felmérési munkálatok valamennyi része elkészült és bekötetett, a földmérő átadja azt községenként csoportosítva a hibajegyzékkel együtt a felügyelőnek, és egy iratjegyzéket készít, melyben a következők szerepelnek:

1. Az eredeti térképek szelvények és zártkertek szerint rendezve, és valamennyi térképmellékletet.
2. A parcella jegyzőkönyv.
3. A parcella jegyzőkönyv alapján készült lakóház kivonat.
4. A földhasználati igazolások két példányban.
5. A tulajdonosok alfabetikus névjegyzéke.

6. Az adóhivatal alfabetikus jegyzéke a ház- és dűlőjegyzékkal.
7. A határleírások a kataszteri térképvázlatokkal a mindenkori pótjegyzőkönyvekkel.
8. A bizottsági jegyzőkönyvek, például a birtokvázlatok aláírásának megtagadásáról készült jegyzőkönyv stb.
9. Különleges melléletek, köztük hivatali iratok, a felmérésről készült feljegyzések, és hasonló iratok.
10. A birtokvázlatok a dupla léptékű vázlatokkal, negyedréttbe hajtva.
11. A számítási jegyzőkönyv.
12. A térképboríték a ráragasztott térképcímerrel.
13. Az emlékévek az enklávé községekkel a térképek nélkül.
14. Az egyéni birtokívek.
15. Az ismételt összesítések.

389. §

Az iratok átadása az aligazgatónak

A felügyelő az utasítás hatodik részében meghatározottak szerint átnézi az átvett felmérési ügyiratokat, és átadás-átvételi jegyzékkel (73. § No. 10.) átadja az aligazgatónak.

390. §

Az iratok átadása a térképtárnak

Az aligazgató átveszi a felügyelőtől a felmérési ügyiratokat, megerősíti az átvételt, a 426. § alapján átnézi, majd körzetenként szétválogatva egy átadás-átvételi jegyzék kíséretében átadja azokat a tartományi térképtárnak, vagy ha ilyen még nem lenne, akkor az Országos Pénzügyigazgatóságnak.

Hatodik rész

A felülvizsgálatokról

I. fejezet A trigonometrikus háromszögelés felülvizsgálatáról

391. §

A trigonometrikus pontok meghatározásának vizsgálata

A grafikus pontok felülvizsgálatakor az aligazgató átnézi a kész, grafikusan háromszögelt négyzetmérföldeket és meggyőződik a trigonometrikus pontok hajszálpontos meghatározásáról. Eltérés esetén megvizsgálja, vajon a különbség oka a pontoknak a háromszögelési lapra való felvitelekor keletkezett, vagy magában a trigonometrikus távolságban rejlik.

392. §

A trigonometrikus háló felülvizsgálata

Az előmunkálatok és a részletes felmérés felülvizsgálatakor az aligazgató alkalom adtán a trigonometrikus hálót is ellenőrzi, és különös figyelmet fordít rá, hogy a négyzetmérföldeket a terepviszonyoknak megfelelően és elegendő, jól elhelyezett pontokkal jelölték-e ki, hogy az egy négyzetmérföldre meghatározott pontokat a grafikus felvevőlapra felvitték-e, és adottak-e a feltételek a szükséges rálátásra.

393. §

A trigonometrikus jelek felépítésének felülvizsgálata

Végül ellenőrzi, hogy a trigonometrikus pontokat szilárdan és tartósan rögzítették-e, van-e elegendő hely a mérőeszközök felállítására, hogy a távolságnak megfelelő-e a pózna magassága és tetején a deszkák elhelyezése, hogy jól láthatók-e, hogy az eszközök állása elszigetelt-e a megfigyelő állásától, és hogy a pontok topográfiai leírása és magassága egyezik-e a környezetükkel.

II. fejezet A grafikus háromszögelés felülvizsgálatáról

394. §

A grafikus háromszögelés felülvizsgálata általában

A grafikus háromszögelés felülvizsgálata kiterjed a grafikus háló kifeszítésére, a háromszögelési vázlat megrajzolására, a grafikus pontok meghatározására és felvételére, az eredeti négyzetmértőfeldek megrajzolására és leírására, a pontok felvételéről készült, előírás szerű jegyzék elkészítésére.

A felülvizsgálat során az aligazgató köteles a jelen utasítás második részének második fejezetében a grafikus háromszögelés kivitelezésére vonatkozó előírásokhoz tartani magát, minden, ettől való eltérést kiküszöböl és javításokat eszközöl.

395. §

A grafikus hálózat kifeszítésének ellenőrzése

Az aligazgató köteles különös figyelmet szentelni a grafikus háló kifeszítésének, és ügyelni arra, hogy a szelvényeket ne csak elegendő ponttal lássák el, hanem arra is, hogy a terepviszonyok adottságainak megfelelően a részletes felmérés céljából a lehető legcélszerűbben jelöljék ki azokat.

396. §

A grafikus pontok meghatározásának ellenőrzése

A grafikus pontok meghatározásának ellenőrzése a következő módon történik:

Az aligazgató utasítja a földmérőt, hogy különböző négyzetmértőfeldekről több szelvény pontjait félléptékben vigye fel egy részletes mérőasztalra, és ezeket több asztalállásból ellenőrzi, ezáltal valamennyi hibának, amely akár a grafikus pontok meghatározásából, akár a felvitelből akár a találkozási pontokból fakad, elő kell tűnnie.

397. §

A grafikus pontok felvitelének ellenőrzése

A grafikus háromszögelésben mutatkozó hibák leggyakoribb oka rendszerint a távolságok felvitelében rejlik. Az aligazgató ezért köteles meggyőződni arról, hogy ez a munka a lehető legnagyobb pontossággal végeztetett el. E célból egy négyzetmértőfeldek egy sávjának pontjait újból felveteti, több oldalt kiszámoltat, és összehasonlítja a korábban felvitt és kiszámolt mértékekkel.

398. §

A találkozási pontok ellenőrzése

A találkozási pontok távolságait az aligazgató nemcsak egyetlen háromszögelési területen ellenőrzi, hanem a szomszédos területekkel is összehasonlítja, és közben ügyel rá, hogy az előforduló különbséget megfelelően osszák szét.

399. §

A mérőeszközök ellenőrzése

Különösen fontos ügyelni a mérőeszközök helyes beállítására. Ezért az aligazgató köteles valamennyi földmérő mérőeszközeinek helyes karbantartásáról és a diopter kalibrálásáról meggyőződni.

III. fejezet A határleírások felülvizsgálatáról

400. §

A határleírások felülvizsgálata általában

A határleírások felülvizsgálata kiterjed a részletes felmérés előmunkálatainak valamennyi részére, amint azt a jelen utasítás második részének harmadik fejezete leírja. Ezért tehát kiterjed mind a határok leírására, mind a térképek megrajzolására.

401. §

A határleírások és a kataszteri térképvázlatok vizsgálata

Az aligazgató a földmérővel, a közigazgatási biztossal és a községi elöljáróval részben bejárja a község határait, és ügyel rá, hogy a határleírás a 170. §-ban megadott valamennyi adatot tartalmazza, amely megkönnyíti a részletes felmérést végző földmérő számára a határvonalak hiánytalan és pontos megtalálását, valamint a határvázlatok természet utáni, pontos megrajzolását.

402. §

Az adóközségek felállításának ellenőrzése

A továbbiakban az aligazgató meggyőződik arról, hogy az adóközség fogalma (151. §) betartatott-e, és a szükséges enklávék létrehozása és a bekebelezések az előírások (153-162. §) szerint megtörténtek-e, és időben bejelentették-e ezeket.

403. §

A munka menetének vizsgálata

Végül az aligazgató arra is ügyel, hogy a határleírások másolatai és esetleges fordításai (174. és 175. §) a terepmunkára nem alkalmas napokon, még a nyári munkálatok idején a közigazgatási biztos irányításával folyik-e, és hogy a földmérő a határvázlatok másolatait naprakészen tartja-e.

IV. fejezet A részletes felmérés felülvizsgálatáról

404. §

A részletes felmérés felülvizsgálata általában

A felügyelő által eszközölt, a részletes felmérésre irányuló felülvizsgálat kiterjed a jelen utasítás harmadik részében leírt valamennyi nyári munkára.

A felügyelő általában csak már teljesen elkészült térképeket vizsgál. Az ügyvezető asszisztenseket, a gyenge képességű vagy hanyag földmérőket azonban gyakrabban, a szelvény teljes befejezése előtt ellenőrzi, részint, hogy meggyőződjön szorgalmukról, részint hogy időben megkaphassák a szükséges oktatást és útmutatást.

405. §

A cölöpök kirakásának ellenőrzése

A felügyelő ellenőrzi a cölöpök kirakását. Ezt az asszisztens jelenlétében a terepen végzi el, és különösen a birtokhatárok kijelölésére és a különböző művelési ágak elkülönítésére figyel. Az előforduló hiányokat felderíti és orvosolja.

A felügyelő különös figyelmet szentel a cölöpök kirakásának a bozótos területeken és a magas hegységekben, és ellátja az asszisztentst valamennyi praktikus eszközzel, amellyel az ilyen környezetben pontos és gyors munkát végezhet.

A felvételi előrajzok esetében a felügyelőnek szükségtelen a szépségre és a díszítésre ügyelnie, inkább elsősorban a cölöpök helyes összekötésére, az érthetőségre és a teljességre figyel.

406. §

A részletes felmérés ellenőrzése

A részletes felmérés ellenőrzése kiterjed a geometrikus háromszögelésre és a parcellák meghatározására.

A felügyelő ehhez a vizsgálathoz kiválaszt egy alkalmas pontot, amely felett felállítja az asztalt, és valamennyi látható jelet és néhány oszlopot próbametszésekkel ellenőrzi. Továbbá ott, ahol a munka pontatlannak tűnik, vagy ahol a terepviszonyok miatt egyik szelvény a másikkal metszéssel vagy átlósan találkozik, méréseket végez, és ezt összehasonlítja a felvétellel.

Beépített környéken a mérési vonal és a felvétel között a különbség nem lehet több 1/200-adnál, a kevésbé használt vagy egyáltalán nem használt területeken 1/100-adnál. Nagyobb eltérések kivizsgálandók és javítandók.

407. §

A mérőeszközök vizsgálata

A felügyelő ügyel rá, hogy a földmérő jó állapotban tartsa eszközeit, különösen a perspektivikus diopter helyes kalibrálására figyel. Azért, hogy a felügyelő meggyőződjön róla, vajon a földmérő a dioptert valamennyi asztalállásnál vízmérték nélkül használni tudja, valamennyi csoportvezetőnek részt kell vennie a beállításban, és szükség esetén praktikus tanáccsal szolgál.

408. §

Az irodai munkák felülvizsgálata

Továbbá köteles a térképeket a felvételi előrajzokkal összehasonlítani, és a cölöpök helyes összekötéséről meggyőződni.

Ezután a parcella kivonatokat vizsgálja meg, a szelvények találkozási pontjait körzővel ellenőrzi, és meggyőződik a határjárás és a parcellázás előírás szerű végrehajtásáról; végül a birtokvázlatok valamennyi részét átvizsgálja, és ügyel a fennálló határok szerint a dűlők helyes kimetszésére.

409. §

Az előírásoknak nem megfelelő munkákat a felügyelő azonnal kijavítja, vagy szükség esetén újra elvégezteti, és körültekintően és energikusan irányítja a munka gyors és szabályszerű lebonyolítását.

410. §

A felügyelő felülvizsgálati jelentései

M

A felülvizsgálat eredményét a felügyelő az M nyomtatvány alapján a tényleges állás szerint jelenti. A lemért vonalakat a számuk és hosszúságuk alapján adja meg, és a legutóbbi havi jelentéshez egy rövid megjegyzést csatol a felmérési alkalmazottak és a gyakornokok munkavégzéséről, és valamennyi különbséget és egyébt eltérést vörös tintával aláhúzza.

411. §

A részletes felmérés felülvizsgálata az aligazgató által

A részletes felmérés felülvizsgálatakor az aligazgató hasonló módon jár el, mint a felügyelő, és gondoskodik róla, hogy a felmérési munkálatokat valamennyi, neki alárendelt felügyelőségben azonos módon hajtsák végre.

Arról is meggyőződik, hogy a felügyelők előírás szerűen hajtották-e végre az ellenőrzéseket.

412. §

Az aligazgató felülvizsgálati jelentései

N, O

Mind a grafikus háromszögelés, mind a határleírás és a részletes felmérés felülvizsgálatának az eredményéről az aligazgató felülvizsgálati jelentést tesz az N és O, valamint a 410. §-ban említett M nyomtatvány szerint, és valamennyi, ezekben talált rovatot lelkiismeretesen kitölt. Ezeket a napi jelentéseket valamennyi ellenőrző körútja befejeztével egy részletes jelentéssel együtt az Országos Pénzügyigazgatóság elé terjeszti. Utóbbiban minden egyéb észrevételét is feljegyzi, különösen a tartományi hatóságok és a földesurak részéről tapasztalt támogatásról, a munkálatok gyors előrehaladását akadályozó okokról, az egyes felügyelőségekben tapasztalható egyenetlen terepről, és a trigonometrikus háromszögelésben tapasztalt eltérések és különbségek okairól.

V. fejezet A terület kiszámításának felülvizsgálatáról

413. §

A számítások felülvizsgálatát a felügyelő számítási segédekkel együtt végzi

A területek kiszámításának felülvizsgálatát a felügyelő egy, vagy két földmérővel együtt (számítási

segéd) végzi.

Számítási segédként a grafikus háromszögelők alkalmazandók. Amennyiben a felügyelőséghez a téli munkálatok idejére egyetlen grafikus háromszögelő sem került beosztásra, a felügyelő saját felügyelőségéből választ egy igen megbízható részletes felmérési földmérőt számítási segédül, és ezt jelenti az aligazgatónak.

Amennyiben a számítások felülvizsgálata olyan késésben lenne, amely a részletes felmérési munkálatok előrehaladását akadályozná, úgy a felügyelő az aligazgató engedélyével egy második számítási segédet is bevonhat.

414. §

A felülvizsgálat kiosztása a számítási segédeknek

A felügyelő kiosztja ellenőrzésre a már kiszámolt községeket a számítási segédeknek, vagy nagyobb terület esetén a számítandó egységeket, amelyek azonban már teljesen lezárattak, saját magának pedig a legnehezebb községeket tartja meg, vagy azokat, melyeket ügyvezető asszisztensek vagy megbízhatatlan földmérők számoltak.

415. §

Az ellenőrző számítások vizsgálata

Az ellenőrző (ez alatt mind a felügyelő, mind a számítási segéd értendő) még a parcella számítások előtt átvizsgálja valamennyi község ellenőrző számításait.

Először megvizsgálja, vajon pontos-e a lap hüvelykbeosztása, azután az egyes számítási egységekben kiszámolja az egész holdakat, az átmetszett holdakat felveszi a planiméterrel, kiszámolja, majd hozzáadja az egész holdakhoz, és ezeket az összegeket a számítási egységek környezetével szelvényenként összehasonlítja. Továbbá ellenőrzi a szorzásokat, összeadásokat és az egységek összeállítását.

416. §

A parcella számítások felülvizsgálata

A parcella számítások felülvizsgálata kivétel nélkül valamennyi parcellára kiterjed.

A számítási segéd valamennyi tényt, részösszeget és végösszeget ellenőriz, üveglappal vagy planiméterrel összehasonlítja a számítási jegyzőkönyvet a térképen szereplő parcellák területével, és ha még csak egy látszólag apró hibát is talál, az esetet a lehető legalaposabban ki kell vizsgálnia, és a parcella területét ki kell javítania. Arra is ügyelnie kell, hogy a több szelvénybe eső parcelláknál egyetlen rész se maradjon kiszámolatlanul. Ezután a számítási segéd összehasonlítja az összeadási jegyzőkönyvet és az egyes számítási egységek összesítését, majd utóbbit a parcella jegyzőkönyvvel is.

Amennyiben az összehasonlításnál olyan különbséget talál, mely átlépi az engedélyezett határt, úgy a számítási segéd értesíti erről a felügyelőt. Utóbbi kisebb egységek (metszések) vizsgálatával és a parcella számítások összehasonlításával meggyőződik róla, miben rejlik az eltérés oka. Amennyiben ez a faktorok túl gyenge, vagy éppen túl erős felvételében rejlik, úgy az érintett egységet újra számoltatja.

417. §

A felügyelő köteles a számítási segédek munkáját megvizsgálni és ellenőrizni, a földmérőknél valamennyi, a számítási munkához használt eszközök helyességét megvizsgálni, és meggyőződni róla, hogy a számításokat az előírásoknak megfelelően végezték-e el.

418. §

A különbségek felvétele a hibajegyzékbe

A felülvizsgálat során felfedezett valamennyi eltérés beírandó a számítási jegyzőkönyv hibajegyzékébe. A hibajegyzéket a számításokat ellenőrző személy készíti el, a számítási segéd pedig átadja a felügyelőnek betekintésre és láttamozásra.

419. §

A hibák azonnali kijavítása

A felülvizsgálat után a földmérő visszakapja a térképeket és a jegyzőkönyveket, a felügyelő pedig ügyel a hibák azonnali kijavítására.

420. §

A felülvizsgálatokról készült igazolások

P

Valamennyi téli hónap végén a felügyelő és minden számítási segéd a P nyomtatvány alapján igazolást készít az elvégzett felülvizsgálatokról, ebben feltüntetik a felülvizsgált községeket vagy részeket a terület és a parcellaszám megadásával, megjegyzik, hogy a lapok találkozási pontjai és a parcellák beosztása megfelel-e az előírásoknak, a felfedezett nagyobb hibákat holdak és ölek, a kisebb eltéréseket csak összegezve adják meg, és feljegyzik, vajon az eltérés felmérési vagy számolási hibából adódik-e, és mekkora különbözet esik száz felülvizsgált parcellára.

A felügyelő csatol még a jelentéséhez egy jegyzéket a hónapban végzett felülvizsgálatokról, arról, mennyire marad el az ellenőrzés a számítási munkáktól, és mennyit kell még ellenőriznie.

421. §

A téli munkálatok felülvizsgálata az aligazgató által

Az aligazgató a téli munkálatok ellenőrzésekor hasonló módon jár el, mint a felügyelő, valamennyi csoportvezetőnél ellenőriz néhány metszést és parcellát, és meggyőződik róla, hogy valamennyi, neki alárendelt felügyelőségben előírászerűen és azonos módon hajtották-e végre a számítási munkálatokat.

Az első téli felülvizsgálat alkalmával az aligazgató az ősszel felmért községekben, ahol nyáron már nem tudott felülvizsgálatot végezni, megvizsgálja a nyári munkálatok során végzett parcellázást és a szelvények és községek találkozási pontjait. A második téli felülvizsgálat alkalmával a számítások mellett az összes írásbeli munkát és a térképek megrajzolását is ellenőrzi.

VI. fejezet Egyéb felülvizsgálatok

422. §

Egyéb felülvizsgálatok elvégzése

A felmérési ügyiratok átadása után a felügyelő és a számítási segéd valamennyi község felmérési aktáit a leggondosabban átvizsgálja, és eközben a 380., 381. és 383. § alapján jár el.

423. §

Különösen a felügyelő köteles a szelvények találkozási pontjait tökéletesen helyesen kiigazítani, és az ügyiratokat világos és teljes rendben az aligazgatónak átadni.

424. §

A községek találkozási pontjainak felülvizsgálata

Miután valamennyi község felülvizsgálata megtörtént, úgy a községek találkozási pontjai üveglappal a lehető leggondosabban ellenőrizendők, és valamennyi felülvizsgált szelvény a felügyelőségi kataszteri térképvázlaton feltüntetendő, nehogy a határnak egyetlen része is felülvizsgálatlanul maradjon. A számításoknál és a rajzolásoknál elmosódott valamennyi határvonal javítandó, és minden, a legkisebb különbség is, helyesbítendő.

A községek találkozási pontja a szomszédos községekkel a határvázlatok alapján ellenőrizendők.

425. §

Az egyéb vizsgálatok felvétele az igazolásokba

Ezek az egyéb felülvizsgálatok a 420. §-ban megadott felülvizsgálatok igazolásában a községek után

beírandók, és a felfedezett eltérések a megjegyzésben feltüntetendők.

426. §

A felmérési munkálatok felülvizsgálata az aligazgató által

Miután az aligazgató valamennyi felügyelőségtől átvette a felmérési ügyiratokat, személyzetével együtt átnézi, átvizsgálja, és a felügyelőségek határanak találkozási pontjait alaposan ellenőrzi, és az előforduló eltéréseket azonnal javítja.

Valamennyi eltérést kivétel nélkül egy hibajegyzékben rögzíti, két aligazgatósági asszisztenssel ellenjegyezteti, és felküldi az Országos Pénzügyigazgatóságnak.